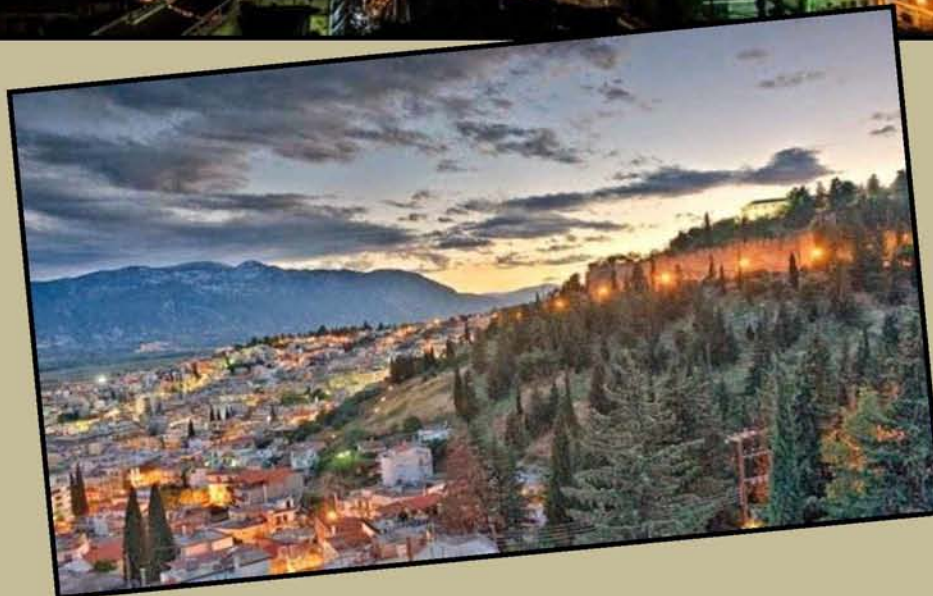

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ – ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ &
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ**

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

**ΠΟΥΤΟΥΡΟΥΔΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΠΟΛΥΖΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΒΟΛΟΣ 2014

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Δήμος Λαμιέων, όπως και τα περισσότερα αστικά κέντρα της χώρας βρίσκονται σήμερα αντιμέτωπα με δύο – τουλάχιστον – προκλήσεις. Η μία αφορά την εξαιρετικά δυσχερή δημοσιονομική κατάσταση της χώρας, η οποία επηρεάζει σημαντικά τις δυνατότητες χρηματοδότησης της αυτοδιοίκησης και σε μεγάλο βαθμό καθορίζει τις αναπτυξιακές της προοπτικές. Η δεύτερη πρόκληση αναφέρεται στην, ενίοτε έντονα, προβληματική παράδοση του αναπτυξιακού προγραμματισμού στη χώρα, ο οποίος ήταν σε μεγάλο βαθμό αποσπασματικός και με βασικό στόχο την κάλυψη τρεχουσών αναγκών. Έτσι, βασικός σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας είναι η εκπόνηση ενός Τοπικού Αναπτυξιακού σχεδίου για τον Δήμο Λαμιέων, το οποίο θα αποτελέσει ένα αναπτυξιακό εργαλείο σχεδιασμού, ανάλυσης, αξιολόγησης και υλοποίησης των δράσεων και πολιτικών που συμβάλλουν στη βιώσιμη και μακροχρόνια ανάπτυξη του Δήμου. Κεντρικό χαρακτηριστικό του είναι ότι βασίζεται σε πραγματικά δεδομένα, σε πραγματικές ανάγκες και σε προβλήματα της περιοχής, με σεβασμό στις ιδέες, προτάσεις και τα ενδιαφέροντα των πολιτών της περιοχής, για την ανάδειξη των σημαντικότερων ζητημάτων και προβλημάτων που θα καθορίσουν την αναπτυξιακή στρατηγική και των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων.

Υιοθετώντας και ακολουθώντας αρκετά πιστά την καθιερωμένη μεθοδολογία του αναπτυξιακού προγραμματισμού η εργασία καταλήγει μέσω της ανάλυσης και της σύνθεσης σε μια σειρά προτεινόμενων μέτρων.

ABSTRACT

Like most urban centers in Greece, the Municipality of Lamia, like most urban centers in the country currently faces two - at least - challenges. One is the extremely difficult financial situation of the country, which significantly affects financing options and government largely determines its growth prospects. The second challenge relates to the, often extremely sometimes problematic intense, tradition difficult delivery of development planning programs in the country, which was largely incoherent, usually ad hoc and largely influence by the operations in order to meet current needs. Thus, the main objective of this work is to prepare a Local Development Plan for the Municipality of Lamia, which will serve as a tool for development planning, analysis, evaluation and implementation of actions and policies that contribute to a sustainable and long term development of the municipality. Main feature is that it is based on real data on real needs and problems of the region with respect to ideas, suggestions and concerns of the citizens of the region to highlight the major issues and problems that will determine the development strategy and development priorities.

Adopting and following faithfully the established methodology of development programming the current work job leads, through analysis and synthesis, to of a series of proposed measures.

Ευχαριστίες

*Ευχαριστώ σε όλους που με βοήθησαν
για την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας,
με την ηθική και με την πνευματική τους συμπαράσταση.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	10
1.2 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	12
2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	12
2.2 ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	13
2.2.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	14
2.2.2 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	15
2.2.3 ΚΟΙΝΩΝΙΑ	15
2.2.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	16
2.2.5 ΕΝΕΡΓΕΙΑ	17
2.3 ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	19
3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ	19
3.2 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	19
3.2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ-ΕΚΤΑΣΗ	19
3.2.2 ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟ.....	20
3.3 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	22
3.4 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	25
3.4.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	25
3.4.2 ΥΓΕΙΑ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ.....	29
3.4.3 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ.....	29
3.4.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	29
3.5 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	30

3.5.1 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΑΝΕΡΓΙΑ – ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	30
3.6 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΑ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	31
3.6.1 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	31
3.6.2 ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	35
3.6.3 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	38
3.6.4 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	41
3.6.5 ΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΥΣΗ	45
3.7 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	46
3.7.1 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ - ΕΔΑΦΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ	46
3.7.2 ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	47
3.7.3 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	48
3.7.4 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	48
3.7.5 ΠΙΕΣΕΙΣ - ΡΥΠΑΝΣΗ – ΚΟΡΕΣΜΟΣ	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	51
4.1 ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ	51
4.2 ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΟΜΗΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	55
5.1 ΔΟΜΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ	55
5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ	66
5.2.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	66
5.2.2 Η ΜΕΘΟΔΟΣ SWOT	67
5.2.3 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ SWOT ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ	70
5.3 ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	82

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	84
6.1 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.....	84
6.1.1 ΜΕΤΡΟ 1 - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.....	85
6.1.2 ΜΕΤΡΟ 2 - ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	86
6.1.3 ΜΕΤΡΟ 3 - ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.....	93
6.1.4 ΜΕΤΡΟ 4 – ΗΠΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	95
6.1.5 ΜΕΤΡΟ 5 – ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ.....	98
6.1.6 ΜΕΤΡΟ 6 – ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΑΠΕ.....	101
6.1.7 ΜΕΤΡΟ 7 – ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	102
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	107

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 3.1 Πληθυσμιακή εξέλιξη του Δήμου Λαμιέων.....	22
Πίνακας 3.2 Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού.....	24
Πίνακας 3.3 Ποσοστά ανεργίας ανά έτος.....	30
Πίνακας 3.4 Πολεοδομικές Ενότητες Π.Σ. Λαμίας.....	33
Πίνακας 3.5 Οικοδομική δραστηριότητα Ελλάδας.....	35
Πίνακας 3.6 Οικοδομική δραστηριότητα Π. Στ. Ελλάδας.....	35
Πίνακας 3.7 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Ε. Φθιώτιδας.....	36
Πίνακας 3.8 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Σ. Λαμίας.....	36
Πίνακας 5.1 Ο Πίνακας SWOT.....	69
Πίνακας 5.2 Ανάλυση SWOT – Σενάριο 1.....	74
Πίνακας 5.3 Ανάλυση SWOT – Σενάριο 2.....	77
Πίνακας 5.4 Ανάλυση SWOT – Σενάριο 3.....	81
Πίνακας 5.5 Επιλογή σεναρίου.....	82

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 2.1 Η Ευρωπαϊκή προοπτική χωρικής ανάπτυξης.....	13
Διάγραμμα 3.1 Δημογραφικοί δείκτες του Δήμου Λαμιέων και της Π. Στ. Ελλάδας στο έτος 2011.....	23
Διάγραμμα 3.2 Πυραμίδα ηλικιών ανά φύλο το 2011.....	23
Διάγραμμα 3.3 Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού.....	24
Διάγραμμα 3.4 Ποσοστά ανεργίας.....	30
Διάγραμμα 3.5 Διάρθρωση οικονομικής δραστηριότητας.....	31
Διάγραμμα 3.6 Οικοδομική δραστηριότητα Ελλάδας.....	37
Διάγραμμα 3.7 Οικοδομική δραστηριότητα Π. Στ. Ελλάδας.....	37
Διάγραμμα 3.8 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Ε. Φθιώτιδας.....	37
Διάγραμμα 3.9 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Σ. Λαμίας.....	38

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 3.1 Η θέση του Δήμου Λαμιέων στη Περιφέρεια Στ. Ελλάδας.....	20
Εικόνα 3.2 Δήμος Λαμιέων - κόμβος συνδυασμένων οδικών – σιδηροδρομικών αξόνων.....	21
Εικόνα 3.3 Νηπιαγωγεία – Ακτίνες επιρροής.....	25
Εικόνα 3.4 Δημοτικά σχολεία – Ακτίνες επιρροής.....	26
Εικόνα 3.5 Γυμνάσια και Λύκεια – Ακτίνες επιρροής.....	27
Εικόνα 3.6 Πολεοδομικές Ενότητες Π.Σ. Λαμίας.....	34
Εικόνα 3.7 Οδικό Δίκτυο – Επίπεδο Δήμου.....	39
Εικόνα 3.8 Οδικό Δίκτυο – Επίπεδο Π.Σ. Λαμίας.....	40
Εικόνα 3.9 Χρήσεις Γης.....	43
Εικόνα 3.10 Ζώνες Κινήτρων.....	44
Εικόνα 3.11 Η διεύθυνση της αστικής διάχυσης στη Λαμία.....	46
Εικόνα 3.12 Δομικό σχέδιο χωρικής οργάνωσης.....	49
Εικόνα 6.1 Πρόταση αστικής ανάπτυξης.....	106

ΑΡΤΙΚΟΛΕΞΟ

ΑΜΕΑ	Άτομα με ειδικές ανάγκες
Α.Π.Ε.	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
Β.Ε.ΠΕ.	Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές
ΒΙ.ΠΑ.	Βιομηχανικό Πάρκο
ΒΠΕΛ	Βιομηχανική Περιοχή Λαμίας
ΒΙΟ.ΠΑ.	Βιοτεχνικό Πάρκο
Β.Ο.Δ.	Βασικό Οδικό Δίκτυο
Γ.Π.Σ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΔΕΥΑΛ	Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευση και Αποχέτευση Λαμίας
Δ.Ι.Ε.Κ.	Δημοτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΛ.ΣΤΑΤ.	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΠΑ.Λ	Επαγγελματικό Λύκειο
ΕΠΑ.Σ	Επαγγελματική Σχολή
Η/Υ	Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
ΚΕΠ	Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
ΚΤΕΛ	Κοινά Ταμεία Εισπράξεων Λεωφορείων
ΜΕΡΜ	Μέσος Ετήσιος Ρυθμός Μεταβολής
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΣΕ	Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΠΑΘΕ	Οδικός Άξονας Πατρών - Αθήνας – Θεσσαλονίκης- Ευζώνων
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα

Π.Ε.	Πολεοδομική Ενότητα
ΠΕΛ	Πανελλήνια Έκθεση Λαμίας
ΠΟΠ	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης
Π.Σ.	Πολεοδομικό Συγκρότημα
ΤΕ	Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
Τ.Ε.Ι.	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΠΕ	Τεχνολογία Πληροφόρησης και Επικοινωνιών
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
HACCP	Hazard analysis and critical control points
IUCN	International Union for Conservation of Nature
UNEP	United Nations Environment Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
WWF	World Wide Fund for nature

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ανάγκη υιοθέτησης των αρχών της κρίνεται πλέον επιτακτική και έχει ως στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του ανθρώπου αλλά και του περιβάλλοντος μακροπρόθεσμα. Τα περισσότερα κράτη πλέον και κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσανατολίζονται σε στρατηγικές πολιτικής με σκοπό την επίτευξη της βιωσιμότητας.

Η αυξανόμενη διεθνής ανησυχία για τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον, οι οδηγίες και οι αναφορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στην υιοθέτηση μέτρων που θα συνδυάζουν την οικονομική ανάπτυξη με την προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. ανανεώσιμες μορφές ενέργειας, ανακύκλωση απορριμμάτων) καθώς και η ευαισθησία των πολιτών στις περιπτώσεις ρύπανσης και σπατάλης των φυσικών πόρων στην χώρα μας και παγκοσμίως (καθοδηγούμενη από τις Περιβαλλοντικές Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) έχουν ανάγει τον όρο της βιώσιμης ανάπτυξης σε εξέχουσα θέση στην καθημερινότητά μας.

Η βιώσιμη ανάπτυξη βρίσκει εφαρμογή σε όλους τους τομείς λειτουργίας ενός κράτους σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Βιωσιμότητα ενός συστήματος λειτουργίας υπάρχει μόνο όταν το σύστημα αυτό πρεσβεύει τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Και είναι γεγονός πως μέσω της πολιτικής που ακολουθείται από το κράτος παράγονται προϊόντα και υπηρεσίες που καλύπτουν τις τωρινές ανάγκες των πολιτών αλλά και διασφαλίζουν την κάλυψη των αναγκών των μελλοντικών γενεών.

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να διερευνηθεί η βιωσιμότητα της ανάπτυξης του Δήμου Λαμιέων. Συγκεκριμένα επιχειρείται η παρουσίαση των συνιστωσών της βιώσιμης ανάπτυξης δηλαδή της οικονομίας, του πολιτισμού, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος που διαμορφώνουν τον όρο βιώσιμη ανάπτυξη στο Δήμο Λαμιέων.

1.2 ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στο πρώτο κεφάλαιο αναφέρονται κάποια εισαγωγικά στοιχεία της εργασίας που αφορούν κυρίως τον σκοπό και τον στόχο της καθώς και τη δομή των κεφαλαίων της. Έπειτα ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο που αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αρχικά γίνεται μία προσπάθεια διεύρυνσης της έννοιας της Βιώσιμης Ανάπτυξης, ενώ επιχειρείται να προσδιοριστεί η βιωσιμότητα ως βασικός στόχος μίας κοινωνίας. Στη συνέχεια αναλύονται οι συνιστώσες της βιώσιμης ανάπτυξης (οικονομία, κοινωνία, περιβάλλον, πολιτισμός και ενέργεια) και έπειτα δίνονται τα χαρακτηριστικά μιας βιώσιμης πόλης.

Εφόσον έχει γίνει μια προσπάθεια κατανόησης του όρου της βιώσιμης ανάπτυξης έρχεται το τρίτο κεφάλαιο που περιγράφει και αξιολογεί την υφιστάμενη κατάσταση του Δήμου Λαμιέων. Γίνεται αναφορά όλων των επιμέρους χαρακτηριστικών του δήμου, στα οποία συμπεριλαμβάνονται γεωγραφικά – διοικητικά χαρακτηριστικά, η αναπτυξιακή φυσιογνωμία του δήμου (δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά χαρακτηριστικά), το περιβάλλον (φυσικό και πολιτιστικό) και τέλος η πολεοδομική και χωροταξική οργάνωση του δήμου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο όραμα του Δήμου και έπειτα παρουσιάζονται οι γενικοί και ειδικοί στόχοι του Δήμου σε άξονες.

Το πέμπτο κεφάλαιο αφορά στη διαδικασία σχεδιασμού, αξιολόγησης και επιλογής σεναρίων. Τα εναλλακτικά σενάρια, τα οποία προκύπτουν εισέρχονται στη διαδικασία της αξιολόγησης για την επιλογή του πλέον κατάλληλου σεναρίου για την εξυπηρέτηση των στόχων που έχουν τεθεί. Συγκεκριμένα στην αρχή γίνεται μια εισαγωγή στη διαδικασία της αξιολόγησης και το ρόλο της στη διαδικασία σχεδιασμού και στη συνέχεια παρουσιάζεται η μέθοδος αξιολόγησης SWOT. Η μέθοδος εφαρμόζεται για τη συγκεκριμένη περιοχή μελέτης με σκοπό την ποιοτική αξιολόγηση των σεναρίων. Το αποτέλεσμα είναι η επιλογή του βέλτιστου σεναρίου για την περιοχή μελέτης.

Στο έκτο κεφάλαιο προτείνονται μέτρα πολιτικής για την υλοποίηση του επιλεγέντος σεναρίου στην περιοχή του Δήμου Λαμιέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

2.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια ερμηνείας του όρου βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και των συνιστωσών της, ώστε να γίνει κατανοητή η έννοια της και το αντικείμενο της.

Η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης και η σημασία που της αποδίδεται σήμερα διαμορφώθηκε μόλις τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Προέκυψε από μια στροφή στην αντίληψη των πραγμάτων, η οποία αρχικά εκφράστηκε ως ανησυχία για τα περιβαλλοντικά προβλήματα και ως συνειδητοποίηση ότι οι φυσικοί πόροι έπρεπε να διατηρηθούν και για τις επόμενες γενεές.

Παρά το γεγονός ότι ο όρος της βιώσιμης ανάπτυξης χρησιμοποιείται ευρέως δεν υπάρχει κοινά αποδεκτός ορισμός μέχρι και σήμερα για αυτή. Παρόλα αυτά παρατηρείται ότι σε διεθνές επίπεδο πολλοί φορείς δραστηριοποιούμενοι σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης προσπαθούν να την οριοθετήσουν.

Κάποιοι ενδεικτικοί ορισμοί, που εκφράζουν τη σημασία της βιώσιμης ανάπτυξης είναι οι εξής: α) Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής στα πλαίσια της φέρουσας ικανότητας των υποστηρικτικών οικοσυστημάτων (IUCN, UNEP και WWF, 1991), β) Βιώσιμη ανάπτυξη σημαίνει να βασίζονται οι αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές πολιτικές σε μια ανάλυση κόστους-οφέλους και σε μια προσεκτική οικονομική ανάλυση που θα ενδυναμώσει την περιβαλλοντική προστασία και θα οδηγήσει σε αυξανόμενα και διατηρήσιμα επίπεδα ευημερίας (World Bank, 1992), γ) Βιώσιμη είναι η κοινωνία που μπορεί να υπάρχει για γενεές και γενεές, που μπορεί να βλέπει αρκετά μακριά, που είναι αρκετά ευέλικτη και σοφή, ώστε να μην υπονομεύει ούτε τα φυσικά, ούτε τα κοινωνικά της υποστηρικτικά συστήματα (Meadows et al., 1995), δ) Βιώσιμη ανάπτυξη είναι η ανάπτυξη που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της παρούσας γενιάς, χωρίς να υπονομεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες (World Commission on Environment and Development, 1987)

Γενικά η βιώσιμη ανάπτυξη μπορεί να περιγραφεί σαν μία θεωρία «επανένταξης του ανθρώπου στη φύση» και ακολουθεί έναν αιώνα όπου επικράτησε η αντίληψη ότι η

οικονομική πρόοδος επιτυγχάνεται μόνο μέσα από την έντονη βιομηχανοποίηση, το εμπόριο και την αστικοποίηση. Η βιώσιμη ανάπτυξη είναι ένα στοιχείο ενσωματωμένο στην επιχειρησιακή στρατηγική των εταιριών (Warkins, 2006).

Όσον αφορά στην υιοθέτηση της βιώσιμης ανάπτυξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, υπήρξε επίσης μία «εξελικτική» πορεία της έννοιας. Στο Άρθρο 2 της Συνθήκης του Μάαστριχτ (1992) περιγράφεται ως κύρια αποστολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η προαγωγή της «αρμονικής» και «ισόρροπης» ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων. Μπορεί η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης να μην αναφέρεται ρητά αλλά σαφώς περιγράφεται. Ωστόσο πρέπει να αναφερθεί πως δεν υπήρξε συσχέτιση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης με την κοινωνική διάσταση.

2.2 ΣΥΝΙΣΤΩΣΕΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Για την ολοκληρωμένη κατανόηση της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης, απαιτείται η ανάλυση των συνιστωσών που την διαμορφώνουν. Σε αυτή την ενότητα γίνεται αναφορά και περιγραφή αυτών. Οι κύριες συνιστώσες της είναι το Περιβάλλον, ο Πολιτισμός, η Κοινωνία και η Οικονομία και η Ενέργεια.

Διάγραμμα 2.1 Η Ευρωπαϊκή προοπτική χωρικής ανάπτυξης

Πηγή: Pike, Rodriguez-Pose & Tomaney, 2006

2.2.1 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το περιβάλλον είναι από τις πιο σημαντικές συνιστώσες της Βιώσιμης Ανάπτυξης, για την οποία γίνεται λόγος συνέχεια. Η καταστροφή του περιβάλλοντος είναι ένα γεγονός που επηρεάζει άμεσα την επίτευξη της. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων ώστε να γίνεται ορθολογική χρήση των πόρων και να περιοριστούν όλες οι μορφές ρύπανσης.

Το 1992 ο ΟΗΕ, προχώρησε στη διοργάνωση της διάσκεψης του Ρίο. Αμέσως μετά, το πρωτόκολλο που υπογράφηκε στο Κιότο θέτει εθελοντικούς εθνικούς στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για κάθε αναπτυγμένη βιομηχανική χώρα. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κοινοτική νομοθεσία για το περιβάλλον κινείται στα πλαίσια προγραμμάτων δράσης. Το 1993 εγκρίθηκε το 5ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον. Αυτό σημαίνει «όχι μόνο ποσοτική αλλά και ποιοτική ανάπτυξη. Δηλαδή ισόρροπη επιδίωξη όλων των ανθρώπινων αξιών, υλικών και άυλων, σε αρμονία με τη φύση». Οι βασικές προτεραιότητες του 5ου προγράμματος είναι οι εξής:

- η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων
- η αντιμετώπιση της ρύπανσης και η πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων
- η μείωση της κατανάλωσης των μη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- η βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος
- η βελτίωση των συνθηκών υγείας και ασφάλειας

Σήμερα βρίσκεται σε εξέλιξη το 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, το οποίο θέτει τους περιβαλλοντικούς στόχους και τις προτεραιότητες που θα αποτελέσουν αναπόσπαστο τμήμα της στρατηγικής που πρόκειται να υιοθετήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την βιώσιμη ανάπτυξη. Το 6ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον επιδιώκει την αντιμετώπιση προβλημάτων που αφορούν τη βιοποικιλότητα, το περιβάλλον σε σχέση με την δημόσια υγεία κ.α. Σύμφωνα με τα παραπάνω, μπορεί να υποστηριχθεί ότι σε κάθε κλίμακα σχεδιασμού αναπτυξιακής πολιτικής της Ε.Ε., η παράμετρος της προστασίας του περιβάλλοντος διαδραματίζει σημαντικό ρόλο (Μητούλα, 2003).

2.2.2 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

«Ο πολιτισμός μας είναι η κληρονομιά μας» είναι η έκφραση που συνηθίζεται να ακούγεται. Η εξέταση της ιστορικής και πολιτισμικής πορείας ενός λαού συμβάλλει αποφασιστικά στην κατανόηση της φυσιογνωμίας του και γενικότερα της πολυφωνίας και της πολυμορφίας του ανθρώπινου πολιτισμού. Παράλληλα, μέσα από την πολιτισμική πορεία μπορεί κανείς να βρει στοιχεία που θα τον βοηθήσουν πολύ στην θεώρηση των ιδανικών και των αξιών του ανθρώπου.

Στη Διεθνή Σύμβαση της UNESCO στη Χάγη το 1954 δημιουργήθηκε ο όρος «Πολιτιστικό Αγαθό». Με τον όρο αυτό δηλώνονται «τα κινητά και ακίνητα αγαθά που έχουν μεγάλη σημασία για την πολιτιστική κληρονομιά ενός λαού». Στο κείμενο της Σύμβασης της Παγκόσμιας Κληρονομιάς το 1972 η έννοια της «Πολιτιστικής Κληρονομιάς» περιλαμβάνει έργα αρχιτεκτονικής, τα οικοδομικά συγκροτήματα και τους χώρους. Όσον αφορά τους χώρους αναφέρονται έργα του ανθρώπου ή δημιουργήματα από κοινού της φύσης και του ανθρώπου (Μητούλα, 2003).

Τα τελευταία χρόνια η προστασία και η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς εντείνεται σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και τοπικό επίπεδο. Ο πολιτισμός συντελεί στην βιωσιμότητα των πόλεων και έχει ενταχθεί ως γενικότερη πολιτική της βιώσιμης ανάπτυξης, γι' αυτό είναι και μία από τις σημαντικές συνιστώσες της. Ο στόχος που τέθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο δράσης για την Βιώσιμη Ανάπτυξη είναι «η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς του αστικού χώρου και η ενθάρρυνση των τοπικών φορέων και πολιτών για την ανάληψη δημιουργικών καλλιτεχνικών και πολιτιστικών πρωτοβουλιών». (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1998)

2.2.3 ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ο κοινωνικός παράγοντας είναι άλλη μία πολύ σημαντική συνιστώσα της βιώσιμης ανάπτυξης. Ο όρος «Βιώσιμη Ανάπτυξη» διευρύνθηκε προκειμένου να συμπεριλάβει θέματα, όπως υγεία και εκπαίδευση (Morris, 2002). Η ανάπτυξη της κοινωνικής πρόνοιας συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό καθώς ικανοποιεί τέτοιου είδους κοινωνικές ανάγκες των πολιτών ενισχύοντας έτσι την ποιότητα ζωής τους, επιτρέποντας τους να αναζητήσουν ικανοποίηση ψυχολογικών αναγκών.

Σύμφωνα με τον ορισμό του οργανισμού IUCN το 1991, βιώσιμη κοινωνία είναι «η κοινωνία που εξασφαλίζει ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης των σημερινών ανθρώπων και των απογόνων τους, στηριζόμενοι σε ορισμένες βασικές αρχές, όπως:

σεβασμός και φροντίδα για την κοινότητα, προστασία της ζωτικότητας και της βιοποικιλότητας των μη ανανεώσιμων πόρων, προσαρμογή των ανθρώπινων κοινωνιών στα όρια της φέρουσας δυναμικότητας της γης, αλλαγή της στάσης ζωής του ανθρώπου και συμμετοχή σε παγκόσμιες συμμαχίες, που προωθούν την βιώσιμη διαβίωση.

Ο βασικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η οικονομική και κοινωνική συνοχή των κοινωνιών των κρατών μελών της. Η Ε.Ε. για την προώθηση της κοινωνικής ευημερίας δημιούργησε σαν στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης τη Λευκή Βίβλο. Η Βίβλος αυτή για την Κοινωνική Πολιτική θέσπισε από το 1994 το φόρουμ κοινωνικής πολιτικής, το οποίο αποτελείται από εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων και κοινωνικών φορέων με στόχο την προσφορά διαλόγου των πολιτών με την Επιτροπή για θέματα που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη.

2.2.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το πιο σημαντικό ζήτημα είναι το πώς να επιτύχεις οικονομική ανάπτυξη χωρίς καταστροφή του περιβάλλοντος. Η φράση που ταιριάζει στην περίπτωση αυτή είναι η βιώσιμη ανάπτυξη (Bailey, 1994). Όπως είναι φυσικό, ο κύριος στόχος της πολιτικής όλων των χωρών είναι η οικονομία και η ανάπτυξη της. Έτσι λοιπόν οι επιχειρήσεις της κάθε χώρας λειτουργούν με γνώμονα την αύξηση του κέρδους και την μείωση του κόστους παραγωγής, γεγονός το οποίο δημιουργεί πολλά προβλήματα αφού οι επιχειρήσεις υστερούν σε κριτήρια διατήρησης και προστασίας του περιβάλλοντος προκειμένου να πετύχουν τους στόχους τους.

Πολλές χώρες δίνοντας σημασία στην οικονομική ανάπτυξη, αγνόησαν την βαθμιαία χειροτέρευση του φυσικού περιβάλλοντος. Πολλές μορφές ανάπτυξης διαβρώνουν το περιβάλλον στο οποίο πρέπει να βασιστούν και η περιβαλλοντική υποβάθμιση μπορεί να υπονομεύσει την οικονομική ανάπτυξη. (Reid, 1999)

Γενικά, οι πρακτικές οι συμβατές με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης ορίζονται σαν προσπάθειες της βιομηχανίας να πετύχει αναπτυξιακούς στόχους συμβατούς με το μοντέλο της τριπλής προσέγγισης, δηλαδή με την οικονομική ευημερία, τις οικολογικές αναγκαιότητες και την κοινωνική ισότητα. (Coleman, 2005)

Ιστορικά, σχετικά με την οικονομία και την βιώσιμη ανάπτυξη, μπορεί να αναφερθεί ότι τον Απρίλιο του 1994 υπέγραψαν εκπρόσωποι 120 χωρών στο Γύρο των Διαπραγματεύσεων της Ουρουγουάης τη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου

(GATT), όπου σκοπός ήταν η μείωση των δασμών του παγκόσμιου εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.

Η Ελλάδα μέσω της ένταξης στην ενιαία νομισματική ζώνη από το 1999, υιοθετεί παράλληλα και τον στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης, ο οποίος συνοδεύει την αληθινή οικονομική πραγματικότητα. Επίσης, η βιώσιμη ανάπτυξη και οι αρχές της πάντα έπαιζαν και θα παίζουν σημαντικό ρόλο σε κάθε όψη της καινοτομικής διαδικασίας μιας εταιρίας. (Roberts, 2008)

2.2.5 ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η ενέργεια, σε διάφορες μορφές, αποτελεί την κινητήρια δύναμη του σύγχρονου πολιτισμού, γιατί καλύπτει τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες για κίνηση, φωτισμό και θέρμανση. Η παγκόσμια ζήτηση για αυτήν συνεχώς αυξάνει καθώς οι αναπτυσσόμενες χώρες διεκδικούν ένα μερίδιο στην ευημερία, αφού η κατανάλωση ενέργειας είναι ανάλογη με το βιοτικό επίπεδο.

Η ενεργειακή κατάσταση του «τώρα» όμως, οδηγεί στη συστηματική επιβάρυνση της παγκόσμιας ατμόσφαιρας από ρύπους που προέρχονται άμεσα από την παραγωγή και κατανάλωση ενέργειας. Συνεπώς δημιουργούνται προβλήματα που επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στον περιβάλλον, απαιτώντας έτσι την άμεση επίλυσή τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στην προσπάθεια της να διαμορφώσει ένα πλαίσιο δράσης για τα ενεργειακά θέματα εξέδωσε το 1995 την Πράσινη Βίβλο με τίτλο «Μια Ενεργειακή Πολιτική για την Ε.Ε.». Οι γενικοί στόχοι της Βίβλου αυτής έχουν να κάνουν με τη κάλυψη των ενεργειακών αναγκών ατόμων και επιχειρήσεων με το ελάχιστο δυνατό κόστος, τη μακροχρόνια εξασφάλιση του ομαλού εφοδιασμού και τη προστασία του περιβάλλοντος. Μετά τη Πράσινη Βίβλο, το 1996 ακολούθησε η Λευκή Βίβλος. Στη Λευκή Βίβλο επαναπροσδιορίζονται οι βασικές αρχές ενώ παράλληλα εντάσσεται στις γενικότερες της Οικονομικής Πολιτικής της Ένωσης που στοχεύει στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, στην οικονομική και κοινωνική συνοχή, τη προστασία του καταναλωτή και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η αντικατάσταση των μη ανανεώσιμων πόρων για τη παραγωγή ενέργειας μέσω της υιοθέτησης ήπιων μορφών ενέργειας (αιολική, ηλιακή κ.α.) συμβάλλει στη βιωσιμότητα του περιβάλλοντος και φυσικά στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Γι' αυτό και η διαχείριση της ενέργειας είναι ένας πολύ σημαντικός στόχος.

Άλλωστε, και το γεγονός της ύπαρξης των ενεργειακών δεικτών, που αναφέρονται παρακάτω, ουσιαστικά δηλώνει ότι η ενέργεια είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα, το οποίο πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, ώστε να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη. (United Nations, 2007)

2.3 ΒΙΩΣΙΜΗ ΠΟΛΗ

Ένα μεγάλο μέρος της διεθνούς πολιτικής και πρακτικής εστιάζεται στη διαχείριση των πόλεων με έναν τρόπο βιώσιμο. Αυτή η διαχείριση πέρασε μέσα από αρχιτεκτονικές, πολεοδομικές και χωροταξικές προσεγγίσεις που απέβλεπαν σε μια προοπτική κατάλληλων πόλεων για τους ανθρώπους, σύμφωνα με τις ανάγκες της κάθε ιστορικής και αναπτυξιακής φάσης.

Η βιώσιμη πόλη απορροφά ένα μεγάλο μέρος της δυναμικής της βιώσιμης ανάπτυξης και των πολιτικών της. Η ενεργειακή διαχείριση της σύγχρονης πόλης, η διαχείριση των απορριμμάτων και των αποβλήτων και η διαχείριση για τον καθαρό αέρα της πόλης, το πράσινο, την ύδρευση και τους διάφορους άλλους τομείς πολιτικής για τις πόλεις, αποτελεί έναν από τους βασικούς στόχους πάνω στον οποίον συναντιούνται πολλές πολιτικές διακυβέρνησης στο σύγχρονο κόσμο. (Αθανασίου, 2012)

Βιώσιμη πόλη σημαίνει ότι έχουμε μια αρχιτεκτονική και μια στρατηγική για το βιώσιμο σπίτι, για τη βιώσιμη γειτονιά και εν γένει για την πόλη ως ένα μέρος ενός ευρύτερου βιώσιμου χωροταξικού σχεδιασμού. Η βιώσιμη πόλη περνά μέσα από το βιώσιμο νοικοκυριό, τη βιώσιμη οργάνωση των χώρων της εργασίας, των χώρων άθλησης, ψυχαγωγίας κ.ο.κ. Η βιώσιμη πόλη όμως δεν είναι βιώσιμη χάρη στις υλικές υποδομές. Γίνεται βιώσιμη μέσα από υπηρεσίες που συντηρούν τον κοινωνικό ιστό, που μεριμνούν για την αντιμετώπιση των ανθρώπινων προβλημάτων και βοηθούν την ανθρώπινη προσωπικότητα να ανταπεξέλθει στην πίεση της κοινωνικής πραγματικότητας και των προσωπικών αναγκών. (Αθανασίου, 2012)

Η πόλη γίνεται ακόμη πιο βιώσιμη μέσα από τη δυνατότητα των ανθρώπων να δραπετεύσουν από αυτήν, να αποκτήσουν εμπειρίες φύσης, εμπειρίες οικοτουριστικών προορισμών και να ανανεώσουν τη σχέση μαζί της, εμπλουτίζοντας την καθημερινότητά τους και καθιστώντας την πιο ανεκτή και βιώσιμη. Μέρος της βιωσιμότητας της πόλης κρίνεται από την ικανότητα της πόλης και της κοινωνίας της να μη λειτουργεί ως γκέτο ενάντια στη φύση και τη βιοποικιλότητα. (Αθανασίου, 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Στην παρούσα ενότητα γίνεται η παρουσίαση και αξιολόγηση της υπάρχουσας κατάστασης της περιοχής μελέτης. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζονται τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της περιοχής, τα πληθυσμιακά και δημογραφικά δεδομένα, η οικονομική δομή της περιοχής, τα περιβαλλοντικά της χαρακτηριστικά, η χωροταξική και πολεοδομική οργάνωση της κ.α.

Η κοιλάδα του Σπερχειού, λόγω της σημαντικής γεωγραφικής της θέσης που κατείχε στην καρδιά της Κεντρικής Ελλάδας, αποτέλεσε το σταυροδρόμι των πολιτισμών. Στην βόρεια πλευρά της επιχωρίαζε στην αρχαιότητα το έθνος των Μαλιέων, γνωστό ήδη από την εποχή του Ομήρου ως αναπόσπαστο κομμάτι του βασιλείου του Αχιλλέως. Πρωτεύουσα του ήταν η Λαμία. Η θέση της αρχαίας πόλης εντοπίζεται στην κοιλάδα που σχηματίζεται ανάμεσα στο λόφο του Κάστρου ανατολικά και στον λόφο του Αγίου Λουκά δυτικά, ακριβώς κάτω από την σύγχρονη πόλη. Η εξαιρετικά σημαντική γεωγραφική της θέση, δικαίως της επιτρέπει τον χαρακτηρισμό της από τον Friedrich Stählin ως «κλειδί για την Κεντρική Ελλάδα», αλλά και δικαιολογεί τις ενδιαφέρουσες περιγραφές των περιηγητών.

3.2 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

3.2.1 ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΗ-ΕΚΤΑΣΗ

Ο Δήμος Λαμιέων αναπτύσσεται στα δυτικά της λεκάνης του Σπερχειού ποταμού, καταλαμβάνει το μεγαλύτερο τμήμα των εκβολών του (Δέλτα) και έχει έκταση 947 τ.χλμ μετά από την συνένωση των προϋπαρχόντων δήμων Γοργοποτάμου, Λειανοκλαδίου, Υπάτης και την κοινότητα Παύλιανης. Σε διαπεριφερειακό επίπεδο, η γεωγραφική του θέση είναι εξαιρετικά σημαντική δεδομένου ότι χωροθετείται σε κρίσιμο κεντρικό τμήμα του ηπειρωτικού χώρου της Ελλάδας, στο ιδιότυπο «πέραςμα» του Μαλιακού Κόλπου από τη Βόρεια Ελλάδα και τη Θεσσαλία στη Στερεά Ελλάδα και την Αττική. Σε σχέση με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας,

χωροθετείται δυτικά του γεωγραφικού της κέντρου βάρους, ενώ την ίδια θέση κατέχει και ως προς τη περιφερειακή ενότητα Φθιώτιδας. (<http://www.lamia.gr/el>)

Εικόνα 3.1 Η θέση του Δήμου Λαμιέων στη Περιφέρεια Στ. Ελλάδας

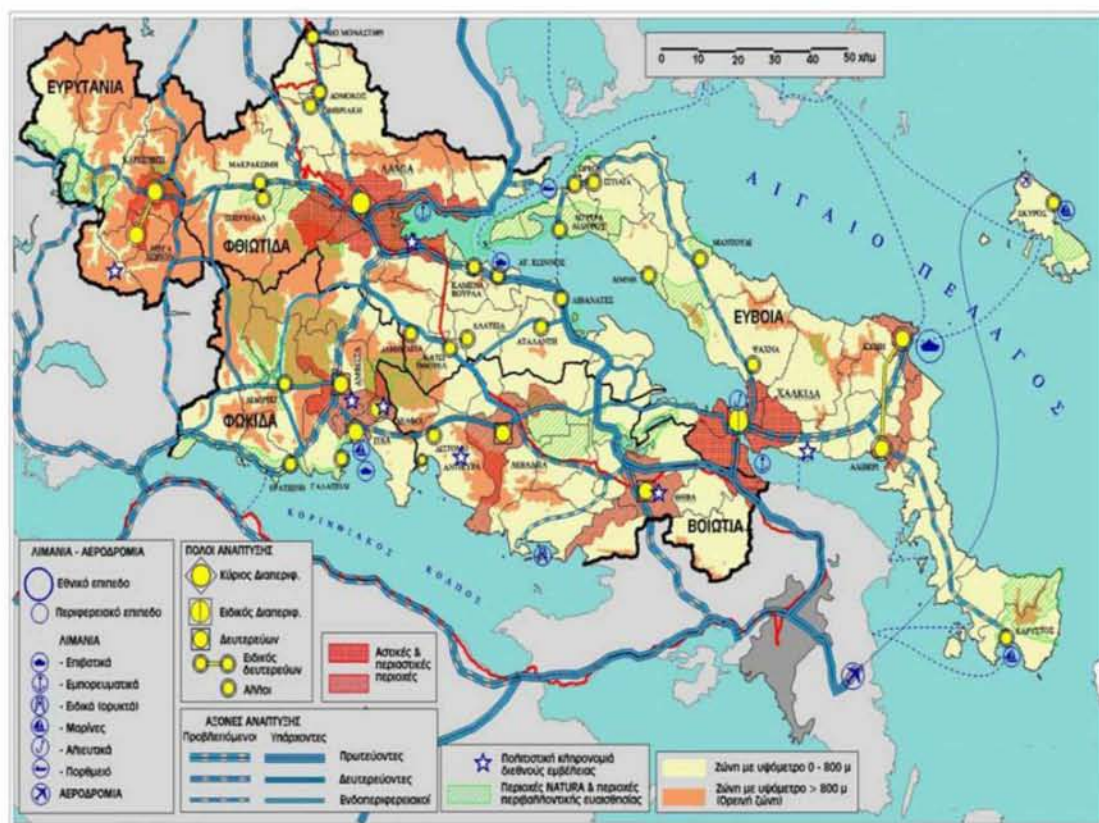
Πηγή: Δήμος Λαμιέων, 2012

3.2.2 ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΣΤΟΝ ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΧΩΡΟ

Ο Δήμος Λαμιέων κατέχει κομβική θέση στο σύστημα διεθνών και εθνικών μεταφορών και τηλεπικοινωνιών της χώρας. Μέσω των νέων ευκαιριών διασυνδέσεων της κεντρικής με τη Δυτική Ελλάδα (Ιωάννινα – Πάτρα και τις αντίστοιχες πύλες εισόδου) αναδύεται μια κεντρική ενδοχώρα που ενισχύει κατ'εξοχή τη διαπεριφερειακή θέση και το διαπεριφερειακό ρόλο της Λαμίας και δημιουργεί τις προϋποθέσεις αναβάθμισης και λειτουργίας της ως μεσαίας πόλης στο δίκτυο των ελληνικών και των αντίστοιχων ευρωπαϊκών πόλεων. Η ΠΕΛ (Πανελλήνια Έκθεση Λαμίας) παρέχει την κατάλληλη υποδομή διεθνών εμπορικών εκθέσεων κι έτσι η Λαμία προάγεται σε κέντρο παραγωγής και εμπορίας διεθνούς εμβέλειας βιομηχανικών μονάδων τροφίμων. Οι υποδομές, η δραστηριότητα και η παράδοση σε συγκεκριμένους τομείς πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων (θέατρο – μουσική) υπερτοπικής εμβέλειας παράλληλα με τη συμμετοχή του Δήμου Λαμιέων σε διεθνή / ευρωπαϊκά δίκτυα πόλεων αποτελούν βασικά προτερήματα της πόλης της Λαμίας στον ευρύτερο εθνικό και διεθνή χώρο.

Οι ευκαιρίες για ανάπτυξη που παρέχονται από το Δήμο Λαμιέων είναι πολλαπλές. Πρώτα από όλα είναι σημαντική η δυνατότητα λειτουργίας του ως κόμβος συνδυασμένων οδικών – σιδηροδρομικών αξόνων και η υπό μελέτη αναδιοργάνωση του λιμένα της Στυλίδας. Ακόμη η δυνατότητα ένταξης στη στατιστική κατηγορία των πολεοδομικών συγκροτημάτων και η ανάπτυξη του νεοϊδρυθέντος Πανεπιστημίου και υποδομών Έρευνας και Τεχνολογίας υπόσχονται ένα πιο σίγουρο μέλλον για τους νέους της Λαμίας άλλα και της ευρύτερης περιοχής. Επιπλέον η ύπαρξη σημαντικών αρχαιολογικών χώρων (Θερμοπύλες – Αμφικτιονίες) καθιστούν τη Λαμία σημαντικό κέντρο πληροφοριών αρχαιολογικού περιεχομένου.

Εικόνα 3.2 Δήμος Λαμιέων - κόμβος συνδυασμένων οδικών – σιδηροδρομικών αξόνων

Πηγή: Γ.Π.Σ Δήμου Λαμιέων Β' φάση

Η αστική παραγωγική υποδομή στηρίζεται στη διατήρηση του βιομηχανικού πόλου της Λαμίας, την ενίσχυσή του με καινοτομικές επιχειρήσεις και τη σύνδεσή του με υπηρεσίες του τριτογενούς τομέα προς τις επιχειρήσεις. Το παραγωγικό πλέγμα συμπληρώνεται με πλατφόρμα συνδυασμένων μεταφορών οδικών – σιδηροδρομικών και λιμενικών. (Χορταριά, 2009)

Η γεωργική παραγωγική παραδοσιακή βάση της περιοχής διατηρείται στα πλαίσια των πολιτικών αφ' ενός της αειφόρου διαχείρισης των μεγάλων οικοσυστημάτων της περιοχής (Φύση 2000 – δασικά συστήματα και ορεινός χώρος) και αφ' ετέρου στις νέες αναδυόμενες πολιτικές για τη γεωργία συνδεδεμένες με τις βιομηχανικές εξειδικεύσεις της περιοχής (τρόφιμα – AGROINVEST).

3.3 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Ο Δήμος Λαμιέων, κατά την τελευταία απογραφή του 2011, έχει πληθυσμό 75.315 κατοίκους και η ποσοστιαία μεταβολή του πληθυσμού είναι σταθερά θετική και τις 4 δεκαετίες (1971-1981, 1981-1991, 1991-2001, 2001-2011). Με βάση τα στοιχεία της Δημοτικής Επιχείρησης Ύδρευσης και Αποχέτευσης του Δήμου Λαμιέων (ΔΕΥΑΛ) ο εκτιμηθείς πραγματικός πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σήμερα πάνω από 100.000 κατοίκους έναντι 75.315 κατοίκων της απογραφής του 2011 ήτοι παρουσιάζει μία σημαντική διαφορά.

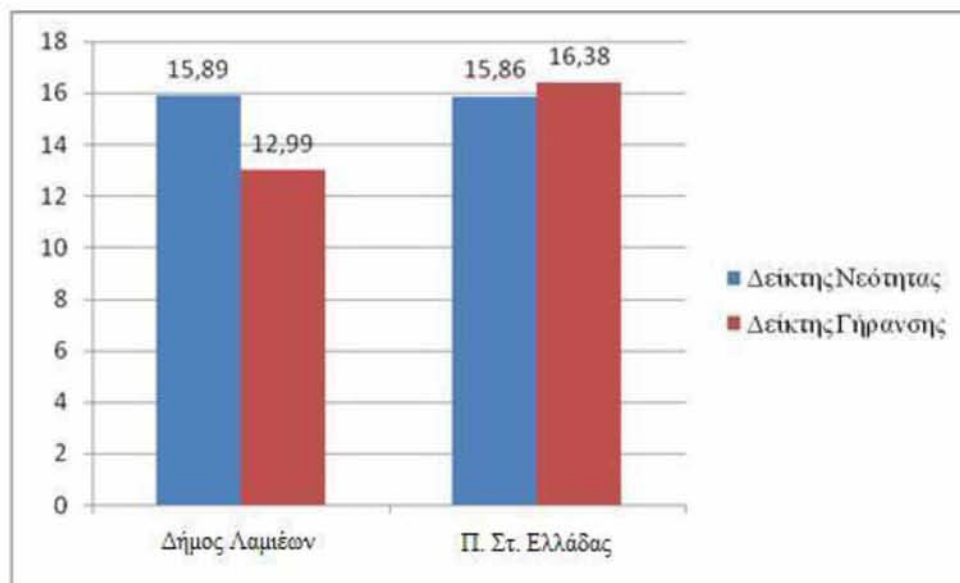
Πίνακας 3.1 Πληθυσμιακή εξέλιξη του Δήμου Λαμιέων

ΧΩΡΟΣ	Πληθυσμός					ΜΕΡΜ			
	1971	1981	1991	2001	2011	71-81	81-91	91-01	01-11
ΕΛΛΑΔΑ	8.768.641	9.740.417	10.259.900	10.964.080	10.815.197	+1,06%	+0,52%	+0,67%	-0,14%
Π. ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ	504.073	537.099	582.280	605.329	547.390	+0,64%	+0,81%	+0,39%	-1,01%
Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	155.011	161.210	171.274	178.771	158.231	+0,39%	+0,61%	+0,43%	-1,21%
Δ. ΛΑΜΙΕΩΝ	46.674	50.716	55.445	58.601	75.315	+0,83%	+0,90%	+0,56%	2,54%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011

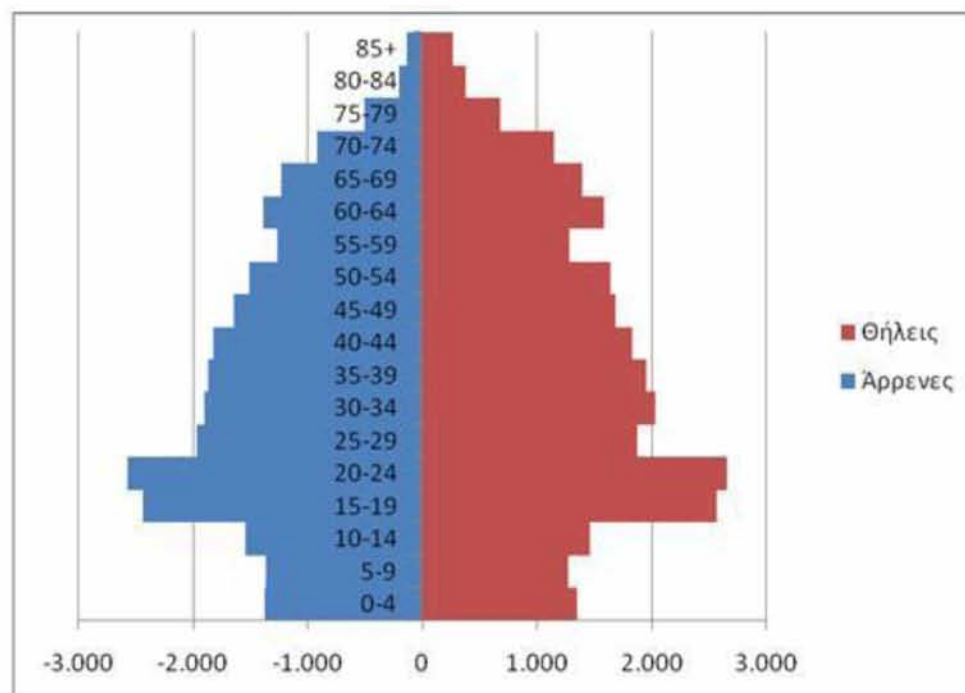
Όσον αφορά τα δημογραφικά χαρακτηριστικά η πυραμίδα των ηλικιών εμφανίζει τα ίδια προβληματικά χαρακτηριστικά του συνόλου της χώρας με σημάδια σταδιακής γήρανσης του πληθυσμού. Θετικό στοιχείο της πυραμίδας αποτελεί η σύνθεση κατά φύλο όπου οι γυναίκες υπερτερούν των ανδρών. Οι δείκτες γήρανσης και εξάρτησης του πληθυσμού, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι είμαστε σε οριακά θετική κατάσταση ως προς τη θετική πληθυσμιακή εξέλιξη του δήμου, της πόλης και των οικισμών του.

Διάγραμμα 3.1 Δημογραφικοί δείκτες του Δήμου Λαμιέων και της Περιφέρειας Στ. Ελλάδας το έτος 2011

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011

Διάγραμμα 3.2 Πυραμίδα ηλικιών ανά φύλο το 2011

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011

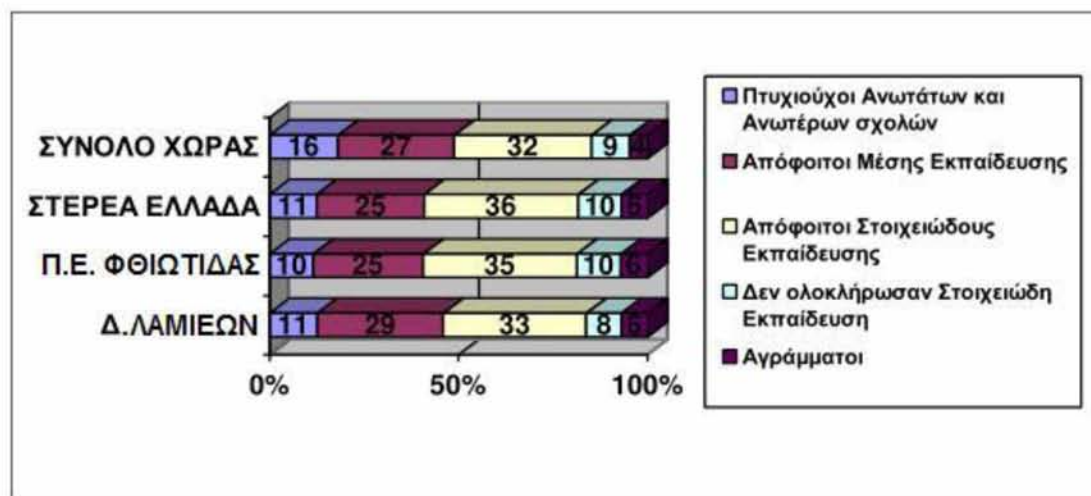
Ως προς το μορφωτικό επίπεδο, ο δήμος έχει αστικά χαρακτηριστικά αλλά ποιοτικά λιγότερο ανταγωνιστικά από το προφίλ μιας μεσαίας ευρωπαϊκής πόλης, αφού τα ποσοστά των κατόχων ιδιαίτερων σπουδών και τα ποσοστά των όσων δεν διαθέτουν πλήρως στοιχειώδεις γνώσεις, είναι αντιστοίχως μικρότερα ή μεγαλύτερα των παρατηρουμένων σε ανερχόμενες ευρωπαϊκές πόλεις. Θετική προοπτική για τη βελτίωση των δεικτών αυτών αποτελεί η ανάπτυξη Πανεπιστημίου στην πόλη της Λαμίας.

Πίνακας 3.2 Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού

ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ	Π.Ε. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	Π. ΣΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ
Α΄ Βάθμια	44,45%	56,02%	53,01%
Β΄ Βάθμια	33,89%	23,85%	27,66%
Γ΄ Βάθμια	14,29%	8,65%	10,83%
Αγράμματοι	7,36%	11,48%	8,49%

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011

Διάγραμμα 3.3 Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2011

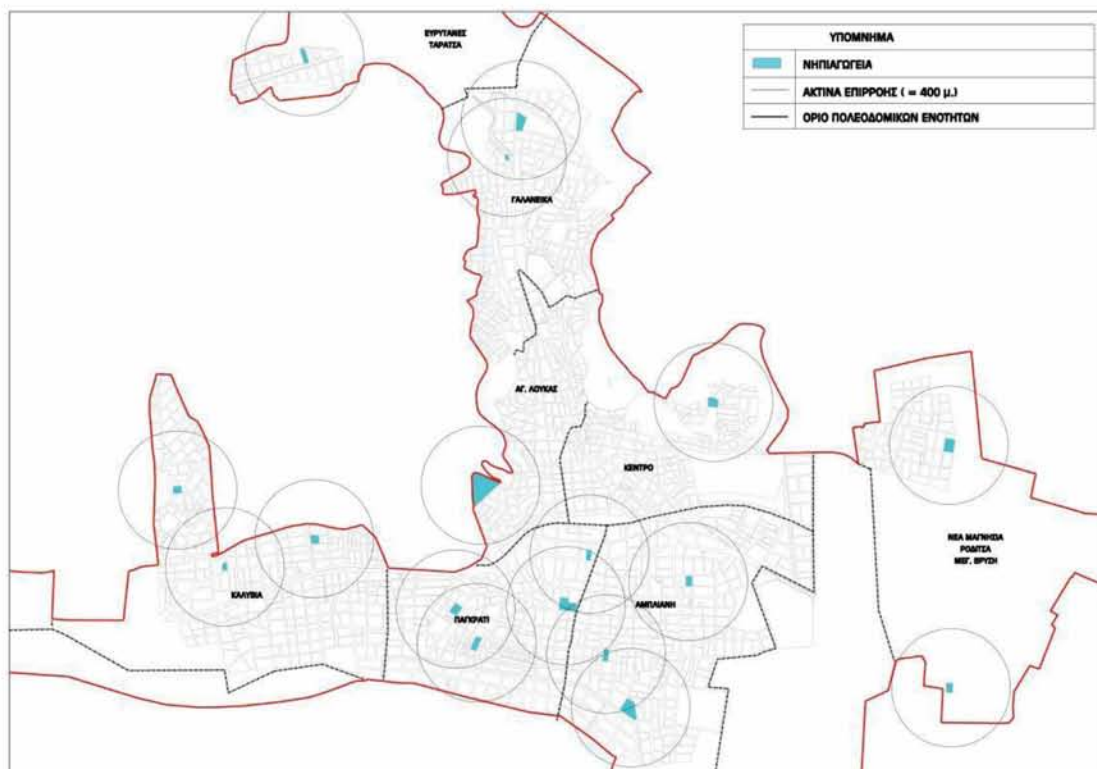
3.4 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

3.4.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο Δήμο Λαμιέων λειτουργούν δεκαοκτώ (17) δημόσια νηπιαγωγεία, τριάντα πέντε (35) δημοτικά σχολεία, δώδεκα (12) γυμνάσια και τρία (3) ΕΠΑ.Λ, εννιά (9) γενικά λύκεια και μία (1) ΕΠΑ.Σ, καθώς και ένα ιδιωτικό σχολείο. (<http://www.lamia.gr/>)

Όσον αφορά τα νηπιαγωγεία όπως φαίνεται και στον παρακάτω χάρτη υπάρχουν κάποιες ελλείψεις. Συγκεκριμένα σε σχέση με σήμερα λειτουργούντα, υπο προγραμματισμό ή προβλεπόμενα από την εγκεκριμένη ρυμοτομία νηπιαγωγεία λείπουν 8 για να καλυφθούν οι ανάγκες της πόλης, από τα οποία τουλάχιστον 3 απαιτούνται για τις κεντρικές περιοχές.

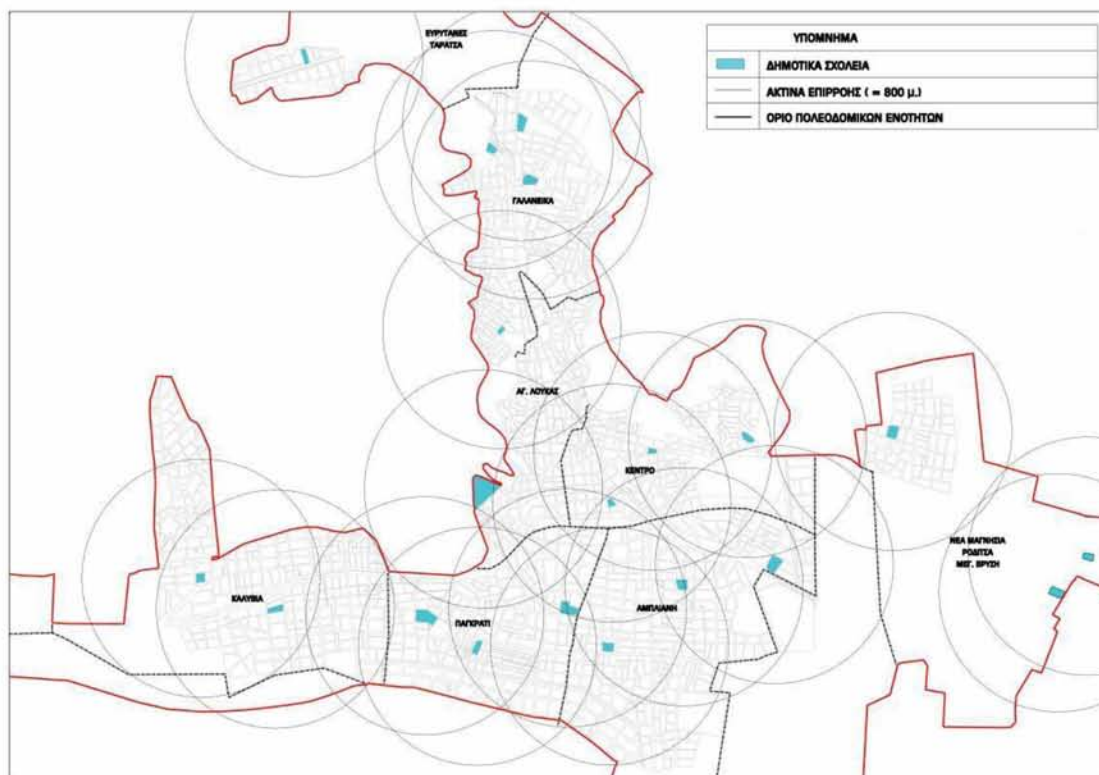
Εικόνα 3.3 Νηπιαγωγεία – Ακτίνες επιρροής

Πηγή: Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων Β'2 στάδιο

Ανάγκες για δημοτικά σχολεία σήμερα δεν υπάρχουν καθώς η περιοχή καλύπτεται επαρκώς από τις ήδη λειτουργούσες και προγραμματιζόμενες μονάδες και την γη. Μελλοντικές ελλείψεις εκτιμώνται ότι θα υπάρξουν κυρίως λόγω νέων επεκτάσεων στην Άμπλιανη, τα Καλύβια, το Σταυρό, το Παγκράτι και τα Γαλανείκα. Οι ελλείψεις αυτές θα καλυφθούν στις νέες επεκτάσεις.

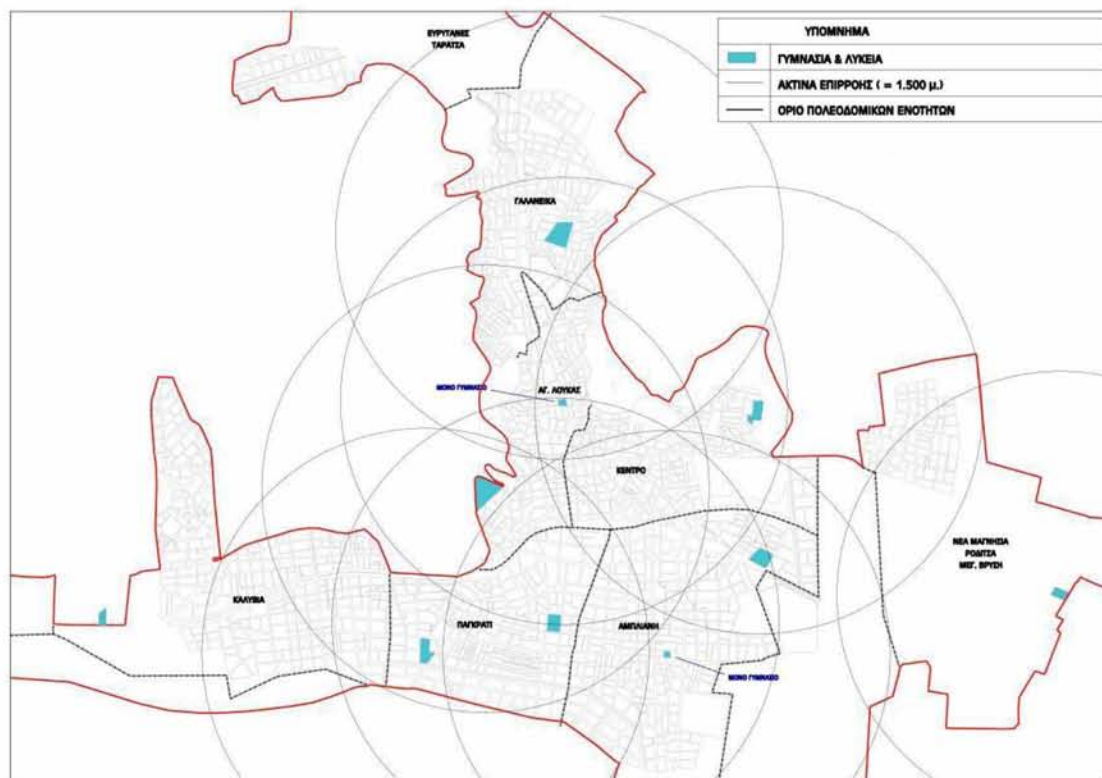
Εικόνα 3.4 Δημοτικά σχολεία – Ακτίνες επιρροής

Πηγή: Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων Β'2 στάδιο

Οι ανάγκες για Γυμνάσια - Λύκεια καλύπτονται από τις ήδη λειτουργούσες ή προγραμματιζόμενες μονάδες και την γη που έχει δεσμευτεί από τις ισχύουσες πολεοδομικές μελέτες. Απαιτούνται μελλοντικά 3 συγκροτήματα Γυμνασίου – Λυκείου, ένα ανά πολεοδομική ενότητα στις Π.Ε. «Νέα Μαγνησία – Ροδίτσα – Μεγ. Βρύση», «Σταυρός – Καλύβια» και «Ευρυτάνες – Γαλανείκα».

Εικόνα 3.5 Γυμνάσια και Λύκεια – Ακτίνες επιρροής

Πηγή: Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων Β'2 στάδιο

Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση στο δήμο το 2004 ιδρύθηκε το τμήμα πληροφορικής με εφαρμογές στη βιοϊατρική που είναι και το πρώτο τμήμα του Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδας και κατά το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 υποδέχθηκε τους πρώτους φοιτητές. Σύμφωνα με το ΦΕΚ 131/5-6-2013 το τμήμα εντάσσεται στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. (<http://www.sci.uth.gr/>)

Παράλληλα το Τ.Ε.Ι. Χαλκίδας και το Τ.Ε.Ι. Λαμίας συγχωνεύονται σε Τ.Ε.Ι. Στερεάς Ελλάδας με έδρα τη Λαμία, σύμφωνα με το ΠΔ υπ' αριθμ. 100 (αρ. φύλλου 135, 5 Ιουνίου 2013) και περιλαμβάνει τις εξής σχολές:

1. ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ

- Ηλεκτρολογία

- Ηλεκτρολόγων Μηχανικών Τ.Ε.
- Ηλεκτρονικών Μηχανικών Τ.Ε.
- Μηχανικών Αυτοματισμού Τ.Ε.
- Μηχανικών Τεχνολογίας Αεροσκαφών Τ.Ε.
- Μηχανικών Πληροφορικής Τ.Ε.
- Μηχανολόγων Μηχανικών Τ.Ε.

2. ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

- Νοσηλευτικής
- Φυσικοθεραπείας

3. ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

- Διοίκησης Επιχειρήσεων
- Διοίκησης, Οικονομίας και Επικοινωνίας Πολιτιστικών και Τουριστικών Μονάδων
- Διοίκησης Συστημάτων Εφοδιασμού
- Εμπορίας και Διαφήμισης
- Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής

4. ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ

- Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος

(<http://www.teiste.gr/>)

Τέλος στο δήμο υπάρχει και ένα δημόσιο Ι.Ε.Κ. (Δ.Ι.Ε.Κ.) με τις εξής ειδικότητες:

- βοηθός βρεφονηπιοκόμων
- βοηθός φυσικοθεραπείας
- στέλεχος ασφάλειας προσώπων & υποδομών
- τεχνικός Η/Υ
- τεχνικός Η/Υ, επικοινωνιών και δικτύων

(<http://iek-lamias.fth.sch.gr/>)

3.4.2 ΥΓΕΙΑ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Στα βόρεια της πόλης είναι χωροθετημένο το Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο Λαμίας. Η έκτασή του κρίνεται ικανοποιητική και προβλέπεται η λειτουργία δημοτικών ιατρείων στους χώρους του κτιρίου δημοτικών υπηρεσιών στο παλαιό νοσοκομείο της πόλης.

3.4.3 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Όσον αφορά τις αθλητικές υποδομές του δήμου τρεις είναι οι κυριότερες. Το δημοτικό στάδιο Λαμίας, το δημοτικό κολυμβητήριο και το δημοτικό αθλητικό κέντρο (Χαλκιοπούλειο). Αξιοσημείωτο όμως είναι και η ύπαρξη 17 ακόμη γηπέδων στους γύρω οικισμούς. Υπάρχουν αρκετά αθλητικά σωματεία και ομάδες που δραστηριοποιούνται και στα οποία συμμετέχουν κάτοικοι των οικισμών και των λοιπών δημοτικών διαμερισμάτων. Ωστόσο η ενίσχυση των δράσεων μαζικού αθλητισμού στους οικισμούς του δήμου αναδεικνύεται ως πρωτεύουσα σημασία στον τομέα αυτό. Επίσης λαμβάνουν χώρα κάθε χρόνο γυμναστικές επιδείξεις των συλλόγων και γίνονται τοπικοί και περιφερειακοί αγώνες διαφόρων αθλημάτων.

3.4.4 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Όσον αφορά τις πολιτιστικές αξίες και τα μνημεία της περιοχής, ο δήμος διαθέτει αρκετά πολιτισμικά στοιχεία. Τα περισσότερα από αυτά είναι αρκετά γνωστά στο ευρύ κοινό και κατά την διάρκεια του έτους δέχονται έναν καλό αριθμό επισκεπτών.

Αυτά είναι τα εξής:

- Ακρολαμία-Κάστρο
- Ανδριάντας του Αθανασίου Διάκου
- Θερμοπύλες
- Αλαμάννα
- Γέφυρα Γοργοποτάμου
- Κτίριο Ιδιοκτησίας Ελλασώνας
- Κτίριο Ιδιοκτησίας Τράπεζας της Ελλάδος
- Κτίριο Νομαρχίας Φθιώτιδας
- Κτίριο Δικαστηρίων

- Κτίριο Ιδιοκτησίας Β. Καλτιμπάνη
- Κτίριο Ιδιοκτησίας Σ.Μίχου
- Αρχαιολογικό μουσείο Λαμίας
- Λαογραφικό μουσείο Φθιώτιδος
- Δημοτική Πινακοθήκη

3.5 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

3.5.1 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΑΝΕΡΓΙΑ – ΤΟΜΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

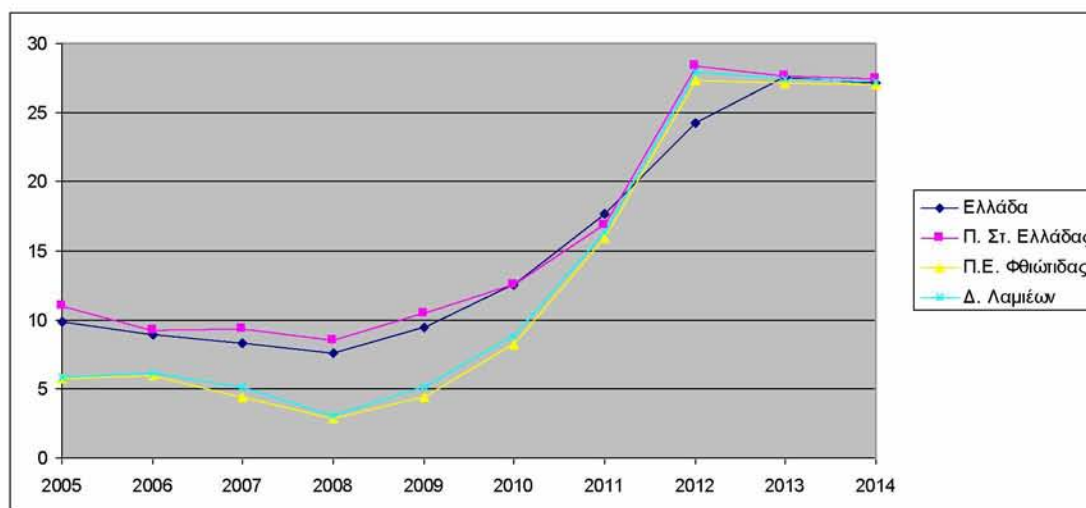
Το 27,4% άγγιξε το Σεπτέμβριο του 2013 η ανεργία στην Ελλάδα σημειώνοντας νέο αρνητικό ρεκόρ, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 1.376.463 άτομα, ενώ περισσότεροι από ένας στους δύο νέους ηλικίας 15- 24 ετών δεν έχουν εργασία. Το ποσοστό ανεργίας στη περιφέρεια το 2012 άγγιζε το 26,6% ενώ το 2013 υπήρξε μια ελαφρά βελτίωση με το ποσοστό να ανέρχεται στο 26,3%.

Πίνακας 3.3 Ποσοστά ανεργίας ανά έτος

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ελλάδα	9,9%	8,9%	8,3%	7,6%	9,5%	12,5%	17,7%	24,2%	27,5%	27,1%
Π. Στ. Ελλάδας	11%	9,2%	9,4%	8,5%	10,5%	12,5%	16,9%	28,4%	27,6%	27,4%
Π.Ε. Φθιώτιδας	5,8%	6%	4,4%	2,9%	4,4%	8,2%	15,9%	27,3%	27,1%	27%
Δ. Λαμιέων	5,9%	6,2%	5,1%	3,1%	5,1%	8,8%	16,3%	27,9%	27,4%	27,2%

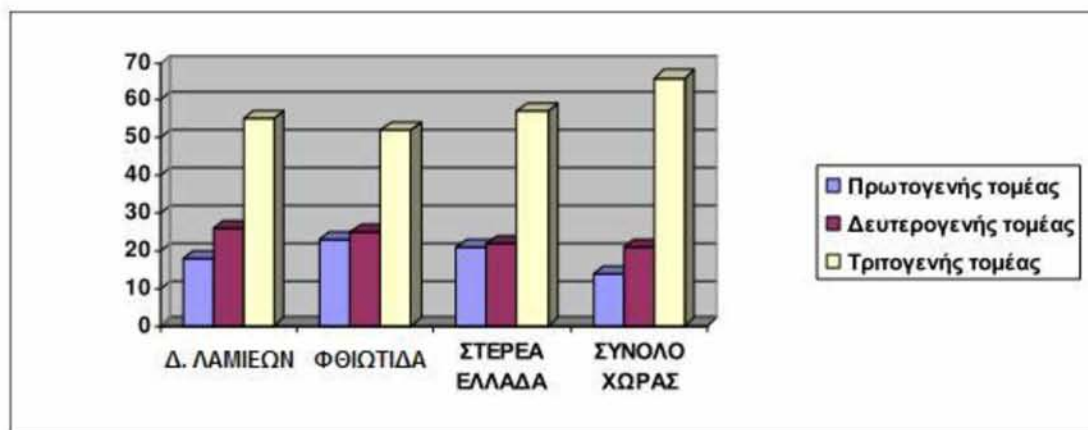
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., 2014

Διάγραμμα 3.4 Ποσοστά ανεργίας

Όσον αφορά την απασχόληση ανά τομείς παραγωγής το 2008 σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. τη μικρότερη συμμετοχή στο σύνολο του ενεργού οικονομικού πληθυσμού κατέχει ο πρωτογενής τομέας με ποσοστά 18,52%, ακολουθεί το δευτερογενής τομέας με 25,45% και τέλος τα μεγαλύτερα ποσοστά έχει ο τριτογενής τομέας με 55,26%.

Διάγραμμα 3.5 Διάρθρωση οικονομικής δραστηριότητας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2011

3.6 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΑ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

3.6.1 ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η πόλη της Λαμίας αποκτά το πρώτο της ρυμοτομικό σχέδιο σε ένα πρώτο κεντρικό πυρήνα της το 1936, την εποχή των Καποδιστριακών Σχεδίων. Το πρώτο ρυμοτομικό σχέδιο επεκτείνεται μέχρι τη σιδηροδρομική γραμμή στα νότια της πόλης και την περιοχή της Άνοιξης στο Βορρά. Το 1964 έγινε η πρώτη μεγάλη επέκταση του σχεδίου και εντάσσονται στο σχέδιο του συνοικισμού η Νέα Άμπλιανη, Γαλανείικα, Παγκράτι και Νέα Μαγνησία. Αργότερα εντάσσεται στο σχέδιο ο συνοικισμός Καλύβια στα δυτικά της πόλης. (Μικρός και Σκαντζουρης, 2013)

Επιπλέον με την αναθεώρηση και επιβολή των νέων όρων δόμησης και την υψηλή γεωπρόσοδο, καθώς και δύο αλληπάλληλα διατάγματα, υπερδιπλασιάζονται η δόμηση, οι όροι και τα ύψη στην κεντρική πόλη και καταστρέφεται σταδιακά ο παραδοσιακός ιστός των ιστορικών συνοικιών. (Μικρός και Σκαντζουρης, 2013)

Στη δεκαετία του '80 τα ρυμοτομικά σχέδια των νέων επεκτάσεων με την επιβολή εισφορών σε γη και χρήματα υλοποιούνται, οι δε όροι δόμησης τους ελέγχονται

αποτελεσματικότερα ως προς την γεωπρόσοδο αλλά και ως προς τον τρόπο δόμησης. (Μικρός και Σκαντζουρης, 2013)

Σήμερα ο Δήμος Λαμιέων θεωρητικά τουλάχιστον δεν στερείται χωροταξικού σχεδιασμού λόγω του νέου Γ.Π.Σ του Ν.1337/83 του οποίου το Β στάδιο ολοκληρώθηκε το 2012. Στην πόλη της Λαμίας, που αποτελεί Περιφερειακό Κέντρο και οικισμό 1ου επιπέδου το Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο αναγνωρίζει πλεονεκτήματα όσον αφορά το διαθέσιμο χώρο για αστική ανάπτυξη. Έχουν ενταχθεί πλέον οι οικισμοί Σταυρός, Ταράτσα (Αφράτη), Αγριλιά, Ροδίτσα και Μεγάλη Βρύση, που αποτελούν ένα «οικιστικό συνεχές» με την πόλη του '87, ένα «πολεοδομικό συγκρότημα» κατά τον ορισμό της ΕΛ.ΣΤΑΤ. Πυρήνας του πολεοδομικού συγκροτήματος είναι η ιστορική πόλη της Λαμίας.

Από την άποψη των υψών και με δεδομένο το ανάγλυφο του χώρου της πόλης παρατηρείται ότι: (Μικρός και Σκαντζουρης, 2013)

-Η πόλη μέχρι τη 10ετία του '60 είναι διώροφη έως τριώροφη, με ύψη κτηρίων που κυμαίνονται μεταξύ 9,5 και 11,5 μ. με καλή προσαρμογή στο ανάγλυφο και άρτιο αισθητικό αποτέλεσμα.

-Η τροποποίηση του 1964 εκτινάσσει τα ύψη αποδεσμεύοντας τα από τη ρυμοτομία της πόλης και άρα το ανάγλυφο και τον ιστό της, και εκτινάσσει παράλληλα προς τα πάνω τη δόμηση αφού τη συνδέει έμμεσα με τα νέα ύψη και τους ορόφους.

-Η παρέμβαση του 1978 αυξάνει τα ύψη με την καθιέρωση μέγιστων συντελεστών δόμησης παράλληλα με τους ορόφους και το ύψος, ενώ μειώνει σχετικά την πυκνότητα δόμησης.

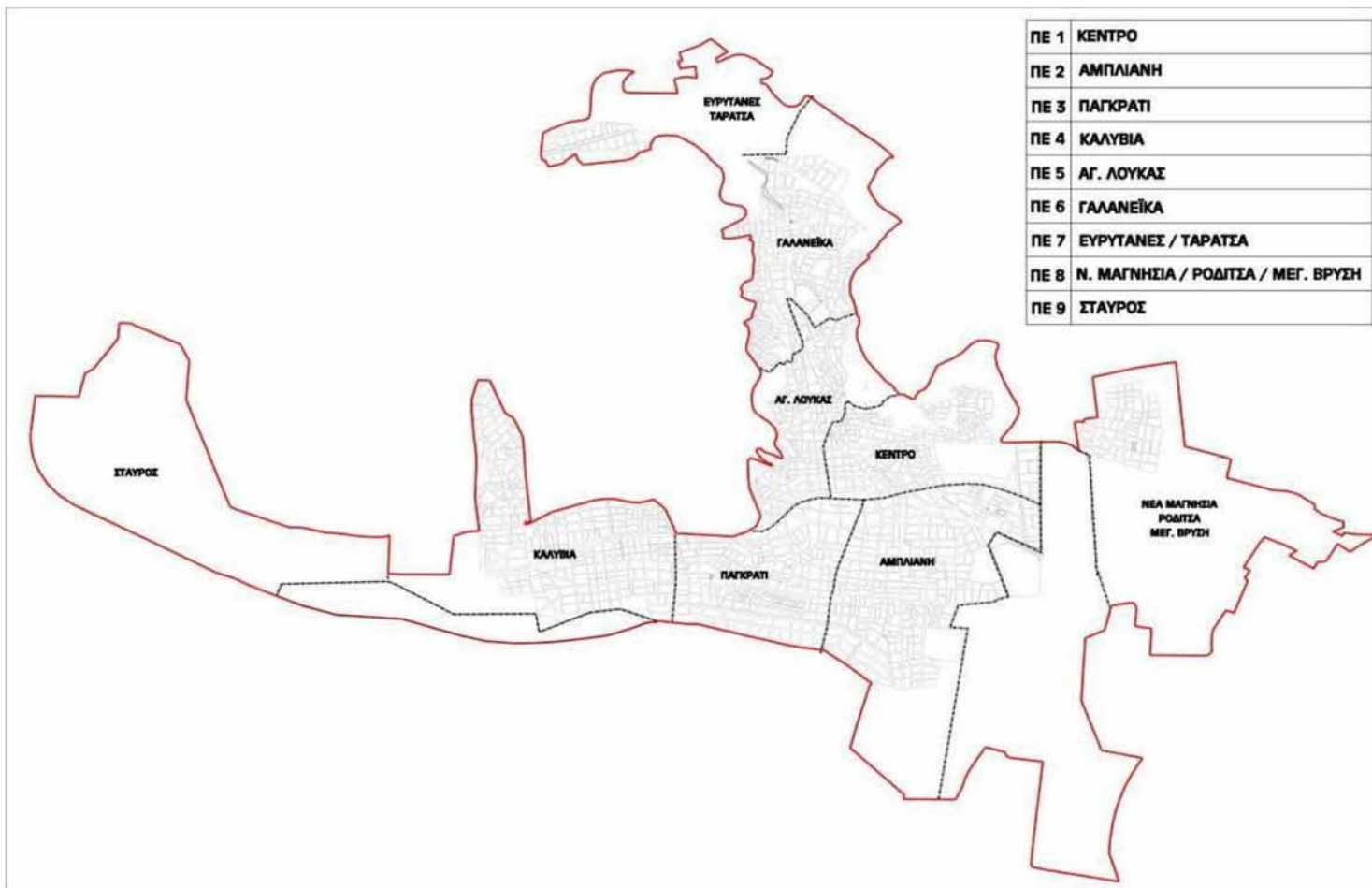
Το πολεοδομικό συγκρότημα σήμερα οργανώνεται σε εννέα (9) πολεοδομικές ενότητες, όπως αυτές αναλυτικά καταγράφονται παρακάτω στον συνημμένο πίνακα και τον χάρτη «Πολεοδομική Οργάνωση» από το Γ.Π.Σ. Δημοτικής ενότητας Λαμιέων.

Πίνακας 3.4 Πολεοδομικές Ενότητες Π.Σ. Λαμίας

Πολεοδομική ενότητα	Ονομασία
Πολεοδομική ενότητα «1»	Κεντρική Περιοχή
Πολεοδομική ενότητα «2»	Άμπλιανη
Πολεοδομική ενότητα «3»	Παγκράτι
Πολεοδομική ενότητα «4»	Καλύβια - Ρεβένια
Πολεοδομική ενότητα «5»	Άγ. Λουκάς - Ανθέων
Πολεοδομική ενότητα «6»	Γαλανείκα
Πολεοδομική ενότητα «7»	Ευρυτάνες - Ταράτσα
Πολεοδομική ενότητα «8»	Νέα Μαγνησία – Ροδίτσα – Μεγ. Βρύση
Πολεοδομική ενότητα «9»	Σταυρός

Πηγή: Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων Β'2 στάδιο

Εικόνα 3.6 Πολεοδομικές Ενότητες Π.Σ. Λαμίας

Πηγή: Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων Β'2 στάδιο

3.6.2 ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Όσον αφορά την οικοδομική δραστηριότητα, η αύξηση του πληθυσμού της πόλης είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση της για στέγαση εμπορικών επιχειρήσεων και εξεύρεση στέγης για κατοικία την περίοδο 1997-2006. Από το 2008 όμως έως και σήμερα η οικοδομική δραστηριότητα παρουσιάζει ύφεση τόσο στο πολεοδομικό συγκρότημα Λαμίας όσο και στην Π.Ε. Φθιώτιδας και γενικά σε ολόκληρη τη χώρα. Πιο αναλυτικά φαίνεται στους παρακάτω πίνακες και διαγράμματα.

Πίνακας 3.5 Οικοδομική δραστηριότητα Ελλάδας (όγκος σε μ^3 , επιφάνεια σε μ^2)

Έτος	Νέες Οικοδομές			
	Αριθμός	Όροφοι	Όγκος	Επιφάνεια
1997	37.047	70.859	47.463.446	13.725.235
1998	38.619	76.745	52.759.186	15.804.099
1999	34.494	70.010	48.273.752	13.147.974
2000	35.196	70.954	50.385.098	13.975.463
2001	40.446	83.450	57.981.269	16.269.724
2002	45.195	94.660	64.995.536	18.969.174
2003	45.249	95.178	65.693.004	18.361.150
2004	43.446	90.333	61.976.236	17.293.633
2005	56.342	132.359	88.775.762	25.876.755
2006	45.406	96.246	67.153.393	18.494.123
2007	41.790	84.023	62.825.628	16.910.545
2008	34.021	65.489	51.859.356	13.664.965
2009	27.447	51.987	35.823.008	9.833.690
2010	23.380	43.605	27.823.083	7.987.904
2011	15.114	26.156	16.411.950	4.464.072
2012	9.066	15.158	9.577.553	2.641.200
2013	5.675	9.031	6.494.208	1.688.735

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

Πίνακας 3.6 Οικοδομική δραστηριότητα Π. Στ. Ελλάδας (όγκος σε μ^3 , επιφάνεια σε μ^2)

Έτος	Νέες Οικοδομές			
	Αριθμός	Όροφοι	Όγκος	Επιφάνεια
1997	2.723	4.248	3.049.465	735.227
1998	2.600	4.114	2.919.998	723.584
1999	2.345	3.906	3.076.474	711.741
2000	2.367	3.769	3.115.862	763.114
2001	2.789	4.611	4.653.030	1.093.682
2002	3.126	5.397	4.187.453	1.078.262
2003	3.158	5.526	5.119.368	1.244.367
2004	3.169	5.433	4.082.451	1.107.590
2005	4.011	7.668	5.704.235	1.628.235
2006	3.146	5.461	4.744.824	1.130.854
2007	3.130	5.423	4.335.360	1.113.382
2008	2.612	4.393	3.443.964	845.471
2009	2.238	3.706	2.400.693	645.409

2010	1.877	3.085	2.062.293	560.320
2011	1.349	2.037	1.421.317	346.215
2012	735	1.186	654.723	168.989
2013	473	693	562.604	123.454

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

Πίνακας 3.7 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Ε. Φθιώτιδας (όγκος σε μ^3 , επιφάνεια σε μ^2)

Έτος	Νέες Οικοδομές			
	Αριθμός	Όροφοι	Όγκος	Επιφάνεια
1997	781	1.108	773.130	197.926
1998	661	973	552.008	161.734
1999	654	1.066	666.060	172.861
2000	615	906	580.030	157.299
2001	673	1.058	853.848	202.963
2002	755	1.216	646.238	181.981
2003	730	1.186	773.948	213.900
2004	794	1.327	788.848	214.099
2005	1.043	1.972	1.363.867	409.301
2006	745	1.267	1.017.707	238.932
2007	774	1.278	766.241	208.112
2008	615	1.003	699.480	185.890
2009	488	749	390.121	112.139
2010	462	725	441.685	114.195
2011	335	455	224.998	62.392
2012	166	241	134.613	36.223
2013	114	152	66.175	18.321

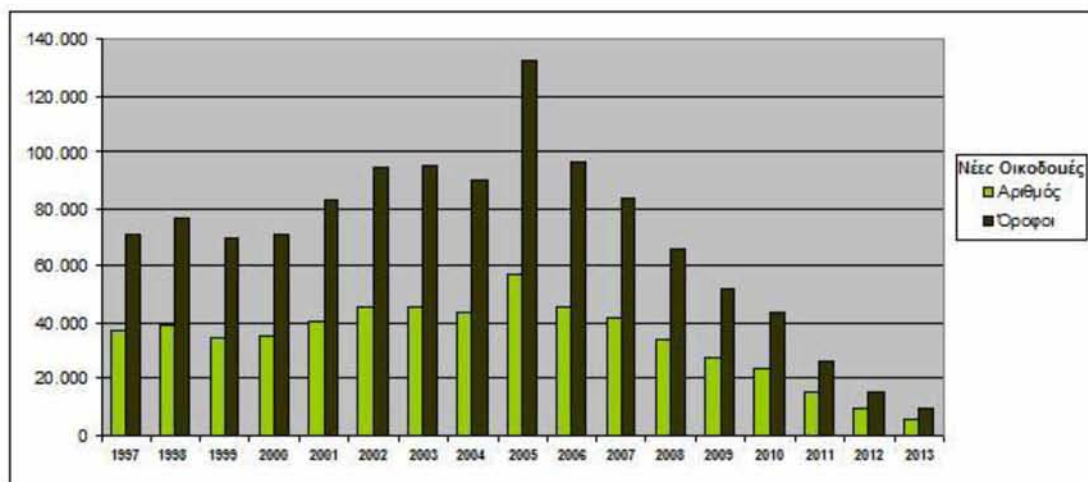
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

Πίνακας 3.8 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Σ. Λαμίας (όγκος σε μ^3 , επιφάνεια σε μ^2)

Έτος	Νέες Οικοδομές			
	Αριθμός	Όροφοι	Όγκος	Επιφάνεια
1997	235	368	375.781	91.010
1998	206	343	244.936	74.510
1999	234	455	264.697	73.838
2000	216	350	264.852	74.981
2001	215	413	424.021	103.735
2002	296	546	329.297	94.533
2003	256	487	322.366	96.880
2004	265	537	314.739	90.570
2005	322	826	629.978	194.995
2006	211	453	431.428	99.388
2007	183	335	217.179	63.597
2008	154	329	251.240	67.127
2009	112	205	134.219	37.767
2010	102	184	113.795	29.681
2011	87	129	75.347	22.478
2012	37	58	31.040	8.348
2013	24	35	16.052	6.110

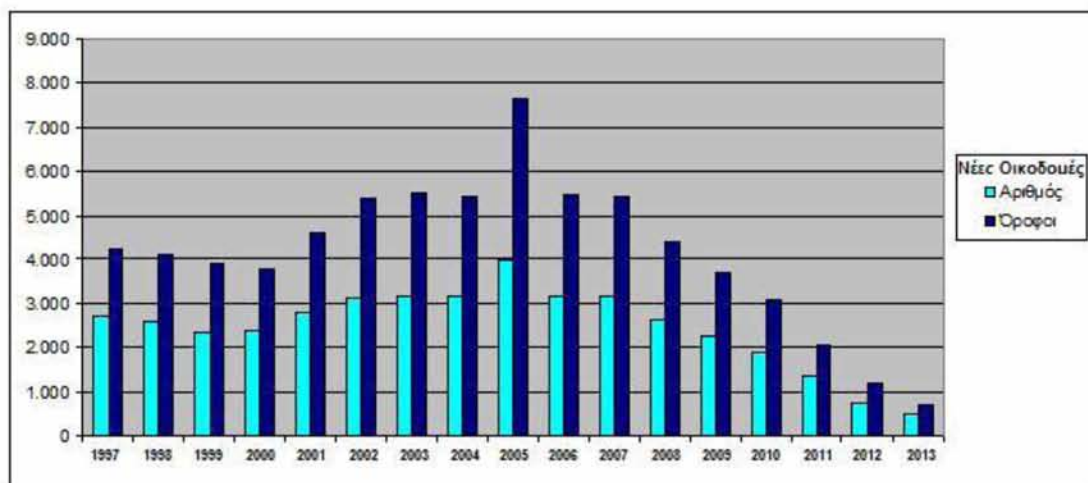
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

Διάγραμμα 3.6 Οικοδομική δραστηριότητα Ελλάδα

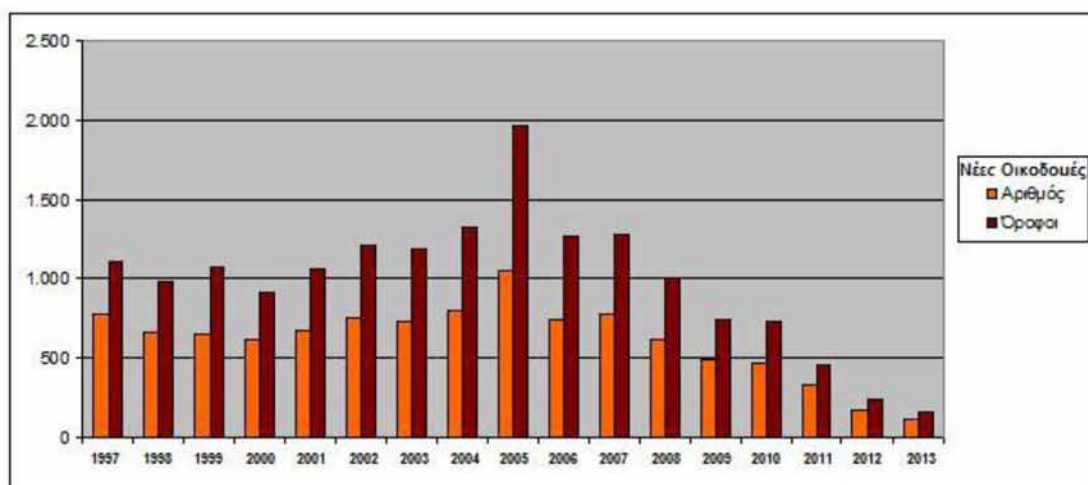
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

Διάγραμμα 3.7 Οικοδομική δραστηριότητα Π. Στ. Ελλάδα

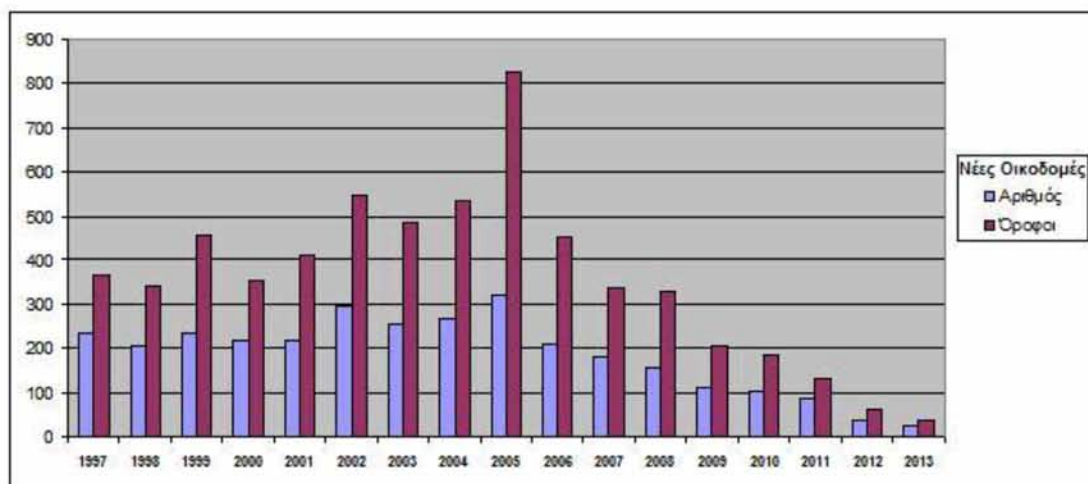
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

Διάγραμμα 3.8 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Ε. Φθιώτιδας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

Διάγραμμα 3.9 Οικοδομική δραστηριότητα Π.Σ. Λαμίας

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. 2013

3.6.3 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

3.6.3.1 ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Όπως έχει αναφερθεί ο Δήμος Λαμιέων και ειδικά η πόλη της Λαμίας κατέχει κομβική θέση ως προς τα διεθνή και διαπεριφερειακά οδικά δίκτυα μεταφορών.

1. Βασικό Οδικό Δίκτυο (Β.Ο.Δ.)

Οι άξονες ΠΑΘΕ και Ε65 εξυπηρετούν πλήρως τη Λαμία προς όλες τις πρωτεύουσες κατευθύνσεις τόσο τα μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα / διεθνείς πύλες της Αθήνας και της Θεσ/νίκης όσο και τα μεγάλα διαπεριφερειακά αστικά κέντρα Λάρισα – Βόλος – Ιωάννινα και το διεθνές λιμάνι της Ηγουμενίτσας.

Ο προγραμματιζόμενος διαγώνιος «Λαμία – Αντίρριο – Πάτρα» θα συμπληρώσει την υποδομή σε Β.Ο.Δ. και θα καταστήσει τη Λαμία τον κατ' εξοχή κεντροβαρικό κόμβο του συστήματος Β.Ο.Δ. του ελληνικού ηπειρωτικού χώρου. (Γ.Π.Σ. Δημοτικής ενότητας Λαμιέων)

2. Πρωτεύουσες Αρτηρίες (εθνικό δίκτυο)

Το δίκτυο αυτό αφορά τον περιφερειακό δακτύλιο του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Λαμίας και τη διερχόμενη κίνηση του εθνικού δικτύου προς τις κατευθύνσεις «Δομοκός, Καρπενήσι, Μπράλος, Αγ. Κωνσταντίνος και Στυλίδα». Η διερχόμενη κίνηση εθνικού δικτύου αναδιατάσσεται μέσω του περιφερειακού δακτυλίου με στόχο την μείωση της διαμπερούς κίνησης της πόλης. Σαν διαμπερής κίνηση διατηρείται μόνο ο άξονας «Κόμβος Ροδίτσας – Ξηριώτισσα – Λαγοβούνι» (Εθνική Οδός προς Δομοκό). (Γ.Π.Σ. Δημοτικής ενότητας Λαμιέων)

3. Δευτερεύουσες αρτηρίες (επαρχιακό δίκτυο)

Το επαρχιακό δίκτυο (πρωτεύον και δευτερεύον) οργανώνεται με βάση τον περιφερειακό δακτύλιο και το Εθνικό Δίκτυο και εξυπηρετεί όλους τους προορισμούς του. (Γ.Π.Σ. Δημοτικής ενότητας Λαμιέων)

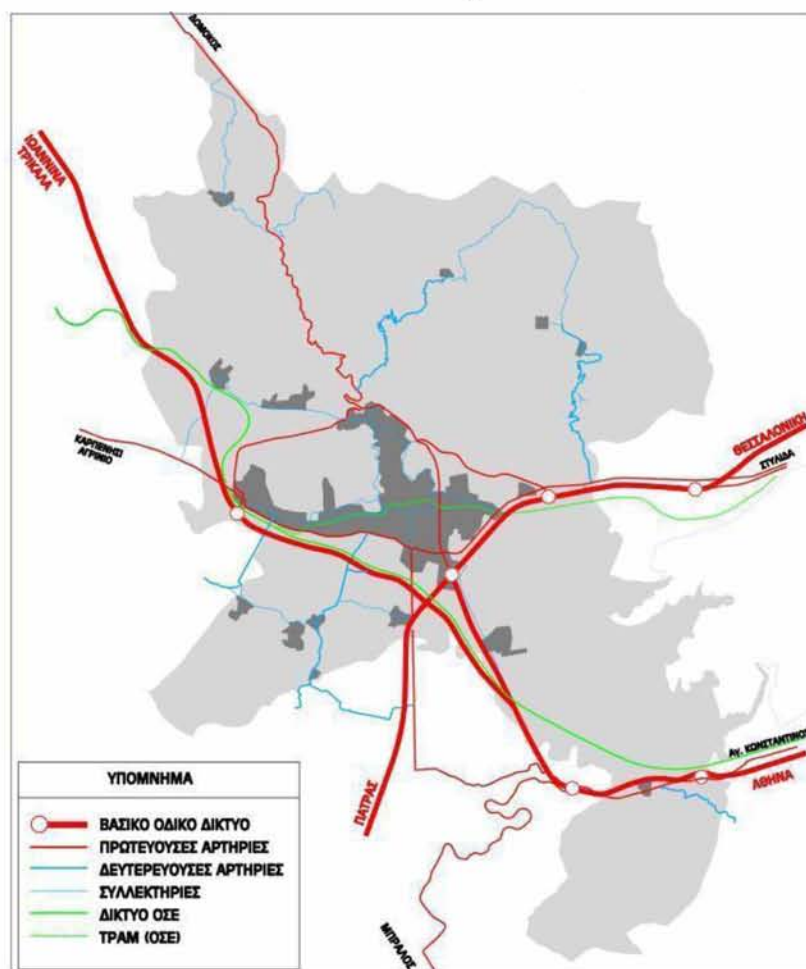
4. Συλλεκτήριες οδοί (Δημοτικό δίκτυο)

Αφορά τη διασύνδεση των οικισμών μεταξύ τους, ταυτίζεται με το υπάρχον δίκτυο και οργανώνεται με βάση τον περιφερειακό δακτύλιο. (Γ.Π.Σ. Δημοτικής ενότητας Λαμιέων)

5. Οδική συγκοινωνία

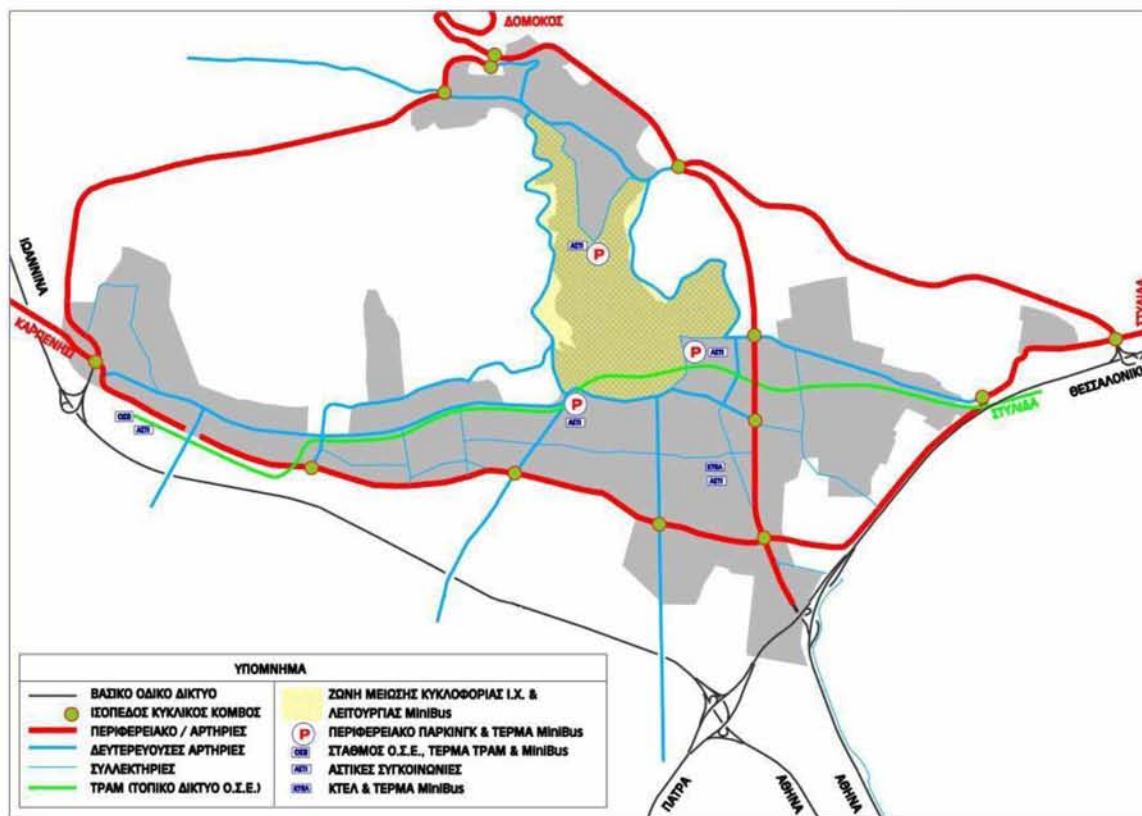
Η οδική συγκοινωνία εξυπηρετείται από τα ΚΤΕΛ. Ο νέος σταθμός ΚΤΕΛ έχει ήδη χωροθετηθεί και κατασκευαστεί. Τα δρομολόγια εξυπηρετούν συνδέσεις τόσο με περιοχές του δήμου όσο και με άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Εικόνα 3.7 Οδικό Δίκτυο – Επίπεδο Δήμου

Πηγή: Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων Β'2 στάδιο

Εικόνα 3.8 Οδικό Δίκτυο – Επίπεδο Π.Σ. Λαμίας

Πηγή: Γ.Π.Σ. Δήμου Λαμιέων Β' 2 στάδιο

3.6.3.2 ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Ο σταθμός εξυπηρετεί καλά την εγχώρια κίνηση με τη διπλή γραμμή «Αθήνα – Θεσσαλονίκη». Μετά από την υλοποίηση των έργων στο τμήμα «Τιθορέα – Δομοκός» και επειδή ο Σταθμός Λαρίσης στην Αθήνα είναι και σταθμός του Αττικού Μετρό, ο ΟΣΕ θα είναι μια ολοκληρωμένη λύση για τις μετακινήσεις Λαμία – Αθήνα.

3.6.3.3 ΕΝΑΕΡΙΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Η Δήμος Λαμιέων δεν διαθέτει αεροδρόμιο αλλά εξυπηρετείται καλά από το διεθνές αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» για τις εθνικές και διεθνείς αερογραμμές, διά του ΠΑΘΕ και της Αττικής Οδού. Η πρόσβαση στο αεροδρόμιο γίνεται και με τον ΟΣΕ και τον Προαστιακό από το Σταθμό Λαρίσης. Με την πλήρη λειτουργία του Προαστιακού, η πρόσβαση με τον ΟΣΕ θα είναι πολύ καλή με τη διαδρομή «Λαμία – ΣΚΑ – Ελ. Βενιζέλος».

3.6.3.4 ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Το μοναδικό λιμάνι στο Δήμο είναι της Στυλίδας το οποίο μέχρι στιγμής είναι εμπορικό. Έτσι μέσω του ΠΑΘΕ, του Ε65 και του μελλοντικού άξονα Λαμία – Πάτρα, ο Δήμος έχει εύκολη πρόσβαση τόσο προς τα διεθνή λιμάνια της χώρας (Πειραιάς, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηγουμενίτσα), όσο και προς τα περιφερειακά λιμάνια της περιοχής (Βόλος, Χαλκίδα, Στυλίδα).

3.6.3.5 ΥΔΡΕΥΣΗ

Η πόλη της Λαμίας διαθέτει δίκτυο ύδρευσης υδροδοτούμενο από τις πηγές του Γοργοποτάμου (υδραγωγείο Γοργοποτάμου) και της Ταράτσας (υδραγωγείο Ταράτσας). Τα δύο αυτά υδραγωγεία είναι διασυνδεδεμένα μεταξύ τους. Όσον αφορά την ύδρευση του Δήμου χρειάζεται επέκταση και πυκνωση του δικτύου ύδρευσης στις περιοχές επέκτασης του Π.Σ. Λαμίας, ώστε να υπάρχει καλύτερη εξυπηρέτηση του πληθυσμού και ποιο ομαλή λειτουργία αυτού.

3.6.3.6 Χ.Υ.Τ.Α

Ο νέος ΧΥΤΑ Λαμίας έχει προταθεί για χωροθέτηση στη θέση Νευρόπολη στην άμεση γειτονία της λατομικής ζώνης Β.Α. του οικισμού της Λαμίας. Ένα πολύ μικρό τμήμα του οικοπέδου του ΧΥΤΑ ευρίσκεται εντός της λατομικής ζώνης αλλά είναι ήσσονος σημασίας. Ο ΧΥΤΑ αυτός αφορά επέκταση του παλαιού ΧΑΔΑ που λειτουργούσε στην ίδια θέση. Για την πρόταση αυτή δεν εγκρίθηκαν περιβαλλοντικοί όροι, κυρίως διότι δεν πληροί έναν από τους όρους των νέων σχετικών κοινοτικών οδηγιών (απόσταση 1000μ. από λατομικές περιοχές). (Γ.Π.Σ. Δημοτικής ενότητας Λαμιέων)

3.6.4 ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Η Λαμία είναι η πρωτεύουσα της περιφερειακής ενότητας Φθιώτιδας, έδρα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και αποτελεί ουσιαστικά το διοικητικό, οικονομικό και πνευματικό κέντρο της ευρύτερης περιοχής. Όπως έχει ήδη αναφερθεί ο Δήμος Λαμιέων κατέχει κομβική θέση στο σύστημα διεθνών και εθνικών μεταφορών της χώρας καθώς μέσω των νέων διασυνδέσεων της κεντρικής με τη δυτική Ελλάδα (Ιωάννινα – Πάτρα και τις αντίστοιχες πύλες εισόδου) αναδύεται μια κεντρική ενδοχώρα που ενισχύει κατ' εξοχή τη διαπεριφερειακή θέση και το διαπεριφερειακό ρόλο της Λαμίας και δημιουργεί τις προϋποθέσεις αναβάθμισης και λειτουργίας της

ως μεσαία πόλη στο δίκτυο των ελληνικών και των αντίστοιχων ευρωπαϊκών πόλεων.

Η χωροταξική οργάνωση στο Δήμο Λαμιέων αλλά και οι χρήσεις γης ακολουθούν το γενικό πρότυπο του Μεσογειακού Ευρωπαϊκού χώρου, με κάποιες παρεκκλίσεις, οι οποίες ανταποκρίνονται στις σύγχρονες εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στο παραγωγικό σύστημα, αλλά και την αστικοποίηση. (Χορταριά, 2009)

Πρόκειται λοιπόν για ένα συμπαγές πρότυπο ανάπτυξης των οικισμών με βάση τους συνεκτικούς πυρήνες των ιστορικών οικισμών της περιοχής και με τα δίκτυα επικοινωνίας μεταξύ και με τον έξω από αυτούς ευρύτερο χώρο. (Χορταριά, 2009)

Η μόνη εξαίρεση στον κανόνα αυτό είναι οι βιομηχανικές εγκαταστάσεις, οι οποίες εκτείνονται κατά μήκος των εθνικών οδών που συνδέουν την πόλη με την Αθήνα.

Παράλληλα η πόλη της Λαμίας χαρακτηρίζεται από ραγδαία και άναρχη αστικοποίηση με ιδιαίτερα πυκνή δόμηση στο κέντρο της πόλης, φαινόμενο που εντάθηκε και με την αύξηση της ζήτησης στέγης από τους φοιτητές τα τελευταία χρόνια. Το ιστορικό κέντρο της πόλης χαρακτηρίζεται από ανεπαρκείς συνθήκες κυκλοφορίας, χαμηλή τεχνική υποδομή και αναξιοποίητο οικοδομικό απόθεμα. Υπάρχουν αρκετές υποδομές αθλοπαιδιών που όμως χρήζουν τόσο αύξησης όσο και καλύτερης συντήρησης. Σημαντικό πρόβλημα, επίσης, αποτελεί το οδικό δίκτυο εσωτερικά του πολεοδομικού ιστού όπου παρατηρείται συχνά κυκλοφοριακός φόρτος. Σημαντικό μέρος του οδικού δικτύου δεν είναι διανοιγμένο ενώ υπάρχουν πολλά αδιέξοδα και στενά σοκάκια σε γειτονίες κυρίως στο βόρειο και βορειανατολικό τμήμα του Τ.Δ. που διογκώνουν το πρόβλημα της κίνησης στο κέντρο της πόλης.

3.6.5 ΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΥΣΗ

Η αστική διάχυση είναι ένα πολύπλευρο φαινόμενο που περιγράφει την άναρχη εξάπλωση του αστικού ιστού και των λειτουργιών της πόλης και των προαστίων της στον περιαστικό χώρο, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται αστικές συγκεντρώσεις χαμηλής πυκνότητας. «Τα όρια της πόλης γίνονται περισσότερο πορώδη, προκαλώντας σύγχυση στην ικανότητα μας να διαχωρίζουμε με ξεκάθαρες γραμμές το μέσα σε αντιπαράθεση με το έξω της πόλης, τακτικές γραμμές ανάμεσα στην πόλη και στην ύπαιθρο, στα προάστια, σε αυτό που δεν είναι πόλη, ανάμεσα σε μια μητροπολιτική περιφέρεια και σε μια άλλη, ανάμεσα στο φυσικό και στο τεχνητό». (Chambers, 1990). Η αστικοποίηση του περιαστικού χώρου, το φαινόμενο του εξαστισμού, παίρνει ακραίες τιμές στις σύγχρονες κοινωνίες της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας (Τσουκαλά, 2009). Το φαινόμενο προκαλεί τη διάσπαση των οργανωτικών και εννοιολογικών δομών που μέχρι πρότινος δημιουργούσαν πλαίσια αναφοράς για το αστικό σύνολο. Επαληθεύεται ότι, «η πόλη αποτελεί προϊόν της κοινωνίας, τη γεωγραφική έκφραση μιας οικονομίας, ενός πολιτισμού, μιας πολιτικής πραγματικότητας.» (Λεοντίδου, 2001)

Οι νέες περιοχές γίνονται υποδοχείς δραστηριοτήτων του τριτογενούς τομέα και κατοικίας, και η διαδικασία της διάχυσης γίνεται σταδιακά. Με δεδομένο το ότι η κινητικότητα στον αστικό χώρο δεν καλύπτει μόνο την πόλη και τα προάστια, αλλά και τη γύρω περιοχή, «στις πολυκεντρικές αστικές περιοχές, οι πόλεις φαίνεται να

έχουν συγχωνευτεί λειτουργικά και μορφολογικά σε μεγαλύτερες πόλεις με τη διασπορά των περιφερειακών αστικών συστημάτων.» (Meijers, 2005)

Τα χαρακτηριστικά μιας διάχυτης πόλης είναι:

- Μεγάλες αποστάσεις μεταφοράς στην εργασία
- Υψηλή εξάρτηση από το αυτοκίνητο
- Ανεπαρκής εγκαταστάσεις: π.χ σχολεία, υγεία, πολιτισμός κλπ.
- Υψηλότερο κόστος των υποδομών ανά άτομο.

Εικόνα 3.11 Η διεύθυνση της αστικής διάχυσης στη Λαμία

Πηγή: Υπόβαθρο από Google Earth, Πρόσβαση από: earth.google.com, ίδια επεξεργασία

Όπως φαίνεται και στην εικόνα η πόλη αναπτύσσεται κυρίως βορειοδυτικά και βορειοανατολικά του Πολεοδομικού Συγκροτήματος. Συγκεκριμένα, οικισμοί στα ανατολικά όπως η Ροδίτσα, Μεγάλη Βρυση και Μαγνησία φαίνεται να είναι τα προάστια, που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη ανάπτυξη. Ενώ προς τα δυτικά είναι οι οικισμοί Σταυρός, Καλύβια και Ρεβένια.

3.7 ΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

3.7.1 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ - ΕΔΑΦΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Η περιοχή του Δήμου έκτασης 413 χιλιάδες στρέμματα γεωμορφολογικά κυριαρχείται από τις πεδινές εκτάσεις ένθεν και ένθεν του Σπερχειού Ποταμού, τη Δελταϊκή Πεδιάδα των Εκβολών του και τις λοφώδεις, ημιορεινές και ορεινές

περιοχές, ιδίως στα ανατολικά, που την περιβάλλουν. Εντάσσεται δε στην ευρύτερη λεκάνη του Σπερχειού της οποίας καταλαμβάνει το κεντρικό ανατολικό τμήμα της εξόδου της στο Μαλιακό Κόλπο και τμήμα του ορεινού όγκου του όρους Όρθρος που τη χωρίζει από τη θεσσαλική πεδιάδα προς Βορρά. (<http://www.lamia.gr/el>)

Το ανάγλυφο του Δήμου είναι πεδινό κυρίως στο νότιο τμήμα του και έντονα ορεινό στο βόρειο-δυτικό και νότιο-ανατολικό τμήμα του. Η πόλη της Λαμίας αναπτύσσεται στους πρόποδες της Όρθρος μοιρασμένη ανάμεσα στις υπώρειες των λόφων και την πεδινή έκταση του Σπερχειού. Τα εδάφη στα πεδινά είναι προσχωσιγενή από τις φερτές ύλες του Σπερχειού Ποταμού. (<http://www.lamia.gr/el>)

Στις λοφώδεις περιοχές, το έδαφος είναι αυτόχθονο και προέρχεται από αποσάθρωση ασβεστολιθικών πετρωμάτων ή φλύσχη. Το πεδινό τμήμα της Λεκάνης βρίσκεται στη ζώνη της ελιάς, τυπικά μεσογειακό με υγρό και ψυχρό χειμώνα και θερμό και ξηρό καλοκαίρι. Καλύπτεται κατά κανόνα από εντατικές καλλιέργειες μόνιμες, αροτραίες και κηπευτικά. Οι εκτάσεις είναι κατά κανόνα αρδευόμενες (τεχνητή βροχή, με στάγδην ή επιφανειακή άρδευση). (Χορταριά, 2009)

3.7.2 ΓΕΩΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

Ζώνες γεωλογικής καταλληλότητας με συσχετισμό, όλων των γεωλογικών στοιχείων και παραμέτρων και κυρίως την επίδραση της έντονης νεοτεκτονικής δραστηριότητας (όπως αποδεικνύεται από τα ρήγματα πιθανά και ορατά, τις έντονες και συστηματικές γεωμορφολογικές δομές, κ.ά.) της περιοχής διερεύνησης, έχουν αποτυπωθεί στον γεωλογικό χάρτη, οι Ζώνες γεωλογικής καταλληλότητας: (Χορταριά, 2009)

- Ζώνη 1. Κατ' αρχή κατάλληλες περιοχές για δόμηση
- Ζώνη 2. Περιοχές κατάλληλες υπό περιορισμούς
- Ζώνη 3. Κατ' αρχή ακατάλληλες περιοχές για δόμηση

Τα κριτήρια συσχετισμού για την διάκριση των ζωνών, που ελήφθησαν, κατά σειρά σπουδαιότητας είναι: (Χορταριά, 2009)

- Ο μηχανισμός της πιθανότερης σεισμικής διάρρηξης, η Σεισμική Ζώνη 3, ο προσανατολισμός και η διεύθυνση των ρηγμάτων, σε συσχετισμό με την Σεισμική Ζώνη 3, και τη σχετική θέση των οικισμών.

- Η επίδραση των τοπικών εδαφικών – εδαφοτεχνικών συνθηκών καθώς και η γενική γεωλογία κάθε οικισμού, σε συσχετισμό με τη συμπεριφορά των σεισμικών κυμάτων και της πιθανής κυματικής διαδρομής όταν αυτά φθάσουν στην επιφάνεια, με την εκδήλωση φαινομένων, όπως π.χ. «εδαφική ενίσχυση».
- Το γεωμορφολογικό ανάγλυφο και η τοπογραφία, σε συσχετισμό με το γεωλογικό υπόβαθρο, αλλά και τις γενικές εδαφοτεχνικές συνθήκες στη θέση κάθε οικισμού.

3.7.3 ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Το κλίμα του Δήμου Λαμιέων γενικά χαρακτηρίζεται ως μεσογειακό, με ήπιους χειμώνες και ξηρό, θερμό καλοκαίρι, με διακριτή ξηρά περίοδο κατά το καλοκαίρι και παρουσία βροχοπτώσεων κατά το χειμώνα, κατά τον οποίο ο πιο βροχερός μήνας έχει τουλάχιστον τριπλάσια βροχόπτωση του ξηρότερου μήνα. Στην πεδινή ζώνη μπορεί να χαρακτηριστεί ύφυγρο και προχωρώντας προς το βόρειο ορεινό τμήμα μετατρέπεται σε ηπειρωτικό. Η μέση ετήσια θερμοκρασία είναι 17°C, ψυχρότερος μήνας είναι ο Ιανουάριος με μέση θερμοκρασία 5,1°C ενώ θερμότερος μήνας είναι ο Αύγουστος με μέση μέγιστη θερμοκρασία 32,5°C. Περιληπτικά, στην περιοχή επικρατούν κυρίως Βορειοανατολικοί άνεμοι με συχνότητα περίπου 25% ακολουθούν οι Νοτιοδυτικοί 19% και Βόρειοι και Νότιοι με συχνότητα 8%.

Τέλος, το μέσο ετήσιο ύψος βροχής διαμορφώνεται περίπου 665mm, η ομίχλη (σε μέσο αριθμό) 9,54 ημέρες ετησίως, ο μέσος αριθμός χιονοσκεπών ημερών είναι 1,5 ημέρα ετησίως ενώ οι μέρες ολικού παγετού 1,39. (Γαλάνης, 2004)

3.7.4 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Η περιοχή «Κοιλιάδα και εκβολές Σπερχειού – Μαλιακός κόλπος» συνολικού εμβαδού 473.000 στρ. ανήκει στο Ευρωπαϊκό δίκτυο των περιοχών προστασίας της Φύσης (Natura 2000) με τον κωδικό GR 2440005, σύμφωνα τόσο με την οδηγία 92/43/ΕΟΚ όσο και με την οδηγία 79/409/ΕΟΚ (για την προστασία των πτηνών και των βιοτόπων τους). Για την περιοχή αυτή έχει εκπονηθεί ειδική μελέτη για τη διαχείριση της προστασίας της, ενώ έχει συνταχθεί σχετικό σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος. Με απόφαση του Υπ. Γεωργίας έκταση 1225 εκταρίων που καλύπτει το τμήμα των εκβολών του Σπερχειού έχει ανακηρυχθεί ως καταφύγιο άγριας ζωής (ΦΕΚ 343B/1987). Στον πυρήνα του δέλτα του Σπερχειού σε έκταση 110 εκταρίων απαγορεύεται και η βόσκηση ζώων. Εκτός από τις παραπάνω περιοχές προστασίας της φύσης και τους σχετικούς νομοθετικούς περιορισμούς που αφορούν κυρίως τα

3.7.5 ΠΙΕΣΕΙΣ - ΡΥΠΑΝΣΗ – ΚΟΡΕΣΜΟΣ

Το φυσικό περιβάλλον του Δήμου Λαμιέων βρίσκεται σε γενικές γραμμές σε καλή κατάσταση. Ωστόσο, ορισμένες ανθρωπογενείς δραστηριότητες δύναται και όντως επηρεάζουν σε μικρό ή μεγαλύτερο βαθμό τα φυσικά οικοσυστήματα. Οι βασικότερες πηγές ρύπανσης εστιάζονται στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα της οικονομικής δραστηριότητας.

Αρχικά, σε επίπεδο δημοτικής ενότητας, εντοπίστηκαν και κατεγράφησαν πιέσεις που αφορούν στη διάθεση και διαχείριση απορριμμάτων, αστικών αποβλήτων και αποβλήτων εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων.

Παράλληλα ο ΠΑΘΕ, ο Ε65 και η νέα σιδηροδρομική γραμμή τέμνουν την περιοχή προστασίας του Σπερχειού σε μικρή απόσταση από τις εκβολές, στην περιοχή του Δέλτα επιβαρύνοντας την περιβαλλοντικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

4.1 ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Με την ανάλυση και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, που πραγματοποιήθηκε παραπάνω, έχουν παρουσιαστεί τα σημαντικότερα προβλήματα και ευκαιρίες του δήμου Λαμιέων. Έτσι λοιπόν, με βάση τα δεδομένα αυτά θα πραγματοποιηθεί ένας στρατηγικός-αναπτυξιακός σχεδιασμός, μέσω του οποίου θα υλοποιηθούν οι στόχοι, οι οποίοι θα συμβάλλουν στην πραγματοποίηση του οράματος που αφορά τον δήμο. Το όραμα για τον δήμο Λαμιέων παρατίθεται στην επόμενη παράγραφο και αναφέρει τα εξής:

<<Επίτευξη της βιώσιμης και ισόρροπης ανάπτυξης στο σύνολο του δήμου, αναδεικνύοντας την πολιτιστική κληρονομιά του, προστατεύοντας το φυσικό του περιβάλλον, βελτιώνοντας την ποιότητα ζωής και ενισχύοντας τη διαπεριφερειακή του θέση και τον διαπεριφερειακό του ρόλο.>>

Ο σκοπός της αναπτυξιακής στρατηγικής είναι να πραγματοποιήσει το όραμα του δήμου αξιοποιώντας και αναδεικνύοντας όλες τις δυνατότητες τόσο του ευρύτερου περιβάλλοντος όσο και του ίδιου του δήμου, επιτυγχάνοντας ελαχιστοποίηση των αδύνατων σημείων, των αρνητικών περιορισμών, των κρίσιμων ζητημάτων και προβάλλοντας τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα.

4.2 ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Για την επίτευξη του οράματος που αναφέρθηκε παραπάνω, απαιτείται η παράθεση των βασικών αρχών και στόχων του προτύπου ανάπτυξης του δήμου Λαμιέων. Αυτά αποτυπώνονται συνθετικά στους παρακάτω άξονες:

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΤΟΠΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ:

- **Μείωση της ανεργίας και ενίσχυση της απασχόλησης**

Ειδικός στόχος 1: Προσπάθεια για την προβολή της τοπικής αγοράς.

Ειδικός στόχος 2: Συνεργασίες με τις τοπικές επιχειρήσεις για την αύξηση της απασχολησιμότητας.

Ειδικός στόχος 3: Μέτρα για την στήριξη των ανέργων.

Ειδικός στόχος 4: Αξιοποίηση προγραμμάτων ΟΑΕΔ.

- **Ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού**
Ειδικός στόχος 1: Προβολή του εναλλακτικού μορφής τουρισμού και βελτίωση των τουριστικών υποδομών.
- **Ανάπτυξη, ανάδειξη και προστασία αγροτικού χώρου**
Ειδικός στόχος 1: Αναδιάρθρωση πρωτογενή τομέα παραγωγής και ανάδειξη των παραδοσιακών προϊόντων.
Ειδικός στόχος 2: Ένταξη της γεωργικής γης σε καθεστώς προστασίας με την καθιέρωση χρήσεων γης.
Ειδικός στόχος 3: Διατήρηση των παραδοσιακών οικιστικών πυρήνων στην ύπαιθρο και αναβάθμισή τους με νέες δραστηριότητες.
- Συνεργασία με το πανεπιστήμιο για την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας
Ειδικός στόχος: Βελτίωση της επιχειρηματικότητας.
- **Λειτουργία επιχειρηματικών χώρων για υποδοχή υπερτοπικής εμβέλειας επιχειρήσεων.**
Ειδικός στόχος 1: Χωροθέτηση οργανωμένων χώρων παραγωγικών δραστηριοτήτων «τριτογενούς» σε κομβικές θέσεις των νέων μεταφορικών υποδομών.
Ειδικός στόχος 2: Επέκταση και αναβάθμιση ΒΠΠΕΛ Λαμίας.

ΑΞΟΝΑΣ 2: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ:

- **Υποστήριξη και βελτίωση των υπηρεσιών παιδείας, υγείας, πολιτισμού και αθλητισμού**
Ειδικός στόχος 1: Βελτίωση της πρόνοιας και της υγείας.
Ειδικός στόχος 2: Βελτίωση των σχολικών υποδομών.
Ειδικός στόχος 3: Περιπατητικές διαδρομές στα διάφορα μέρη του δήμου
Ειδικός στόχος 4: Βελτίωση των ήδη υπαρχόντων αθλητικών υποδομών και δημιουργία γυμναστηρίων στα σχολεία.
Ειδικός στόχος 5: Δημιουργία χώρων αναψυχής στα δάση και στα ορεινά του Δήμου για τους επισκέπτες που επιθυμούν να αθληθούν όπως πεζοπορία, ποδηλατοδρομίες, ορειβασία κ.α.
Ειδικός στόχος 6: Ανάδειξη και ανάπτυξη Πανεπιστημίου και Τ.Ε.Ι.

- **Ανάδειξη της πολιτιστικής και ιστορικής ταυτότητας της πόλης**

Ειδικός στόχος 1: Ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς, αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.

Ειδικός στόχος 2: Βελτίωση παραλιών για την δημιουργία πολιτισμικών εκδηλώσεων

Ειδικός στόχος 3: Δημιουργία αρχαιολογικού πάρκο και μουσείου στο αρχαιολογικό χώρο των Θερμοπυλών και διασύνδεση με άλλες αρχαιότητες της πόλης της Λαμίας και του δήμου.

Ειδικός στόχος 4: Ανάδειξη «ιστορικού κέντρου πόλης» και προστασία των παραδοσιακών κτιρίων, μνημείων και στοιχείων της πόλης.

Ειδικός στόχος 5: Διατήρηση και ανάδειξη διαδρομών με αισθητική ποιότητα και σημειολογική αναφορά.

ΑΞΟΝΑΣ 3: ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ:

- **Βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών καθαριότητας**

Ειδικός στόχος 1: Χωροθέτηση νέου Χ.Υ.Τ.Α..

- **Δημιουργία χώρων στάθμευσης και παρκινγκ**

Ειδικός στόχος 1: Λύση του κυκλοφοριακού προβλήματος, αποθάρρυνση κυκλοφοριακού φόρτου.

- **Δημιουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων και πεζοδρόμων με ταυτόχρονη πρόβλεψη μελλοντικών αναγκών**

Ειδικός στόχος 1: Δημιουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων και περισσότερων πεζοδρόμων.

- **Πολιτικές εξοικονόμησης ενέργειας δημοτικών κτιρίων, σε συνδυασμό με την κεντρική διοίκηση και την ιδιωτική πρωτοβουλία**

Ειδικός στόχος 1: Εξοικονόμηση ενέργειας σε δημοτικά κτήρια, σε κοινόχρηστους χώρους, φωτοβολταϊκά, ΑΠΕ κα.

- **Ανάδειξη, αύξηση και προστασία των χώρων πρασίνου**

Ειδικός στόχος 1: Προστασία των δασικών εκτάσεων.

Ειδικός στόχος 2: Προστασία και διαμόρφωση των χώρων πρασίνου, δενδροφυτεύσεις κα.

Ειδικός στόχος 3: Δημιουργία περισσότερων χώρων πρασίνου.

Ειδικός στόχος 4: Ενημέρωση των πολιτών σε θέματα ανακύκλωσης.

Ειδικός στόχος 5: Προστασία – ανάδειξη των περιοχών NATURA 2000 και του φυσιολατρικού τουρισμού με προστασία – ανάδειξη των ορεινών περιοχών και των μνημείων τους.

Ειδικός στόχος 6: Ενσωμάτωση των υπό θεσμοθέτηση ρυθμίσεων των περιοχών NATURA.

Ειδικός στόχος 7: Οικονομία στη χρήση των φυσικών περιοχών και ιδίως των περιφερειακών χώρων οικολογικής ισορροπίας της πόλης.

ΑΞΟΝΑΣ 4: ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΝ:

- **Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών, εκπαίδευση προσωπικού, ενημέρωση χρηστών**

Ειδικός στόχος 1: Συνεχής μόρφωση του προσωπικού.

Ειδικός στόχος 2: Έλεγχος ειδικοτήτων.

- **Σύνδεση με δίκτυα πληροφοριών άλλων φορέων**

Ειδικός στόχος 1: Βελτίωση της οργανωτικής δομής του Δήμου και των νομικών προσώπων-συγχώνευση/αναδιάρθρωση αρμοδιοτήτων.

Ειδικός στόχος 2: Συνολική αναδιάρθρωση δημοτικών επιχειρήσεων.

Ειδικός στόχος 3: Συμμετοχή σε δίκτυα με άλλους ΟΤΑ και με δημόσιους, ιδιωτικούς φορείς.

- **Προσβασιμότητα υπηρεσιών στους πολίτες**

Ειδικός στόχος 1: Δημιουργία νέων καινοτόμων υπηρεσιών.

Ειδικός στόχος 2: Αναβάθμιση των ΚΕΠ και βελτίωση των υπηρεσιών.

- **Ηλεκτρονική διακυβέρνηση**

Ειδικός στόχος 1: Αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας.

Ειδικός στόχος 2: Βελτίωση αξιοποίησης μηχανισμών χρηματοδότησης.

Ειδικός στόχος 3: Ολοκλήρωση συστημάτων παρακολούθησης οικονομικών διαδικασιών.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί, ότι σε γενικές γραμμές οι ειδικοί στόχοι αντιστοιχίζονται με τις δράσεις, δηλαδή οι δράσεις θα προκύψουν από τους ειδικούς στόχους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΟΜΗΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

5.1 ΔΟΜΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Το παρόν κεφάλαιο εστιάζει το ενδιαφέρον του στη διαδικασία δόμησης σεναρίων βιώσιμης ανάπτυξης του χωρικού συνόλου που αποτελείται από το Δήμο Λαμιέων και την ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτόν.

Το στάδιο της δόμησης σεναρίων αναφέρεται κυρίως στον καθορισμό εναλλακτικών κατευθύνσεων / σεναρίων, που αποτελούν ένα σύνολο λύσεων, για τη βιώσιμη ανάπτυξη της εν λόγω περιοχής. (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005)

Η αβεβαιότητα που επικρατεί στην οποιαδήποτε προσπάθεια προσέγγισης του μέλλοντος και οι απρόβλεπτοι παράγοντες που μπορεί να εμφανιστούν και να ανατρέψουν την όποια πορεία, καθιστούν αναγκαία τη δόμηση περισσότερων του ενός σεναρίων σχετικά με τη μελλοντική ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Δίνεται, έτσι η ευκαιρία επιλογής της πλέον κατάλληλης εναλλακτικής, χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα αναθεώρησής της σε περίπτωση μεταβολής του εσωτερικού ή εξωτερικού περιβάλλοντος του συστήματος. (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005)

Έτσι, η διαδικασία της δόμησης σεναρίων είναι μια διαδικασία που βρίσκεται σε ανάδραση με το στάδιο της αξιολόγησης των σεναρίων, το οποίο μπορεί να οδηγήσει στην αναθεώρηση ή τη βελτίωση των προτεινόμενων εναλλακτικών σεναρίων. (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005)

Η διαδικασία της δόμησης και εν συνεχεία της αξιολόγησης των εναλλακτικών αυτών σεναρίων αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για την ανάληψη των κατάλληλων πρωτοβουλιών και τη χάραξη πολιτικής από τους αρμόδιους φορείς για την επίτευξη των επιμέρους στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης.

Τα σενάρια αυτά δίνουν έμφαση σε διαφορετικές πτυχές της τοπικής οικονομικής δομής της περιοχής μελέτης, αλλά και της αναδιάρθρωσης του αστικού ιστού υπέρ ενός αειφόρου μέλλοντος.

Τα τρία βασικά σενάρια που δομούνται μέσω της ανάλυσης που προηγήθηκε, στα παραπάνω κεφάλαια, είναι τα ακόλουθα:

Σενάριο 1: Έμφαση στον αγροτικό τομέα και τον τομέα των τροφίμων – Ο δήμος Λαμιέων και η ευρύτερη περιοχή ως πόλος αγροτικής ανάπτυξης, κέντρο logistics στον τομέα των τροφίμων της ευρύτερης περιφέρειας.

Σαν πρώτο σενάριο επιλέχθηκε ένα σενάριο που δίνει έμφαση στον αγροτικό τομέα και τον τομέα των τροφίμων. Το σενάριο αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ήπια παρεμβατικό, καθώς η μελλοντική εξέλιξη την οποία περιγράφει ακολουθεί σε μεγάλο βαθμό το υπάρχον αναπτυξιακό πρότυπο και τις τάσεις που καταγράφονται στην περιοχή.

Οι αναπτυξιακές και χωρικές επιλογές του σεναρίου είναι οι εξής:

Η πόλη της Λαμίας, όπως προκύπτει από την εφαρμογή των παρεμβάσεων τις οποίες προβλέπει το σενάριο σε όλους τους τομείς των δραστηριοτήτων, αναβαθμίζεται σταδιακά και μετατρέπεται σε ένα ελκυστικό αστικό κέντρο, με ταυτόχρονη σταδιακή αύξηση του πληθυσμού της.

Με την προβλεπόμενη αυτή πληθυσμιακή αύξηση η Λαμία αναμένεται μακροπρόθεσμα να προσεγγίσει σε μέγεθος τις μεσαίες Ευρωπαϊκές πόλεις, ενώ η αύξηση αυτή συνοδεύεται και από την αναβάθμιση του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού της περιοχής αλλά και την αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών σε αυτή.

Η άνοδος του μορφωτικού επιπέδου, σε συνδυασμό με την αναβάθμιση υποδομών και υπηρεσιών, συμβάλλει στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών, οι οποίες καθιστούν την περιοχή πόλο έλξης για την εγκατάσταση σε αυτή εξειδικευμένων στελεχών, που απασχολούνται στις παραγωγικές δραστηριότητες της ευρύτερης περιοχής.

Επιπλέον, ο δήμος έχει οργανωθεί κατάλληλα για την υποδοχή και την εξασφάλιση κατοικίας στο εποχιακό εργατικό δυναμικό, που απασχολείται κυρίως στον αγροτικό τομέα, αλλά και των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων που εγκαθίστανται στην περιοχή κατά περιόδους όταν υπάρχει η δυνατότητα εύρεσης εργασίας (αλλοδαποί) που μετακινούνται από περιοχή σε περιοχή ανάλογα με τις ανάγκες τους για εργασία. Ωστόσο, η εξασφάλιση κατοικίας αλλά και η εύκολη πρόσβαση σε υπηρεσίες

μπορούν να αποτελέσουν παράγοντα έλξης για μόνιμη εγκατάσταση στην περιοχή (χωρίς να μετακινούνται καθημερινά από τις γειτονικές περιοχές) και για το εξειδικευμένο προσωπικό, συμβάλλοντας στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού στην περιοχή και την ανάλογη θετική επίπτωση στην περαιτέρω ανάπτυξη των δραστηριοτήτων. Το παρόν σενάριο δίνει έμφαση στη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής στον αγροτικό τομέα και τον τομέα των τροφίμων, προβλέποντας τη μετατροπή του δήμου σε αγροτικό κέντρο και κέντρο logistics της ευρύτερης περιφέρειας, με ταυτόχρονη αναβάθμιση της βιομηχανίας της περιοχής.

Συγκεκριμένα, σε ότι αφορά στον αγροτικό τομέα, η περιοχή στηρίζει το συγκριτικό της πλεονέκτημα στην ανάπτυξη της οικολογικής αγροτικής παραγωγής, με την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων διατροφής, με έμφαση και στην επεξεργασία τροφίμων.

Υπάρχει, έτσι, έντονη διασύνδεση της αγροτικής παραγωγής με το δευτερογενή και τριτογενή τομέα μέσω της μεταποίησης / προώθησης των τοπικών προϊόντων, με στόχο την ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας στο τομέα των αγροτικών προϊόντων / τροφίμων.

Η ανάπτυξη του εξαγωγικού εμπορίου προϋποθέτει ωστόσο την άρτια οργάνωση του δικτύου μεταφορών. Η οργάνωση αυτή είναι καταλυτικής σημασίας για τη διασύνδεση της πόλης τόσο σε ενδοδημοτικό επίπεδο, με τους οικισμούς και τις παραγωγικές ζώνες, όσο και σε διαπεριφερειακό επίπεδο για τη μεταφορά των προϊόντων στις αγορές εκτός δήμου.

Η αναβάθμιση των αστικών συγκοινωνιών αποφορτίζει το κέντρο της πόλης από την πυκνή κατοίκηση και δόμηση και οδηγεί στη μετεγκατάσταση τμήματος του πληθυσμού στους γύρω οικισμούς συμβάλλοντας έτσι, στην ανάπτυξη του προαστιακού τους χαρακτήρα και στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης. Δημιουργείται έτσι ένα οικιστικό λειτουργικό σύνολο, με πόλο την πόλη της Λαμίας και στενές λειτουργικές σχέσεις με τους γύρω οικισμούς.

Η προβλεπόμενη ολοκλήρωση των έργων του Ε65 θα βοηθήσει σημαντικά στη διασύνδεση της πόλης με μεγάλα εμπορικά κέντρα, αλλά και με τα σημαντικά εμπορευματικά λιμάνια της χώρας (Βόλος, Θεσσαλονίκη, Χαλκίδα, Πειραιάς, Πάτρα). Σημαντική είναι και η συμβολή της αναβάθμισης της σύνδεσης της περιοχής με την Αθήνα μέσω του σιδηροδρόμου.

Ακόμη ιδιαίτερης αξίας είναι η παροχή υπηρεσιών υποστήριξης των υπαρχόντων δραστηριοτήτων σε τοπικό επίπεδο, καθώς και η δημιουργία στη Λαμία Κέντρου Στήριξης της επιχειρηματικότητας, το οποίο παρέχει κάθε είδους πληροφορία σε ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις για επενδύσεις στον αγροτικό τομέα και τον τομέα των τροφίμων.

Για τη βιομηχανία της περιοχής προβλέπεται η ήπια αναδιοργάνωσή της. Στο πλαίσιο αυτό οι επιχειρήσεις του δευτερογενή και τριτογενή τομέα, που σχετίζονται με την επεξεργασία και διαχείριση / αποθήκευση (logistics) τροφίμων, στην οποία δίνεται έμφαση, συγκεντρώνονται στη ΒΙ.ΠΕ., για την καλύτερη οργάνωση και τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας.

Τα παραπάνω υποστηρίζονται από ένα σχέδιο χρήσεων γης, το οποίο, μέσα από τον καθορισμό των χρήσεων και τον αυστηρό έλεγχο, προστατεύει την αγροτική γη από τις πιέσεις από την ανερχόμενη βιομηχανική χρήση, όπως προβλέπεται και από το νέο Γ.Π.Σ..

Η επανάχρηση εγκαταλελειμμένων εγκαταστάσεων και παλαιών βιομηχανικών κτιρίων συμβάλει στην εξοικονόμηση γης, αλλά και την αξιοποίηση και εξυγίανση εκτάσεων που παραμένουν αναξιοποίητες.

Η οικονομική εξειδίκευση στην περιοχή υποβοηθείται και από την ανάπτυξη των επιχειρήσεων logistics, οι οποίες εντάσσουν την εξειδίκευση του τομέα των τροφίμων στην εφοδιαστική αλυσίδα.

Σημαντικός κρίκος στη στήριξη και ενίσχυση της οικονομίας της περιοχής είναι και το πανεπιστήμιο και το Τ.Ε.Ι. Λαμίας, τα οποία θα αναβαθμίσουν τις ερευνητικές και εκπαιδευτικές δραστηριότητές τους στην περιοχή, ενώ σημαντική κινητικότητα στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης καταγράφεται και από τις τοπικές επιχειρήσεις στην περιοχή στους διάφορους τομείς δραστηριότητας. Σημαντική συμβολή σε αυτό διαδραματίζει και η εγγύτητα με το μητροπολιτικό κέντρο της Αθήνας, αλλά και η αναβαθμισμένη πρόσβαση της περιοχής μέσα από Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Επικοινωνιών (ΤΠΕ).

Στο πλαίσιο αυτό, σημαντική είναι η συμβολή στην αναπτυξιακή πορεία της περιοχής της χρήσης της τεχνολογίας και ο υψηλός βαθμός αξιοποίησης των δικτύων πληροφόρησης και επικοινωνίας για τη διάχυση γνώσης σε σχέση με τις τεχνολογικές εξελίξεις στην αγροτική και βιομηχανική παραγωγή, τις ευκαιρίες για συνεργασίες

και την προώθηση των προϊόντων στην αγορά. Η τεχνολογική εξειδίκευση αποτελεί κύριο παράγοντα προόδου της παραγωγικής διαδικασίας.

Η δημιουργία ενός επιχειρηματικού ή τεχνολογικού πάρκου στα όρια του δήμου Λαμιέων μπορεί να αποτελέσει ένα εξειδικευμένο κέντρο εμπορίου, το οποίο περιλαμβάνει εργαστήρια καινοτομίας, νέας τεχνολογίας, πληροφορικής, επιχειρηματικές μονάδες χαμηλής όχλησης, γραφεία, επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου, εμπορικές εκθέσεις ή και ακόμα εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Για τον τουρισμό το σενάριο αυτό, στηρίζεται σε μια ήπια ανάπτυξη των πόρων της περιοχής και συγκεκριμένα στοχεύει στην ανάκτηση της ιστορικής αξίας της πόλης της Λαμίας, με την ανάδειξη του αρχαιολογικού πλούτου που αυτή διαθέτει, στα πλαίσια της ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού. Η ανάπτυξη του τουρισμού, ακόμα και σε μέτριο βαθμό, προϋποθέτει μια σειρά από στοιχειώδεις παρεμβάσεις, οι οποίες αναδεικνύουν τους σημαντικούς πόρους της περιοχής.

Η ύπαρξη σημαντικού μεγέθους απαλλοτριώσεων σε εκτάσεις τόσο στο ιστορικό κέντρο της πόλης όσο και στον ευρύτερο χώρο με σκοπό τη διενέργεια ανασκαφών, η οριοθέτηση και κήρυξη αρχαιολογικών χώρων, μνημείων νεότερων και αρχαίων, ιστορικών τόπων και τοπίων και η δημιουργία της απαραίτητης υποδομής, με χώρους εξυπηρέτησης των αρχαιολογικών χώρων (εκδοτήρια, φυλάκια, χώροι στάθμευσης, αναψυκτήρια κ.τ.λ.), τονώνουν σημαντικά την τοπική οικονομία.

Τέλος, στον τομέα της ενέργειας ο δήμος καλείται να συμβαδίσει με τη διαφαινόμενη τάση μετατροπής όλης της ευρύτερης περιοχής σε μεγάλο ενεργειακό κέντρο. Το σενάριο προωθεί τη μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα για την κάλυψη των αναγκών του δήμου και τη διείσδυση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας σε όλες τις παραγωγικές δραστηριότητες. Από την εξοικονόμηση ενέργειας σε οικιακό επίπεδο μέχρι και τη διασύνδεσή της με την αγροτική παραγωγή και τα βιοκαύσιμα, ο δήμος Λαμιέων μπορεί να ακολουθήσει μια αειφόρο αναπτυξιακή πορεία με επίκεντρο, μεταξύ των άλλων, και τον τομέα της ενέργειας, μέσα από την προώθηση των ΑΠΕ και της εξοικονόμησης ενέργειας.

Σενάριο 2: Εναλλακτική διαχείριση των πόρων – Στροφή από την εντατική καλλιέργεια στη βιολογική παραγωγή – Προστασία φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος – Εναλλακτικός τουρισμός.

Το σενάριο αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πιο τολμηρό από το προηγούμενο, χωρίς ωστόσο να κινείται στα όρια του μη εφικτού. Αντιθέτως είναι ένα σενάριο το οποίο επιδιώκει στόχους, οι οποίοι είναι στις άμεσες επιδιώξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, δίνοντας σημαντική προτεραιότητα στην προστασία του περιβάλλοντος.

Το σενάριο δίνει έμφαση σε φιλοπεριβαλλοντικές πρακτικές, ενσωματώνοντας την περιβαλλοντική συνιστώσα στους βασικούς τομείς της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής, στοχεύοντας σε μια εναλλακτική διαχείριση των πόρων και από την άλλη στην ανάπτυξη ποιοτικού τουρισμού ως βασικού δείκτη της οικονομίας.

Οι αναπτυξιακές επιλογές του σεναρίου είναι οι εξής:

Η πόλη της Λαμίας στοχεύει σε μια ριζική ανατροπή των τάσεων που επικρατούν σήμερα, με έντονη την προσέγγιση της αειφόρου διαχείρισης σε μία σειρά ζητημάτων.

Σε ότι αφορά στο μέγεθος του πληθυσμού και αυτό το σενάριο όπως και το προηγούμενο, στοχεύει στη μέσο - μακροπρόθεσμη αύξηση του πληθυσμού και τη σταδιακή αναβάθμιση της εικόνας της πόλης, στα πλαίσια του προτύπου των μεσαίων Ευρωπαϊκών πόλεων.

Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού του δήμου σημειώνει ανοδική πορεία, με την προσέλκυση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού, το οποίο συνεισφέρει σημαντικά στην τοπική οικονομική ανάπτυξη.

Στον αγροτικό τομέα προβλέπεται η σταδιακή επιβράδυνση της εντατικής γεωργικής / αγροτικής μεγέθυνσης και η σταδιακή στροφή προς την ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών και την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων. Δίνεται έτσι έμφαση κυρίως στην πρωτογενή παραγωγή των προϊόντων, με αυστηρούς περιβαλλοντικούς όρους για την προστασία του αγροτικού τοπίου και τη μείωση της ρύπανσης που προκαλεί η εντατικοποίηση της γεωργικής γης με την αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων. Η ανάπτυξη τοπικών ελεγκτικών μηχανισμών, οι οποίοι επιβάλουν κυρώσεις σε

περιπτώσεις στις οποίες οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα θίγουν φυσικά οικοσυστήματα της περιοχής αποτελεί καθεστώς.

Αναγκαίος είναι και ο καθορισμός όρων ανάπτυξης της εντατικής κτηνοτροφίας, αλλά και η δημιουργία ζωνών παραδοσιακής κτηνοτροφίας.

Η παραγωγή των βιολογικών προϊόντων έχει εξαγωγικό χαρακτήρα, με κύρια κατεύθυνση την αγορά της Αθήνας, αλλά και διείσδυση των προϊόντων σε νέες αγορές για την τόνωση της παραγωγής.

Στη βιομηχανία ακολουθείται ένα μικτό πρότυπο χωροθέτησης των επιχειρηματικών μονάδων. Έτσι ένα τμήμα της παραμένει υπό μορφή διάσπαρτων πυρήνων σε τυχαίες θέσεις και με άναρχο τρόπο και ένα άλλο οργανώνεται σε συγκεκριμένες ζώνες και με πρωτοβουλίες, όπως είναι η δημιουργία του Επιχειρηματικού Πάρκου.

Στο οργανωμένο τμήμα της βιομηχανίας χωροθετούνται και οι επιχειρήσεις logistics, οι οποίες στηρίζουν τη διαδικασία της παραγωγής, επεξεργασίας, αποθήκευσης, διαχείρισης και προώθησης των βιομηχανικών προϊόντων.

Το σημαντικό πρόβλημα της περιοχής που αφορά στις συγκρούσεις των χρήσεων γης και την αλλοίωση την οποία υφίσταται το φυσικό περιβάλλον εξαιτίας της δόμησης έχει επιλυθεί μέσα από την οριοθέτηση των περιοχών που προορίζονται για οικιστική ανάπτυξη από το Γ.Π.Σ. (κατοικία, παραγωγικές υποδομές, ειδικές χρήσεις), των περιοχών που βρίσκονται σε καθεστώς Ειδικής Προστασίας για λόγους προστασίας του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, αλλά και τον έλεγχο και τον περιορισμό της δόμησης για την ανάπτυξη της γεωργικής δραστηριότητας.

Οι περιοχές ειδικής προστασίας αφορούν σε χώρους αρχαιολογικού, ιστορικού, τοπιολογικού ενδιαφέροντος, παραποτάμιες και παραλίμιες περιοχές, βιότοπους, δασικές εκτάσεις, ρέματα, καθώς και κάθε περιοχή που υπάγεται σε «ίδιον νομικό καθεστώς» προστασίας.

Στο τομέα του τουρισμού το σενάριο είναι αρκετά τολμηρό, καθώς προβλέπει έναν υψηλό βαθμό αξιοποίησης των πόρων. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνει την ανάδειξη του αρχαιολογικού πλούτου και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθιστώντας την πόλη της Λαμίας ως πολιτιστικό τουριστικό πόλο. Η εγγενής ωστόσο διαφορά από το πρώτο σενάριο βρίσκεται στο γεγονός ότι το δεύτερο σενάριο δίνει ακόμη έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως είναι ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός κ.τ.λ.

Υπάρχει λοιπόν άμεση διασύνδεση της αγροτικής παραγωγής με τον τουριστικό τομέα, αφού προωθείται η υποστήριξη με ήπιο φυσιολατρικό υπαίθριο τουρισμό των αγροτικών οικιστικών πυρήνων.

Επιπλέον, αξιοποιούνται όλοι οι διαθέσιμοι φυσικοί πόροι της περιοχής, όπως οι περιοχές φυσικού κάλλους και οι προστατευόμενες περιοχές από το πρόγραμμα NATURA. Μέσα από χρήσεις που συνάδουν με τους όρους και τους περιορισμούς, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίζουν συνθήκες «Φυσικού Πάρκου» στα πρότυπα αντίστοιχων της Ευρώπης και αναδεικνύουν τη σημασία του φυσικού αλλά και πολιτιστικού τόπου, οι εν λόγω πόροι αξιοποιούνται και αποτελούν πόλο έλξης για αθλητισμό και αναψυχή του αστικού πληθυσμού του δήμου, αλλά και επισκεπτών από τις γύρω περιοχές.

Ωστόσο η ανάπτυξη κάθε μορφής τουρισμού και η στήριξη της οικονομίας μέσα από αυτόν προϋποθέτει την οργάνωση των κατάλληλων υποδομών που θα εξυπηρετήσουν αυτόν το στόχο.

Ειδικότερα σε ότι αφορά στο σκέλος του αρχαιολογικού τουρισμού, έχουν γίνει μια σειρά από άμεσες παρεμβάσεις, οι οποίες συμβάλουν στην ανάδειξη της ιστορικότητας και των μνημείων της περιοχής.

Στα πλαίσια της προώθησης του ποιοτικού τουρισμού έχει γίνει σημαντική αναβάθμιση της αισθητικής και της ποιότητας του δομημένου περιβάλλοντος, με προτεραιότητα στους δημόσιους χώρους του ιστορικού κέντρου της πόλης της Λαμίας. Ακόμη, η αποκατάσταση κτιρίων σημαντικών από άποψη αρχιτεκτονικής, δίνει την ευκαιρία στην πόλη της Λαμίας να ανακτήσει την παλιά της λάμψη.

Σημαντική είναι και η διαχείριση των μετακινήσεων και των εσωτερικών λειτουργιών του αστικού χώρου υπέρ της ποιότητας ζωής, μέσα από παρεμβάσεις όπως π.χ. αναπλάσεις / πεζοδρομήσεις, δημιουργία χώρων στάθμευσης αλλά και εξασφάλιση κρίσιμων για την ποιότητα ζωής κοινόχρηστων χώρων.

Η σωστή διαχείριση των απορριμμάτων αποτελεί προτεραιότητα για την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ σημαντική είναι η αναβάθμιση των υποδομών της πόλης μέσα από τον εκσυγχρονισμό και την επέκταση του αποχετευτικού δικτύου και του δικτύου ύδρευσης.

Ο τομέας της τεχνολογίας εμφανίζει τα ίδια χαρακτηριστικά με το πρώτο σενάριο. Οι τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας συμβάλουν σημαντικά στην αναπτυξιακή πορεία του δήμου, ενώ η διάχυση νέας τεχνολογίας συμβάλει στην εξειδίκευση και αύξηση της παραγωγικότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των παραγωγικών τομέων.

Τέλος, σημαντική είναι η μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και η υψηλή διείσδυση των ΑΠΕ στην περιοχή, με τις υπηρεσίες του δήμου να αποτελούν υπόδειγμα υιοθέτησης τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας για τους πολίτες και πρωταγωνιστές στην ανάπτυξη μίας νέας ενεργειακής κουλτούρας στην περιοχή, που συμβάλλει στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής αλλά και της εικόνας του δήμου εκτός της περιοχής. Η νέα αυτή ενεργειακή κουλτούρα διαχέεται στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις της πόλης, ενώ συμβάλει στη δημιουργία του αισθήματος της ευθύνης απέναντι στην ορθολογική διαχείριση των πόρων και την προστασία της ποιότητας του περιβάλλοντος.

Σενάριο 3: Ανάπτυξη της περιοχής ως βιομηχανικό κέντρο – Συγκεντρωτικό πρότυπο χωροθέτησης βιομηχανίας – Έμφαση στην επεξεργασία τροφίμων.

Το σενάριο αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σε κάποιους τομείς έντονα παρεμβατικό, αλλά δεν παύει και αυτό να είναι ένα ρεαλιστικό και εφικτό σενάριο, όπως και τα δύο προηγούμενα.

Σύμφωνα, λοιπόν με αυτό το σενάριο δίνεται έμφαση στη βιομηχανία της περιοχής και τη σταδιακή μετατροπή του δήμου σε ένα οργανωμένο βιομηχανικό κέντρο.

Αναλυτικότερα, το σενάριο προβλέπει τα εξής:

Όπως και στις δύο προηγούμενες περιπτώσεις, έτσι και σε αυτή προβλέπεται η σταδιακή αύξηση του πληθυσμού του δήμου μέσο-μακροπρόθεσμα, με την πόλη να προσεγγίζει στο επίπεδο αυτό τις μεσαίες Ευρωπαϊκές πόλεις.

Η αύξηση αυτή του πληθυσμού συνοδεύεται από την άνοδο στο μορφωτικό επίπεδό του, μέσα από μία ανανέωση του τοπικού πληθυσμού με την εγκατάσταση στην περιοχή νέων, υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου κατοίκων, στη βάση της παραγωγικής δομής της περιοχής.

Η ύπαρξη εκπαιδευμένου και καλά καταρτισμένου προσωπικού είναι πολύ σημαντική στη παρούσα φάση και ενισχύεται περαιτέρω με τη δημιουργία Τεχνικών Σχολών

βιομηχανικού προσανατολισμού για τη βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και την εκπαίδευση σε ειδικότητες μεγάλης ζήτησης από τις βιομηχανίες της περιοχής.

Είναι προφανές λοιπόν, πως ο τομέας της οικονομίας στηρίζεται κατά βάση στη βιομηχανία της περιοχής, στην οποία δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, οπότε κάθε προσπάθεια στους υπόλοιπους τομείς έχει κυρίως σαν σημείο αναφοράς αυτήν.

Συγκεκριμένα, στον αγροτικό τομέα δίνεται έμφαση στην παραγωγή προϊόντων και την επεξεργασία τους για την παραγωγή τυποποιημένων ποιοτικών τροφίμων. Η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων μέσα από την οικολογική γεωργία συνδυάζεται άψογα με τις επιχειρήσεις του δευτερογενή και τριτογενή τομέα, μέσω της διαδικασίας της μεταποίησης και της επιδίωξης της επέκτασης των τριτογενών διασυνδέσεων της βιομηχανικής εξειδίκευσης της περιοχής.

Το σενάριο αναπτύσσεται στη βάση ενός συγκεντρωτικού προτύπου χωροθέτησης της βιομηχανίας. Προτείνεται έτσι η μεγάλης κλίμακας μετεγκατάσταση της ήδη υπάρχουσας βιομηχανίας σε οργανωμένους παραγωγικούς υποδοχείς και συγκεκριμένες ζώνες. Αυτό διαφέρει από τα προηγούμενα σενάρια, καθώς δημιουργείται η ανάγκη να υπάρξει μια συνολική αναδιοργάνωση των ήδη υφιστάμενων μονάδων, με τη μεταφορά τους στις νέες παραγωγικές ζώνες, διαχωρισμός των ζωνών βιομηχανικής χρήσης από τις γεωργικές χρήσεις και έλεγχος της ανεξέλεγκτης εγκατάστασης μονάδων.

Η αναδιοργάνωση αυτή περιλαμβάνει υποδοχείς βιομηχανίας τύπου Β.Ε.ΠΕ. (Βιομηχανικές και Επιχειρηματικές Περιοχές), υποδοχέα μεγάλων μεμονωμένων μονάδων βιομηχανίας, υποδοχείς ΒΙΟ.ΠΑ. (Βιοτεχνικό Πάρκο), και υποδοχείς βιομηχανίας ΒΙ.ΠΑ. (Βιομηχανικό Πάρκο) χαμηλής όχλησης.

Το θεσμικό πλαίσιο εξυγίανσης των άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων προβλέπει τον καθορισμό ζωνών περιβαλλοντικής αναβάθμισης με έργα, δράσεις και παρεμβάσεις.

Επιπλέον, κάποιες ενδεικτικές υποδομές, οι οποίες αναπτύσσονται στην προσπάθεια αυτή, είναι η κατασκευή ή βελτίωση του οδικού δικτύου που συνδέει την πόλη με τους χώρους υποδοχής της βιομηχανικής δραστηριότητας. Η οργάνωση του δικτύου αποχέτευσης, ακαθάρτων και όμβριων υδάτων, το δίκτυο ύδρευσης, καθώς και το

δίκτυο ηλεκτροδότησης των περιοχών είναι μερικές από τις απαραίτητες αυτές υποδομές που υλοποιούνται στο σενάριο αυτό.

Επιπλέον, προωθείται η ανάπτυξη της πόλης της Λαμίας ως κέντρο στήριξης της βιομηχανικής δραστηριότητας της ευρύτερης περιοχής, αναπτύσσοντας όλες εκείνες τις λειτουργίες / υπηρεσίες / οργανωτικές υποδομές κ.λπ., που είναι απαραίτητες για το σκοπό αυτό, όπως κέντρο στήριξης επιχειρήσεων, υποδομές επιμόρφωσης ανθρώπινου δυναμικού, κέντρο ανάπτυξης καινοτομίας κ.λπ.. Η εν λόγω εξέλιξη συνεπάγεται τη συγκέντρωση στην περιοχή υψηλής στάθμης ανθρώπινου δυναμικού με θετικές επιπτώσεις για την ανάπτυξη της περιοχής, την αναβάθμιση των υπηρεσιών / λειτουργιών της πόλης, καθώς και της φυσιογνωμίας της (αξιοποίηση / αναβάθμιση κτιριακής υποδομής για τη χωροθέτηση νέων υπηρεσιών, καλύτερη διασύνδεση της πόλης με τους οικισμούς του δήμου και τις περιοχές ανάπτυξης γεωργικής – βιομηχανικής δραστηριότητας, αναβάθμιση εμπορικής δραστηριότητας της πόλης, τραπεζικών λειτουργιών, ανάπτυξη εκπαιδευτικών λειτουργιών, κ.λπ.).

Για τον τουρισμό το σενάριο δεν προβλέπει κάτι διαφορετικό από αυτό που ισχύει σήμερα, αφού σύμφωνα με αυτό, ο βαθμός αξιοποίησης των πόρων είναι πολύ χαμηλός.

Ο τομέας της τεχνολογίας για άλλη μια φορά προβλέπεται αρκετά δυναμικός, καθώς προβλέπεται η ανάπτυξη των τεχνολογικών υποδομών και η ενσωμάτωσή της στη βιομηχανική εξειδίκευση. Οι τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας συμβάλουν στη διάχυση γνώσης σχετικής με τις τεχνολογικές εξελίξεις σε όλους τους τομείς.

Σημαντική είναι η μέριμνα που λαμβάνεται για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων και την ευρείας κλίμακας πληροφόρηση των βιομηχανικών μονάδων, με πρωτοβουλία των τοπικών αρχών, σε σχέση με τεχνολογίες, μεθόδους διαχείρισης κ.λπ. στα πλαίσια της προσπάθειας στήριξης των επιχειρήσεων της περιοχής και προστασίας του περιβάλλοντος.

Τέλος, για τον τομέα της ενέργειας, το σενάριο επιδιώκει την ισορροπημένη κάλυψη των ενεργειακών αναγκών τόσο από ορυκτά καύσιμα όσο και από τις Α.Π.Ε.. Ένα μέρος λοιπόν των αναγκών συνεχίζει να καλύπτεται από τα ορυκτά καύσιμα, αλλά γίνονται προσπάθειες για την προώθηση των ΑΠΕ.

5.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ

Η παρούσα ενότητα εστιάζει το ενδιαφέρον της στην αξιολόγηση των εναλλακτικών σεναρίων που δομήθηκαν κατά το προηγούμενο στάδιο, με στόχο την επιλογή του πλέον κατάλληλου σεναρίου, που θα οδηγήσει στη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Λαμιέων.

Η διαδικασία της αξιολόγησης αποτελεί ένα πολύ σημαντικό στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού, καθώς μέσω αυτής μπορούν να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τη μελλοντική εξέλιξη του υπό μελέτη συστήματος, τα οποία συμβάλλουν στη στήριξη αποφάσεων και τη χάραξη πολιτικής.

Έτσι, τα τρία σενάρια τα οποία προέκυψαν, αξιολογούνται στη βάση ομάδας κριτηρίων αξιολόγησης για την επιλογή του επικρατέστερου σεναρίου, το οποίο ανταποκρίνεται στο μέγιστο βαθμό προς την κατεύθυνση υλοποίησης του αρχικού στόχου και των υποστόχων που έχουν τεθεί.

Στο παρόν κεφάλαιο δίνεται μια σύντομη περιγραφή της διαδικασίας της αξιολόγησης στα πλαίσια του σχεδιασμού του χώρου, παρουσιάζεται η μέθοδος ποιοτικής αξιολόγησης SWOT, η οποία χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη φάση για την αξιολόγηση των σεναρίων και ακολουθεί η αξιολόγηση των εναλλακτικών σεναρίων στη βάση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους και της απόδοσής τους σε σχέση με τα τεθέντα κριτήρια αξιολόγησης.

5.2.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση αποτελεί ένα ουσιαστικό και αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας σχεδιασμού. Μπορεί να θεωρηθεί σαν μια συνεχής δραστηριότητα σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας σχεδιασμού (Lichfield, 1974). Ακόμη και ο περιορισμός σε ένα συγκεκριμένο είδος αξιολόγησης δεν μεταβάλλει αυτό το χαρακτηριστικό, αφού στη διάρκεια της διαδικασίας σχεδιασμού υπάρχουν πάντα πολλές εναλλακτικές λύσεις που πρέπει να εκτιμηθούν και να αξιολογηθούν.

Η έννοια της αξιολόγησης στα πλαίσια του σχεδιασμού του χώρου αναφέρεται στη σύγκριση των εναλλακτικών σεναρίων μεταξύ τους με βάση κάποια κριτήρια αξιολόγησης, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα εκτίμησης της απόδοσης των εναλλακτικών λύσεων σε σχέση με τους στόχους οι οποίοι έχουν τεθεί.

Η απόδοση κάθε εναλλακτικής λύσης εξαρτάται από:

- Το βαθμό στον οποίο ικανοποιεί τις αξίες του αξιολογητή.
- Το βαθμό της βεβαιότητας που παρέχει.

(Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005)

Κάθε αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιπτώσεις από την επιλογή της μιας ή της άλλης εναλλακτικής, καθώς αυτή θα επηρεάσει άμεσα την ποιότητα της ζωής του κοινωνικού συνόλου.

Σκοπός της αξιολόγησης είναι να βοηθήσει στη λήψη αποφάσεων και τη χάραξη πολιτικής. Μια διαδικασία αξιολόγησης έχει την ακόλουθη δομή:

- Καθορισμός του προβλήματος αξιολόγησης
- Καθορισμός των εναλλακτικών (alternatives)
- Καθορισμός κριτηρίων αξιολόγησης (criteria)
- Ανάλυση επιπτώσεων των εναλλακτικών (scores) ως προς τα επιλεγέντα κριτήρια
- Καθορισμός των επιδόσεων των κριτηρίων
- Ανάλυση των επιδόσεων (Σύγκριση των εναλλακτικών σεναρίων για κάθε κριτήριο)
- Συμπεράσματα και επιλογή εναλλακτικής / σεναρίου

(Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005-2006)

Υπάρχουν διάφορες μέθοδοι αξιολόγησης, οι οποίες εμφανίζονται στα πλαίσια της διαδικασίας του σχεδιασμού του χώρου. Η παρούσα εργασία χρησιμοποιεί τη μέθοδο ποιοτικής αξιολόγησης SWOT, τα χαρακτηριστικά της οποίας παρουσιάζονται παρακάτω.

5.2.2 Η ΜΕΘΟΔΟΣ SWOT

Η μέθοδος SWOT αποτελεί μια ιδιαίτερα χρήσιμη μέθοδο για την ποιοτική αξιολόγηση των σεναρίων στα πλαίσια του σχεδιασμού, η οποία αξιοποιώντας την υπάρχουσα πληροφορία και γνώση, παρέχει ένα πλαίσιο δράσης στη διαδικασία λήψης απόφασης.

Η χρησιμότητα της μεθόδου έγκειται στα εξής ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της:

- Παρέχει τη δυνατότητα αξιολόγησης των σεναρίων ανάπτυξης μιας περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τα χαρακτηριστικά της ίδιας της περιοχής όσο και τα χαρακτηριστικά του ευρύτερου περιβάλλοντος, μέσα στο οποίο η υπό μελέτη περιοχή εντάσσεται.
- Βρίσκεται σε στενή σχέση αλληλεπίδρασης με το στάδιο της δόμησης των σεναρίων, με την έννοια ότι συνδέεται με αυτό με μια σχέση ανάδρασης, η οποία επιτρέπει την περαιτέρω εμπάθυνση των σεναρίων μέσα από την προσπάθεια καταγραφής των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών κάθε σεναρίου σε σχέση με τα πλεονεκτήματα, αδυναμίες, κινδύνους και απειλές που συνδέονται με αυτό.
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ταυτόχρονα με άλλες τεχνικές αξιολόγησης, αποτελώντας ένα απλό, ευέλικτο και γρήγορο βήμα στη διαδικασία αξιολόγησης στο σχεδιασμό.

(Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005)

Η μέθοδος SWOT χρησιμοποιείται σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και δράσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα, σε τοπικές ή περιφερειακές οικονομίες, όπου οι δράσεις αυτές στοχεύουν σε διαρθρωτικές και μόνιμες αλλαγές που έχουν σαφή χωρική διάσταση.

Έτσι στοχεύει στην αποτελεσματική διαχείριση των ενδογενών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και δυνατοτήτων μιας περιοχής, στη βάση των εξελίξεων και της δυναμικής σειράς εξωτερικών προσδιοριστικών (ευνοϊκών ή δυσμενών) παραγόντων, οι οποίοι αποτελούν το πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις για το είδος των παρεμβάσεων που πρόκειται να υλοποιηθούν στην περιοχή μελέτης.

Στα πλαίσια του τοπικού ή περιφερειακού χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού, η ανάλυση SWOT περιλαμβάνει τα εξής στάδια, τα οποία μετασχηματίζονται ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης:

- Στάδιο 1: Διερεύνηση του περιβάλλοντος της περιοχής για την οποία εκπονείται ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα, σχεδιάζεται μία παρέμβαση, δράση ή πολιτική (εσωτερικό περιβάλλον). Κατά το στάδιο αυτό αναδεικνύονται οι ισχυρότερες τάσεις και οι εξελίξεις του εσωτερικού περιβάλλοντος που αναμένεται να

επιηρεάσουν την περιοχή μελέτης π.χ. κοινωνικές, δημογραφικές, οικονομικές, πολιτικές και άλλες εξελίξεις.

- Στάδιο 2: Διερεύνηση των πιθανών δράσεων. Κατά το στάδιο αυτό μελετάται, σε προκαταρκτικό στάδιο, το σύνολο των πιθανών δράσεων σε σχέση με τα βασικότερα προβλήματα της περιοχής μελέτης που διαπιστώθηκαν στο προηγούμενο στάδιο.
- Στάδιο 3: Ανάλυση των ευκαιριών και των απειλών που απορρέουν από το εξωτερικό περιβάλλον της περιοχής μελέτης. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει τεκμηριωμένη έρευνα και ανάλυση των ευκαιριών που δημιουργούν οι εξελίξεις και η δυναμική του εξωτερικού περιβάλλοντος, αλλά και των απειλών που απορρέουν από αυτό.
- Στάδιο 4: Ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της περιοχής μελέτης. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει τεκμηριωμένη έρευνα και ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της υπό μελέτη περιοχής.
- Στάδιο 5: Κατηγοριοποίηση των δράσεων για την ενίσχυση των πλεονεκτημάτων, την αξιοποίηση των ευκαιριών, την άμβλυνση ή εξάλειψη των αδυναμιών και την αντιμετώπιση των απειλών. (European Commission, 1999)

Όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία αποτελούν την είσοδο στον Πίνακα SWOT, ο οποίος έχει την ακόλουθη δομή.

Πίνακας 5.1 Ο Πίνακας SWOT

	Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
Ευκαιρίες	Η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων στα πλαίσια των ευκαιριών του εξωτερικού περιβάλλοντος	Η αντιμετώπιση των αδυναμιών ώστε να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες του εξωτερικού περιβάλλοντος
Απειλές	Η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων για την ελαχιστοποίηση της επίδρασης των απειλών από το εξωτερικό περιβάλλον	Η αντιμετώπιση των αδυναμιών έτσι ώστε η περιοχή να μην είναι ευάλωτη στις απειλές του εξωτερικού περιβάλλοντος

5.2.3 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ SWOT ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Στο στάδιο αυτό γίνεται η εφαρμογή της μεθόδου SWOT για την αξιολόγηση των σεναρίων που παρουσιάστηκαν σε προηγούμενο υποκεφάλαιο. Για την ανάλυση, ελέγχεται η απόδοση των σεναρίων – πλεονεκτήματα, αδυναμίες, ευκαιρίες του εξωτερικού περιβάλλοντος που μπορούν να αξιοποιηθούν και απειλές που καλούνται να διαχειριστούν – ως προς ένα σύνολο κριτηρίων αξιολόγησης, τα οποία απορρέουν από τους υποστόχους οι οποίοι έχουν τεθεί για την περιοχή μελέτης.

5.2.3.1 ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ

Σε αυτή τη φάση γίνεται μια σύντομη αναφορά στους υποστόχους που έχουν τεθεί στην παρούσα εργασία, βάσει των οποίων γίνεται η αξιολόγηση των εναλλακτικών σεναρίων με τη βοήθεια της μεθόδου SWOT, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Λαμιέων.

Οι υποστόχοι αυτοί είναι οι εξής:

- Προστασία του περιβάλλοντος
- Ανάπτυξη αγροτικού τομέα
- Ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας
- Προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας
- Εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού
- Προώθηση / Υιοθέτηση Νέων Τεχνολογιών
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας
- Στήριξη της απασχόλησης και του εισοδήματος
- Ανάπτυξη εμπορίου και εξαγωγών
- Οργανωμένη χωροθέτηση βιομηχανίας
- Χωρική οργάνωση
- Αναβάθμιση δικτύου μεταφορών
- Ανάδειξη του διαπεριφερειακού ρόλου της περιοχής

Ακολουθεί στη συνέχεια συνοπτική περιγραφή των τριών εναλλακτικών σεναρίων που προέκυψαν για την περιοχή μελέτης και η αξιολόγησή τους μέσω της ανάλυσης SWOT, μέσα από την παράθεση των πλεονεκτημάτων, των ευκαιριών, των αδυναμιών και των απειλών κάθε σεναρίου, προκειμένου να επιλεγεί το πλέον κατάλληλο σενάριο προς υλοποίηση.

5.2.3.2 ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT – ΣΕΝΑΡΙΟ 1

Το πρώτο σενάριο, το οποίο προέκυψε από τη διαδικασία της δόμησης, δίνει έμφαση στον αγροτικό τομέα και τον τομέα των τροφίμων. Σύμφωνα με αυτό, ο Δήμος Λαμιέων και η ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτόν αναδεικνύεται σε πόλο αγροτικής ανάπτυξης και κέντρο logistics στον τομέα των τροφίμων.

Το σενάριο αυτό είναι ένα αρκετά δυνατό σενάριο, όπως φαίνεται και από τη μελέτη των πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει ως προς τους στόχους που έχουν τεθεί.

Ένα από τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που παρουσιάζει η περιοχή έγκειται στην ύπαρξη της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας. Αξιοποιώντας λοιπόν το σημαντικό αυτό διαθέσιμο πόρο, το σενάριο προτείνει την ανάπτυξη του πρωτογενούς τομέα, προωθώντας ένα πρότυπο αγροτικής παραγωγής. Επιτυγχάνει την άμεση διασύνδεση του πρωτογενή τομέα με το δευτερογενή και τριτογενή τομέα, μέσω της μεταποίησης των τοπικών προϊόντων και της τυποποίησής τους για άμεση προώθηση στην αγορά.

Η αύξηση της παραγωγικότητας του πρωτογενούς τομέα καθιστά τον τομέα αυτό ανταγωνιστικότερο σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές, ενώ ενισχύεται σημαντικά η αναγνωρισιμότητα της περιοχής μέσα από τη διάθεση των αγροτικών προϊόντων στην ευρύτερη αγορά.

Επιπλέον, η περιοχή αποκτά ισχυρή επιρροή (συμμετοχή στο περιφερειακό εισόδημα) ως τόπος συγκέντρωσης σημαντικών παραγωγικών δραστηριοτήτων στη βιομηχανία και στην παραγωγή τροφίμων.

Η ανάπτυξη του εξαγωγικού εμπορίου είναι άλλο ένα σημείο το οποίο μπορεί να δώσει ώθηση στην περιοχή. Το εξαγωγικό εμπόριο λειτουργεί όχι μόνο σαν μοχλός ανάπτυξης της οικονομίας, αλλά η ανάπτυξή του αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα των οικονομικών δραστηριοτήτων. Η εξειδίκευση στον τομέα των

αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, συμβάλλει σημαντικά στη στήριξη της απασχόλησης και την ενίσχυση του εισοδήματος της περιοχής.

Ως προς την προστασία του περιβάλλοντος, η ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και ο έλεγχος της περιβαλλοντικής συμμόρφωσης των βιομηχανιών ως προς τη διάθεση των αποβλήτων τους, έχει ως αποτέλεσμα τη βελτίωση όλων των περιβαλλοντικών μεταβλητών (έδαφος, αέρας, υδατικοί πόροι της περιοχής μελέτης).

Η οργάνωση της βιομηχανίας ακολουθεί ένα μικτό πρότυπο, με σημαντική παρουσία των επιχειρήσεων του τομέα σε οργανωμένες παραγωγικές υποδομές σε περιοχές συγκέντρωσης της βιομηχανίας.

Ακόμη η δημιουργία Κέντρου Στήριξης της Επιχειρηματικότητας προσφέρει σημαντικό πλεονέκτημα για την οικονομική ευρωστία του Δήμου, καθώς συμβάλλει στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών επιχειρήσεων, με την κατάλληλη στήριξη νέων δραστηριοτήτων, την προώθηση εφαρμογών της νέας τεχνολογίας στις επιχειρήσεις της περιοχής και την προσαρμογή των δεξιοτήτων του τοπικού εργατικού δυναμικού στις τεχνολογικές εξελίξεις για τη δημιουργία νέων προοπτικών απασχόλησης και ένταξη στην αγορά εργασίας.

Στα πλαίσια των εξελίξεων στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής πολιτικής της χώρας αλλά και της Ευρώπης, σημαντική ώθηση γνωρίζει ο τομέας της ανανεώσιμης ενέργειας στην περιοχή μελέτης. Η εξέλιξη αυτή συμβάλλει στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και τη ρύπανση, αξιοποιεί τις σημαντικές τοπικές περιβαλλοντικές πηγές ενέργειας και δίνει ώθηση στην ανάπτυξη επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας στον εν λόγω τομέα. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας συμβάλλουν στην περαιτέρω διεύρυνση του φάσματος των οικονομικών δραστηριοτήτων αλλά και της απασχόλησης στην περιοχή, βελτιώνουν την ποιότητα του περιβάλλοντος και το επίπεδο διαβίωσης και είναι ιδιαίτερα σημαντικές σε περιοχές με πλεόνασμα περιβαλλοντικών ενεργειακών πόρων. Σημαντική ώθηση στα πλαίσια του εν λόγω σεναρίου υφίσταται ο τομέας παραγωγής βιοκαυσίμων, αλλά και η εξοικονόμηση ενέργειας σε όλους τους τομείς.

Στον τουριστικό τομέα, το σενάριο αξιοποιεί και προβάλλει τους διεθνούς εμβέλειας αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της περιοχής.

Τέλος, στα δυνατά σημεία αυτού του σεναρίου συγκαταλέγονται η αναβάθμιση του δικτύου μεταφορών, η υιοθέτηση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στον αγροτικό τομέα και τον τομέα τροφίμων και ο υψηλός βαθμός αξιοποίησης των δικτύων πληροφόρησης και επικοινωνίας για τη διάχυση γνώσης σε σχέση με τις τεχνολογικές εξελίξεις στην αγροτική και βιομηχανική παραγωγή, τις ευκαιρίες για συνεργασίες και την προώθηση των προϊόντων στην αγορά. Η τεχνολογική εξειδίκευση αποτελεί κύριο παράγοντα προόδου της παραγωγικής διαδικασίας.

Στα μειονεκτήματα του σεναρίου εντάσσονται η περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής, λόγω της εντατικοποίησης του πρωτογενούς τομέα και της μεταποιητικής δραστηριότητας.

Επιπλέον, το μικτό πρότυπο χωροθέτησης της βιομηχανίας δεν διασφαλίζει, σε κάποιες ενότητες της περιοχής μελέτης, όπου επικρατεί ένα διάσπαρτο πρότυπο χωροθέτησης της βιομηχανίας, τη μείωση των πιέσεων που υφίσταται η γεωργική γη από τη βιομηχανία.

Στον τομέα του τουρισμού ένα από τα αδύνατα σημεία είναι η μη επαρκής αξιοποίηση των φυσικών πόρων της περιοχής (περιοχές φυσικού κάλλους) για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Ακόμη, η ελλιπής αξιοποίηση και ανάδειξη του αρχαιολογικού αποθέματος της περιοχής, αλλά και η ρύπανση των εδαφικών πόρων από την παράνομη και άναρχη διάθεση των αποβλήτων των βιομηχανιών αποτελούν αδυναμίες της περιοχής, στα πλαίσια του παρόντος σεναρίου.

Οι παράγοντες του εξωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής συνιστούν ένα πλαίσιο ευκαιριών, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν για την περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής μελέτης. Ως τέτοιοι μπορούν να θεωρηθούν η διεθνής τάση για ποιοτικό τουρισμό και η διασύνδεση της πόλης της Λαμίας με δίκτυα ιστορικών πόλεων. Τα παραπάνω μπορούν να συμβάλλουν στη συστηματική ανάδειξη και αξιοποίηση του ιστορικού και αρχαιολογικού πλούτου της περιοχής.

Επιπλέον, στον αγροτικό τομέα, σημαντικός παράγοντας του εξωτερικού περιβάλλοντος, που συνιστά σημαντική ευκαιρία στα πλαίσια του παρόντος σεναρίου, είναι η αξιοποίηση της προτίμησης των καταναλωτών για ποιοτικά γεωργικά προϊόντα (οικολογικά), αλλά και η δυνατότητα παραγωγής προϊόντων με ονομασία προέλευσης στο μέλλον για διάθεση στη διεθνή αγορά.

Από την άλλη πλευρά παράγοντες που αποτελούν απειλές από το εξωτερικό περιβάλλον είναι η ένταση του ανταγωνισμού στη διεθνή αγορά στον τομέα των αγροτικών προϊόντων και των τροφίμων, με πολλές νέες αναδυόμενες αγορές αγροτικών προϊόντων διεθνώς, η μείωση των επιδοτήσεων στο πλαίσιο της νέας αγροτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διαρκώς αυξανόμενη πίεση που υφίσταται η γεωργική γη στο πλαίσιο της εθνικής πολιτικής για τη χωροθέτηση της βιομηχανίας, η οποία δίνει μεγάλη έμφαση στην περαιτέρω βιομηχανική ανάπτυξη, αλλά και ο ανταγωνισμός των αστικών κέντρων στο επίπεδο της περιφέρειας.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία συνθέτουν τον πίνακα SWOT για το πρώτο σενάριο, ο οποίος παρουσιάζεται παρακάτω.

Πίνακας 5.2 Ανάλυση SWOT – Σενάριο 1

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
Καθετοποίηση αγροτικής παραγωγής	Περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής λόγω εντατικοποίησης των παραγωγικών τομέων και κυρίως του πρωτογενούς και της μεταποίησης
Αύξηση της παραγωγικότητας του πρωτογενούς τομέα και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας	
Αναγνωρισιμότητα της περιοχής μέσα από τη διάθεση των αγροτικών προϊόντων στην ευρύτερη αγορά	
Ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας	Διασπορά βιομηχανικών εγκαταστάσεων
Τόπος συγκέντρωσης σημαντικών παραγωγικών δραστηριοτήτων στη βιομηχανία	Συγκρούσεις ανάμεσα στη γεωργική και τη βιομηχανική δραστηριότητα για γη
Ανάπτυξη εξαγωγικού εμπορίου	Ανεπαρκής αξιοποίηση των φυσικών πόρων της περιοχής για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού
Προσέλκυση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού	
Αύξηση της απασχόλησης	Ανεπαρκείς κοινόχρηστοι χώροι στο αστικό κέντρο
Δημιουργία Επιχειρηματικού Πάρκου	
Κέντρο Στήριξης της επιχειρηματικότητας	Ανεπάρκεια υποδομών εντός του οικιστικού συνόλου
Πρώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας	Ρύπανση εδαφικών πόρων από την άναρχη διάθεση των αποβλήτων των βιομηχανιών του Δήμου
Ανάπτυξη τουρισμού μέσω της ανάδειξης του αρχαιολογικού πλούτου και των μνημείων	
Αναβάθμιση δικτύου μεταφορών	
Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογίας	
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ / ΑΠΕΙΛΕΣ
Διεθνής τάση για ποιοτικό τουρισμό	Ένταση του ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο στην αγορά αγροτικών προϊόντων
Διασύνδεση με δίκτυα ιστορικών πόλεων για ανταλλαγές και συστηματοποίηση της ανάδειξης των αρχαιολογικών μνημείων και συστηματοποίηση της	
Νέες δυνατότητες χρηματοδότησης σχεδίων και έργων ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων προς	Μείωση γεωργικής γης και μετατροπή της σε βιομηχανική χρήση

αξιοποίηση για την ανάκτηση της φυσιογνωμίας και του ιστορικού χαρακτήρα της πόλης	Ενδοπεριφερειακός ανταγωνισμός με άλλα αστικά κέντρα
Αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων και των ήδη διαμορφωμένων τάσεων για ποιοτικά γεωργικά προϊόντα	Μείωση επιδοτήσεων των γεωργικών προϊόντων από την Ευρωπαϊκή Ένωση
Ζήτηση ποιοτικών προϊόντων και προϊόντων ονομασίας προέλευσης για διάθεση στη διεθνή αγορά	Κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της στον αγροτικό τομέα
Προώθηση ΑΠΕ σε εθνικό και διεθνές επίπεδο	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

5.2.3.3 ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT – ΣΕΝΑΡΙΟ 2

Το δεύτερο σενάριο που δομείται, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας, δίνει έμφαση στην εναλλακτική διαχείριση των πόρων. Το σενάριο αυτό ακολουθεί μία φιλοπεριβαλλοντική προσέγγιση, με στροφή από την εντατική καλλιέργεια στη βιολογική παραγωγή, σε συνδυασμό με την προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού.

Το δεύτερο αυτό σενάριο διαθέτει επίσης κάποια πολύ δυνατά σημεία, ενώ οι διαθέσιμοι πόροι της περιοχής του προσδίδουν σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι των υπολοίπων.

Συγκεκριμένα, ένα από τα δυνατά σημεία του σεναρίου είναι η ήδη σημαντική παρουσία του πρωτογενούς τομέα στην περιοχή μελέτης. Η στροφή του αγροτικού τομέα προς την κατεύθυνση της βιολογικής παραγωγής προϊόντων, απομακρύνοντας τις εντατικές καλλιέργειες που προκαλούν σημαντικά προβλήματα στο περιβάλλον λόγω της αλόγιστης χρήσης φυτοφαρμάκων, συμβάλλει σημαντικά στην αναβάθμιση των φυσικών πόρων της περιοχής (έδαφος, υδατικοί πόροι).

Η βιολογική γεωργία αποτελεί πραγματική ευκαιρία σε πολλά επίπεδα, καθώς συμβάλλει στην αναζωογόνηση των αγροτικών οικονομιών μέσω της αειφόρου ανάπτυξής τους. Εκτός από περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα, η στροφή αυτή της γεωργίας ωφελεί τόσο την οικονομία όσο και την κοινωνική συνοχή των αγροτικών περιοχών.

Η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων δίνει σημαντική ώθηση στην εμπορική δραστηριότητα της περιοχής, με έντονα εξωστρεφή προσανατολισμό.

Ένα άλλο δυνατό σημείο του σεναρίου είναι η δημιουργία ζωνών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος και η ανάπτυξη των περιβαλλοντικών υποδομών.

Σήμερα, η πολιτική περιβάλλοντος συνιστά βασικό άξονα του στρατηγικού σχεδιασμού κάθε Δήμου, τόσο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του, όσο και για την απόκτηση συγκριτικού πλεονεκτήματος στον εθνικό και διεθνή ανταγωνισμό.

Στο τομέα του τουρισμού, πλεονέκτημα του σεναρίου αποτελεί η αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων / πόλων έλξης της περιοχής, για την ανάπτυξη ενός πολύπλευρου τουριστικού προϊόντος μέσα από την ανάπτυξη των κατάλληλων τουριστικών υποδομών, με άξονα τη βιώσιμη ανάπτυξη .

Τέλος, στα δυνατά σημεία του σεναρίου συγκαταλέγεται η προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, με τη χρήση βιοκαυσίμων και την εξοικονόμηση ενέργειας, αλλά και η υιοθέτηση και χρήση της τεχνολογίας σε όλους τους παραγωγικούς τομείς.

Στα μειονεκτήματα αυτού του σεναρίου εντάσσεται η αδυναμία περαιτέρω ανάπτυξης του δευτερογενούς τομέα και σύνδεσής του με την υπόλοιπη παραγωγική διαδικασία, με αποτέλεσμα την απώλεια τοπικού εισοδήματος και ενός αριθμού θέσεων εργασίας.

Ακόμη το διάσπαρτο πρότυπο χωροθέτησης της βιομηχανίας αποτελεί αδυναμία του σεναρίου, καθώς δεν διασφαλίζεται η προστασία της γεωργικής γης και η μείωση των συγκρούσεων για γη ανάμεσα στη βιομηχανική και τη γεωργική χρήση.

Τέλος, ως αδυναμία καταγράφεται η πίεση που μπορεί να ασκηθεί από την τουριστική ανάπτυξη (ροές επισκεπτών) και την ανάπτυξη τουριστικών υποδομών στα φυσικά οικοσυστήματα της περιοχής (αλλοιώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον), καθώς και η ανάγκη διαχείρισης των απορριμμάτων που θα προκύψουν από την αυξημένη τουριστική δραστηριότητα.

Σε ότι αφορά στις ευκαιρίες οι οποίες παρουσιάζονται για την περιοχή, σημαντική ευκαιρία αποτελεί η διεθνής τάση για ποιοτικό εναλλακτικό τουρισμό. Στο πλαίσιο αυτό, σημαντικές είναι και οι προοπτικές για την περιοχή μέσα από την ένταξή της σε δίκτυο ιστορικών πόλεων για τη συστηματική αξιοποίηση / ανάδειξη των αρχαιολογικών μνημείων της ευρύτερης περιοχής.

Ως ευκαιρία επίσης καταγράφεται η στροφή των καταναλωτών στη διεθνή αγορά προς τα ποιοτικά οικολογικά προϊόντα.

Τέλος, σημαντική ευκαιρία αποτελεί επίσης η συμβολή χρηματοδοτικών πόρων από τα ΚΠΣ και την Ε.Ε για την αναβάθμιση των υποδομών προστασίας του περιβάλλοντος (ανακύκλωση, ΧΥΤΑ).

Στις απειλές μπορεί να ενταχθεί, ο διαρκώς αυξανόμενος ανταγωνισμός από ένα πλήθος περιοχών του πλανήτη, οι οποίες αναδεικνύονται δυναμικά ως εναλλακτικοί τουριστικοί προορισμοί, η δραματική μείωση των υδατικών πόρων, απαραίτητων για την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας, η μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος για δραστηριότητες αναψυχής κ.α.

Επίσης, στον αγροτικό τομέα η μείωση των αγροτικών επιδοτήσεων από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την παραγωγή οικολογικών προϊόντων, αλλά και η μείωση της γεωργικής γης από την επέκταση της βιομηχανικής χρήσης μπορεί να απειλήσει την προοπτική υλοποίησης του σεναρίου, λόγω μειωμένου επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία εισάγονται στον πίνακα SWOT δίνοντας μια πληρέστερη εικόνα των δυνατών – αδύνατων σημείων και των ευκαιριών – κινδύνων του εν λόγω σεναρίου.

Πίνακας 5.3 Ανάλυση SWOT – Σενάριο 2

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
Σημαντική παρουσία/παράδοση του πρωτογενούς τομέα	Αδυναμία σύνδεσης του παραγωγικού μοντέλου με το δευτερογενή τομέα
Στροφή προς τη βιολογική γεωργία - αξιοποίηση αγρο-περιβαλλοντικών ενισχύσεων-μέτρων της Ε.Ε.	
Σύνδεση πρωτογενούς τομέα με το εμπόριο	Απώλεια θέσεων εργασίας στο δευτερογενή τομέα
Δημιουργία ζωνών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος	
Δημιουργία πολύπλευρου τουριστικού προϊόντος - αξιοποίηση όλων των πόλων έλξης της περιοχής	Συγκρούσεις χρήσεων γης
Οργάνωση της βιομηχανίας	Έλλειψη γνώσης στην περιοχή όσον αφορά τις μεθόδους και τις καλλιεργητικές πρακτικές της βιολογικής γεωργίας
Προσέλκυση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού	
Στήριξη της απασχόλησης	
Υιοθέτηση / χρήση τεχνολογίας	Ανάγκη για έντονες παρεμβάσεις στον οικιστικό ιστό και αλλαγή φυσιογνωμίας του Δήμου
Προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας	
Αναβάθμιση της οργάνωσης στην πόλη και τους οικισμούς (Κ.Χ. κ.λπ)	Πιέσεις σε φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον από την τουριστική ανάπτυξη
Οικιστικές αναπλάσεις - δημιουργία σχεδιασμένων ελεύθερων χώρων (π.χ. πάρκα, πεζοδρομήσεις κ.α.)	Ανάγκη διαχείρισης υδάτινων πόρων για γεωργική και τουριστική ανάπτυξη - συγκρούσεις
Δυνατότητα ανάκτησης της φυσιογνωμίας και του ιστορικού χαρακτήρα της πόλης	Διαχείριση των απορριμμάτων

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ / ΑΠΕΙΛΕΣ
Διεθνής τάση για ποιοτικό τουρισμό	Μείωση επιδοτήσεων αγροτικού τομέα από την Ευρωπαϊκή Ένωση
Αξιοποίηση προγραμμάτων προώθησης τουριστικής δραστηριότητας και αναψυχής	
Διασύνδεση με δίκτυα ιστορικών πόλεων για ανταλλαγές και συστηματική αξιοποίηση / ανάδειξη των αρχαιολογικών πόρων	Μείωση διαθέσιμων υδατικών πόρων
	Ενδοπεριφερειακός ανταγωνισμός με άλλα αστικά κέντρα
Αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων και των ήδη διαμορφωμένων τάσεων για ποιοτικά γεωργικά προϊόντα (βιολογικά)	Κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της στον αγροτικό τομέα
Αξιοποίηση χρηματοδοτικών πόρων από το ΚΠΣ και την Ε.Ε. για την ανάπτυξη υποδομών προστασίας του περιβάλλοντος (ΧΥΤΑ κ.λπ.)	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

5.2.3.4 ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT – ΣΕΝΑΡΙΟ 3

Το τρίτο σενάριο δίνει έμφαση στην ανάπτυξη της περιοχής ως βιομηχανικό κέντρο. Το σενάριο αυτό προβλέπει τη χωρική αναδιάρθρωση του τομέα της βιομηχανίας σε ένα συγκεντρωτικό πρότυπο, με έμφαση στον κλάδο της επεξεργασίας τροφίμων για την παραγωγή και τυποποίηση ποιοτικών προϊόντων.

Τα δυνατά σημεία του σεναρίου αυτού είναι κατά κύριο λόγο η συγκέντρωση της βιομηχανίας σε οργανωμένους υποδοχείς, σύμφωνα με ένα συγκεντρωτικό πρότυπο. Η αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων και η δημιουργία νέων, κατάλληλα οργανωμένων, χώρων υποδοχής και λειτουργίας επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα δημιουργεί συγκριτικό πλεονέκτημα, αφού η εγκατάσταση σε τέτοιους χώρους προσφέρει πολλά λειτουργικά, πολεοδομικά και οικονομικά πλεονεκτήματα για την περιοχή, π.χ. σημαντικά οφέλη στις επιχειρήσεις τόσο λόγω της συγκέντρωσης (οικονομίες κλίμακας), πρόσβαση των επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα σε αναβαθμισμένες υποδομές (π.χ. ΤΠΕ, δίκτυα μεταφορών, περιβαλλοντικές υποδομές κ.λπ.), ορθολογικότερη χωρική οργάνωση των διαφόρων λειτουργιών και αναβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καλύτερη διασύνδεση με τις υπόλοιπες παραγωγικές δραστηριότητες, μείωση των συγκρούσεων μεταξύ των τομέων κ.λπ.

Τα παραπάνω συμβάλλουν στη στήριξη της απασχόλησης της περιοχής και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Ο εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων, η βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, αλλά και η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη λειτουργία τους, σε συνδυασμό με την προώθηση της έρευνας, της καινοτομίας και των νέων τεχνολογιών επιδιώκουν και μπορούν να αποτελέσουν την αιχμή του δόρατος για την οικονομία της περιοχής στο εγγύς μέλλον.

Μέσα από αυτά ενισχύεται σημαντικά το εξαγωγικό εμπόριο της περιοχής, ενώ προωθείται η εξειδίκευση σε τεχνολογικά εξελιγμένους κλάδους (πλαστικά, μεταλλουργία, τυποποίηση τροφίμων).

Το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής εξειδικεύεται και καταρτίζεται κατάλληλα με τη βοήθεια τεχνικών σχολών βιομηχανικού προσανατολισμού που δημιουργούνται στην περιοχή, ενισχύοντας σημαντικά τη διαθεσιμότητα εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού και την παραγωγικότητα της εργασίας.

Σε ότι αφορά στην αγροτική παραγωγή, τα δυνατά σημεία του σεναρίου αφορούν στην καθετοποίηση της αγροτικής παραγωγής και την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας, η οποία συμβάλει στην αναζωογόνηση της αγροτικής οικονομίας και την αειφόρο ανάπτυξη.

Τέλος, ένα από τα δυνατά σημεία αυτού του σεναρίου είναι και η αναβάθμιση της ενδοπεριφερειακής και διαπεριφερειακής σύνδεσης και του δικτύου των μεταφορών εν γένει, προκειμένου να στηρίζει όλες τις υπόλοιπες λειτουργίες (εμπόριο, μεταφορά ανθρώπινου δυναμικού κ.τ.λ.) και να συμβάλει στην προώθηση της περιοχής σαν ένα σύγχρονο βιομηχανικό κέντρο.

Στα πλεονεκτήματα εντάσσεται και η ανάπτυξη της πόλης της Λαμίας ως κέντρο στήριξης της βιομηχανικής δραστηριότητας της ευρύτερης περιοχής, αναπτύσσοντας όλες εκείνες τις λειτουργίες / υπηρεσίες / οργανωτικές υποδομές κ.λπ., που είναι απαραίτητες για το σκοπό αυτό, όπως: Κέντρο στήριξης επιχειρήσεων, υποδομές επιμόρφωσης ανθρώπινου δυναμικού, Κέντρο ανάπτυξης καινοτομίας κ.λπ. Η εν λόγω εξέλιξη συνεπάγεται τη συγκέντρωση στην περιοχή υψηλής στάθμης ανθρώπινου δυναμικού με θετικές επιπτώσεις για την ανάπτυξη της περιοχής, την αναβάθμιση των υπηρεσιών / λειτουργιών της πόλης, καθώς και της φυσιογνωμίας της (αξιοποίηση / αναβάθμιση κτιριακής υποδομής για τη χωροθέτηση νέων

υπηρεσιών, καλύτερη διασύνδεση της πόλης με τους οικισμούς του δήμου και τις περιοχές ανάπτυξης γεωργικής – βιομηχανικής δραστηριότητας, αναβάθμιση εμπορικής δραστηριότητας της πόλης, τραπεζικών λειτουργιών, ανάπτυξη εκπαιδευτικών λειτουργιών, κ.λπ.).

Σημαντικά επίσης πλεονεκτήματα του σεναρίου αποτελούν: η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στην περιοχή, η ενίσχυση των υποδομών σε έρευνα, καινοτομία και τεχνολογική ανάπτυξη, η προσέλκυση σημαντικού ενδιαφέροντος για νέες επενδύσεις στην περιοχή, αλλά και η ύπαρξη στήριξης από πόρους ευρωπαϊκών προγραμμάτων για ανάπτυξη συνεργασιών με άλλες περιοχές της Ε.Ε και ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών σε θέματα παραγωγής.

Στα μειονεκτήματα του σεναρίου εντοπίζεται η ελλιπής αξιοποίηση / ανάδειξη του ιστορικού – αρχαιολογικού πλούτου της πόλης της Λαμίας, στοιχείο το οποίο έχει σαν αποτέλεσμα να παραμένει ανεκμετάλλευτο το συγκριτικό πλεονέκτημα της πόλης, που είναι το πολιτιστικό της απόθεμα.

Ως αδυναμία του σεναρίου καταγράφεται και ο χαμηλός βαθμός τουριστικής αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων της περιοχής, τόσο φυσικών όσο και πολιτιστικών, λόγω του προσανατολισμού του σεναρίου προς τη βιομηχανική ανάπτυξη. Στις αδυναμίες καταγράφονται ακόμη οι πιέσεις που υφίσταται ο αγροτικός τομέας για γη από το δευτερογενή τομέα, αλλά και η έλλειψη τεχνογνωσίας στην περιοχή σε σχέση με την ανάπτυξη της οργανικής γεωργίας.

Στα μειονεκτήματα μπορεί ακόμη να ενταχθεί η υπέρ-συγκέντρωση του κλάδου της βιομηχανίας στην περιοχή, η οποία αλλοιώνει τη φυσιογνωμία της περιοχής, επιβαρύνει την ποιότητα του περιβάλλοντος και την αισθητική του τοπίου και μπορεί να θέσει σε κίνδυνο, αν δεν ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα προστασίας, τα ευαίσθητα οικοσυστήματα που γειτνιάζουν με τις περιοχές χωροθέτησης της βιομηχανίας. Στις αδυναμίες εντάσσεται και η υποβάθμιση / ελλιπής αξιοποίηση των πολύτιμων πολιτιστικών χαρακτηριστικών και του αρχαιολογικού πλούτου της περιοχής. Τέλος, τυχόν ρύπανση των εδαφικών πόρων ή του υδροφόρου ορίζοντα της περιοχής από την άναρχη διάθεση αποβλήτων σε περιπτώσεις καταπάτησης των περιβαλλοντικών όρων θα αποβεί κρίσιμη για την περιοχή.

Σημαντική ευκαιρία, στα πλαίσια του σεναρίου αυτού, αποτελεί η τάση που καταγράφεται στη διεθνή σκηνή για ποιοτικά οικολογικά γεωργικά προϊόντα και

γενικά ασφαλή και υψηλής ποιότητας τρόφιμα. Ακόμη, σημαντικές ευκαιρίες αποτελούν οι τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα της οργανικής γεωργίας και των τροφίμων, στον τομέα των περιβαλλοντικών τεχνολογιών για την προστασία των φυσικών πόρων, αλλά και στην προβολή και προώθηση των παραγόμενων προϊόντων μέσα από σύγχρονες μεθόδους πληροφόρησης και επικοινωνίας.

Στις απειλές μπορούν να ενταχθούν οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των τροφίμων οι οποίες μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο παραγωγικούς τομείς της περιοχής, ο διαρκώς αυξανόμενος ανταγωνισμός στον τομέα των τροφίμων και της αγροτικής παραγωγής, το υψηλό κόστος των οργανικών προϊόντων το οποίο, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση, μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη διάθεση των προϊόντων αυτών στην αγορά, οι κλιματικές αλλαγές και οι επιπτώσεις τους στον αγροτικό τομέα, κ.α.

Όλα τα παραπάνω δεδομένα εισάγονται στον πίνακα SWOT ο οποίος συνοψίζει το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της περιοχής.

Πίνακας 5.4 Ανάλυση SWOT – Σενάριο 3

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
Στήριξη της απασχόλησης	Χαμηλός βαθμός τουριστικής αξιοποίησης των διαθέσιμων πολιτιστικών και αρχαιολογικών πόρων της περιοχής
Συγκέντρωση της βιομηχανίας σε οργανωμένους υποδοχείς	
Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας	
Υιοθέτηση / χρήση νέας τεχνολογίας	Συγκρούσεις μεταξύ πρωτογενή και δευτερογενή τομέα για γη
Εξειδίκευση και κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού	Αλλοίωση της φυσιογνωμίας της περιοχής από την υπερ-συγκέντρωση του κλάδου της βιομηχανίας
Εξειδίκευση σε τεχνολογικά εξελιγμένους κλάδους (πλαστικά, μεταλλουργία, τυποποίηση τροφίμων)	
Ενίσχυση υποδομών σε έρευνα, καινοτομία και τεχνολογική ανάπτυξη	Κίνδυνος ρύπανσης των εδαφικών πόρων ή του υδροφόρου ορίζοντα
Ενδιαφέρον για νέες επενδύσεις στην περιοχή	Οπτική υποβάθμιση του αγροτικού τοπίου από την ανάπτυξη επιχειρήσεων παραγωγικών υπερδομών
Ανάπτυξη της πόλης ως κέντρο στήριξης βιομηχανικής δραστηριότητας	
Αναβάθμιση δικτύου μεταφορών	
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ / ΑΠΕΙΛΕΣ
Τάση για ποιοτικά οικολογικά προϊόντα και γενικά ασφαλή και υψηλής ποιότητας τρόφιμα	Ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των τροφίμων, οι οποίες μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο παραγωγικούς τομείς της περιοχής
Τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα της οργανικής γεωργίας και των τροφίμων, των περιβαλλοντικών τεχνολογιών για την προστασία των φυσικών πόρων,	Διαρκώς αυξανόμενος ανταγωνισμός στον τομέα των τροφίμων και της αγροτικής παραγωγής

στην προβολή και προώθηση των παραγόμενων προϊόντων μέσα από ΤΠΕ	Υψηλό κόστος οργανικών προϊόντων το οποίο σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη διάθεση των προϊόντων
Στήριξη από πόρους της Ε.Ε. για ανάπτυξη συνεργασιών, ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών	Κλιματική αλλαγή και οι επιπτώσεις της στον αγροτικό τομέα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

5.3 ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Για την επιλογή του καταλληλότερου σεναρίου για την εξυπηρέτηση του στόχου της παρούσας εργασίας χρειάζεται να μελετηθεί κατά πόσο ικανοποιούνται οι υποστόχοι οι οποίοι τέθηκαν.

Για το σκοπό αυτό δημιουργείται ο παρακάτω πίνακας ο οποίος περιέχει τους υποστόχους που έχουν τεθεί και οι οποίοι αξιοποιούνται ως κριτήρια αξιολόγησης για την αξιολόγηση των τριών σεναρίων, παρουσιάζοντας το βαθμό απόδοσης κάθε σεναρίου ως προς τους υποστόχους / κριτήρια αξιολόγησης σε μία ποιοτική κλίμακα.

Η απόδοση των σεναρίων στον Πίνακα στηρίζεται στην ποιοτική αξιολόγηση των σεναρίων με τη βοήθεια της SWOT.

Πίνακας 5.5 Επιλογή σεναρίου

α/α	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΣΕΝΑΡΙΑ	Σεν.1	Σεν. 2	Σεν. 3
1	Προστασία Περιβάλλοντος		Κακό	Μέτριο	Καλό
2	Ανάπτυξη Αγροτικού Τομέα		Κακό	Μέτριο	Καλό
3	Ανάπτυξη Τουριστικής Δραστηριότητας		Κακό	Μέτριο	Καλό
4	Ανάπτυξη Βιομηχανίας		Κακό	Μέτριο	Καλό
5	Εξειδίκευση Ανθρώπινου Δυναμικού		Κακό	Μέτριο	Καλό
6	Διάχυση / Υιοθέτηση νέων Τεχνολογιών		Κακό	Μέτριο	Καλό
7	Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας		Κακό	Μέτριο	Καλό
8	Στήριξη της Απασχόλησης και του Εισοδήματος		Κακό	Μέτριο	Καλό
9	Ανάπτυξη Εμπορίου και Εξαγωγών		Κακό	Μέτριο	Καλό
10	Προώθηση Α.Π.Ε.		Κακό	Μέτριο	Καλό
11	Χωρική Οργάνωση		Κακό	Μέτριο	Καλό
12	Αναβάθμιση Δικτύου Μεταφορών		Κακό	Μέτριο	Καλό
13	Ανάδειξη Διαπεριφερειακού ρόλου περιοχής		Κακό	Μέτριο	Καλό

Κακό

Μέτριο

Καλό

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Από την επισκόπηση των στοιχείων του πίνακα συμπεραίνεται ότι το πρώτο σενάριο έχει την καλύτερη επίδοση ως προς τα κριτήρια αξιολόγησης, σε σχέση με τα υπόλοιπα σενάρια. Το σενάριο αυτό αναφέρεται στην ανάπτυξη της περιοχής σαν πόλο αγροτικής ανάπτυξης και κέντρο επεξεργασίας ποιοτικών τροφίμων είναι το καταλληλότερο.

Με βάση το επιλεχθέν σενάριο, τα χαρακτηριστικά του οποίου έχουν ήδη περιγραφεί στα προηγούμενα, παρουσιάζονται στη συνέχεια τα μέτρα πολιτικής για την υλοποίησή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

6.1 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας του σχεδιασμού είναι η υλοποίηση του επιλεγέντος σεναρίου μέσω της λήψης και εφαρμογής των απαραίτητων μέτρων πολιτικής για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί.

Αφού προηγήθηκε στο κεφάλαιο 5, η αξιολόγηση των εναλλακτικών σεναρίων μέσω της εφαρμογής της μεθόδου ποιοτικής αξιολόγησης SWOT, η παρούσα διπλωματική εργασία ολοκληρώνεται με τη σύνταξη μέτρων πολιτικής που πρέπει να ληφθούν για να υλοποιηθεί το επιλεγέν σενάριο.

Το παρόν κεφάλαιο λοιπόν, εστιάζει το ενδιαφέρον του στην προώθηση συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής, τα οποία κρίνονται απαραίτητα προκειμένου ο Δήμος Λαμιέων και η ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτόν να ενταχθεί σταδιακά σε μια τροχιά βιώσιμης ανάπτυξης.

Τα μέτρα πολιτικής που προτείνονται αποσκοπούν στη διασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης του Δήμου, επιχειρώντας τη διασφάλιση των τριών πυλώνων της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλαδή την οικονομική και κοινωνική συνοχή, την ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού συστήματος και τη διατήρηση της ποιότητας και ποικιλότητας των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Για τη σύνταξη μέτρων λαμβάνονται υπόψη και οι δεσμεύσεις που απορρέουν από τα ανώτερα ιεραρχικά επίπεδα σχεδιασμού, π.χ. το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικό Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη βιομηχανία, τον τουρισμό και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Τα μέτρα πολιτικής παρουσιάζονται στη συνέχεια ανά τομέα ανάπτυξης, ενώ εξειδικεύονται περαιτέρω σε επιμέρους δράσεις που εντάσσονται σε κάθε μέτρο πολιτικής.

6.1.1 ΜΕΤΡΟ 1 - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Το εν λόγω μέτρο αφορά κυρίως στην επαγγελματική επιμόρφωση, κατάρτιση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού της περιοχής, αλλά και στην προσπάθεια αναβάθμισης του μορφωτικού επιπέδου σε ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού, προκειμένου να συμβάλλει με αποτελεσματικότερο τρόπο στην παραγωγική διαδικασία.

Το μέτρο εξειδικεύεται περαιτέρω στις ακόλουθες δράσεις:

Εκπαίδευση – Αναβάθμιση υπαρχόντων Δεξιοτήτων του Ανθρώπινου Δυναμικού

Η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού κρίνεται, χωρίς καμιά αμφιβολία, ως πρώτη προτεραιότητα για την ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού συστήματος. Η αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων μιας περιοχής στηρίζεται αφενός στην ύπαρξη των ίδιων των πόρων σε αυτή και αφετέρου στο γνωστικό απόθεμα και τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού για την αξιοποίησή τους.

Στη σύγχρονη οικονομία, το ανθρώπινο δυναμικό αποτελεί έναν πολύτιμο παραγωγικό συντελεστή και η εκπαίδευση / κατάρτιση των εργαζόμενων αναγνωρίζεται ως ένα μέσο που μπορεί να δώσει σε αυτούς τη δυνατότητα να αποκτήσουν και να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να ανταποκριθούν στις αλλαγές που συντελούνται, δίνοντας μια νέα ώθηση στην παραγωγική διαδικασία.

Η χάραξη πολιτικής για την ενίσχυση των δεξιοτήτων και του αποθέματος γνώσης του ανθρώπινου δυναμικού στην περιοχή μελέτης υλοποιείται μέσα από μια σειρά από συγκεκριμένες δράσεις, όπως:

- Δημιουργία τεχνικών σχολών και επαγγελματικών εργαστηρίων στην περιοχή, με εξειδίκευση σε σύγχρονες πρακτικές στον αγροτικό τομέα και τη βιομηχανία.
- Δημιουργία δομών δια βίου εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού και επιμόρφωσής του σε σχέση με τις τελευταίες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις στους τομείς δραστηριοποίησης της περιοχής.
- Διενέργεια ημερίδων και συνεδρίων για την ενημέρωση και πληροφόρηση τόσο των επιχειρήσεων και των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων σε θέματα που ενδιαφέρουν την περιοχή.

- Δημιουργία δομών πληροφόρησης των ανέργων της περιοχής σχετικά με τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης και τις ευκαιρίες που τους παρέχουν.
- Επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού με στόχο την υιοθέτηση / χρήση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας.
- Προγράμματα κατάρτισης που ανταποκρίνονται στις εξειδικευμένες ανάγκες της τοπικής αγοράς εργασίας.
- Δημιουργία δομών πληροφόρησης και υποστήριξης των νέων αγροτών της περιοχής.
- Ενημέρωση του ανθρώπινου δυναμικού σε θέματα που αφορούν στην εφαρμογή περιβαλλοντικά υπεύθυνων πρακτικών τόσο στον αγροτικό τομέα όσο και στη βιομηχανία – Πράσινη ανάπτυξη / δραστηριότητες.
- Παροχή υπηρεσιών εκπαίδευσης σε ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες.

6.1.2 ΜΕΤΡΟ 2 - ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα μέσω των κατάλληλων δράσεων επιτυγχάνει τόσο την κοινωνική και οικονομική συνοχή όσο και την περιφερειακή ανάπτυξη. Στόχος της αγροτικής πολιτικής πρέπει να είναι η βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη του αγροτικού χώρου, μέσω της παροχής κινήτρων για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Σε ότι αφορά στο προτεινόμενο σενάριο, η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα προωθείται μέσα από τη βιολογική παραγωγή προϊόντων και τη διασύνδεση της αγροτικής παραγωγής με τον τομέα της επεξεργασίας τροφίμων.

Έτσι, το συγκεκριμένο μέτρο πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη της περιοχής αποσκοπεί όχι μόνο στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στον εν λόγω τομέα, αλλά και στην ικανοποίηση των αυξανόμενων απαιτήσεων των καταναλωτών για ασφάλεια και ποιότητα στα τρόφιμα.

Η τεχνολογία αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επίτευξη των παραπάνω, ενώ η διασύνδεση της αγροτικής παραγωγής με τη μεταποίηση και το εξαγωγικό εμπόριο ορίζει ένα νέο καθιερωμένο πρότυπο παραγωγής.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται μια σειρά από δράσεις πολιτικής, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην επίτευξη των παραπάνω στόχων.

Το μέτρο εξειδικεύεται περαιτέρω στις ακόλουθες δράσεις:

Εκσυγχρονισμός Διαδικασίας Παραγωγής στον Αγροτικό Τομέα

Με δεδομένη την ανάγκη εκσυγχρονισμού των διαδικασιών παραγωγής στον αγροτικό τομέα έτσι ώστε να βελτιωθούν οι παραγωγικές και περιβαλλοντικές επιδόσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε ένα έντονα ανταγωνιστικό εθνικό και διεθνές περιβάλλον, η δράση αυτή αποτελεί το βασικό μέσο για τον εκσυγχρονισμό της διαδικασίας παραγωγής, στοχεύοντας στην αύξηση του γεωργικού εισοδήματος, την τόνωση της απασχόλησης και τη μείωση της τάσης που επικρατεί σε εθνικό επίπεδο απο-επένδυσης στον αγροτικό τομέα.

Για τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας προωθούνται:

- Εκσυγχρονισμός της διαδικασίας παραγωγής με την εισαγωγή νέας τεχνολογίας για την αυτοματοποίηση της παραγωγής.
- Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων υποδομών στον αγροτικό τομέα.
- Αξιοποίηση των επιδοτήσεων για στήριξη της τοπικής ποιοτικής παραγωγής και του τομέα των τροφίμων.
- Προμήθεια νέου τεχνολογικού εξοπλισμού, φιλικού προς το περιβάλλον.
- Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και αξιοποίηση των πόρων και του δυναμικού της περιοχής, με ταυτόχρονη στροφή προς την παραγωγή βιολογικών προϊόντων.

Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας του Αγροτικού Τομέα

Οι τομείς της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της βιομηχανίας τροφίμων διαθέτουν μεγάλες δυνατότητες παραγωγής προϊόντων υψηλής ποιότητας και μεγάλης προστιθέμενης αξίας. Για να ενισχυθούν απαιτείται να διατεθούν πόροι για τη μεταφορά τεχνογνωσίας σε ότι αφορά στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, την καινοτομία και την ποιότητα στον τομέα της διατροφικής αλυσίδας, ώστε να γίνουν επενδύσεις στους φυσικούς και ανθρώπινους πόρους.

Στο πλαίσιο αυτό προωθούνται οι ακόλουθες δράσεις:

- Διευκόλυνση της καινοτομίας και πρόσβαση στην έρευνα και την ανάπτυξη.

- Ενθάρρυνση της υιοθέτησης και διάδοσης των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).
- Προώθηση του δυναμικού επιχειρηματικού πνεύματος για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχονται στην περιοχή.
- Βελτίωση της φιλικής προς το περιβάλλον συμπεριφοράς των γεωργικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.
- Βελτιώσεις στον τομέα της βιομηχανίας τροφίμων.
- Προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου.
- Αξιοποίηση πόρων που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλους τους τομείς.

Έλεγχος της Ποιότητας των Αγροτικών Προϊόντων

Η διασφάλιση της ποιότητας τροφίμων αποκτά όλο και μεγαλύτερη σπουδαιότητα, λόγω της αυξανόμενης συνειδητοποίησης εκ μέρους των καταναλωτών σε θέματα που αφορούν στην ασφάλεια των τροφίμων, αλλά και των ολοένα και υψηλότερων απαιτήσεων για καλύτερη ποιότητα.

Στο πλαίσιο αυτό και με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών έχουν θεσπιστεί κανόνες και προδιαγραφές για την ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων. Οι επιχειρήσεις παραγωγής / επεξεργασίας τροφίμων θα πρέπει να είναι σε θέση να ακολουθήσουν τα πρότυπα ποιότητας που έχουν θεσπιστεί και να διασφαλίσουν τη φήμη τους στην αγορά με στόχο την ανταγωνιστικότητα.

Απαιτούνται λοιπόν λεπτομερείς προδιαγραφές τόσο ως προς τις καλλιεργητικές πρακτικές, οι οποίες ακολουθούνται στη διαδικασία της παραγωγής, όσο και ως προς τις διαδικασίες επεξεργασίας των τροφίμων, αποθήκευσης, μεταφοράς και παράδοσης των προϊόντων.

Οι επιμέρους δράσεις που αφορούν στη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων αφορούν σε:

- Προώθηση βιολογικού προτύπου παραγωγής – Ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών (γεωργία και κτηνοτροφία).

- Εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων παραγωγής / επεξεργασίας τροφίμων.
- Πραγματοποίηση ελέγχων από εξειδικευμένο προσωπικό.
- Εναρμόνιση με τη διεθνή νομοθεσία για τα τρόφιμα – ενημέρωση των επιχειρήσεων σε θέματα ποιότητας και διεθνών προτύπων και κανονισμών μέσα από τη δημιουργία ανάλογου φορέα σε τοπικό επίπεδο.
- Επιτήρηση και αξιολόγηση της παραγωγικής διαδικασίας επιχειρήσεων τροφίμων (auditing).
- Συστήματα διαχείρισης ασφάλειας τροφίμων – HACCP με στόχο τη θέσπιση προδιαγραφών λειτουργίας.
- Έλεγχος και διασφάλιση της ποιότητας των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων – labeling.
- Διασφάλιση της ποιότητας των αγροτικών προϊόντων μέσα από τις επιχειρήσεις logistics.
- Πιστοποίηση της ποιότητας τροφίμων.
- Εξασφάλιση προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ).
- Βοήθεια στους γεωργούς για προσαρμογή στα απαιτούμενα πρότυπα με βάση την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Ανάπτυξη Συμβολαιακής Γεωργίας

Η μορφή αγροτικής παραγωγής, η οποία στηρίζεται στην υπογραφή ενός δεσμευτικού συμβολαίου μεταξύ του άμεσου παραγωγού και των αγοραστών του προϊόντος του, αποδίδεται με τον όρο συμβολαιακή γεωργία. (Μωυσίδης, 1988)

Με τον όρο λοιπόν αυτό νοείται ο τύπος της αγροτικής παραγωγής που γίνεται στη βάση ενός συμβολαίου μεταξύ μεμονωμένων καλλιεργητών ή συνεταιρισμού αγροτών από τη μια μεριά και επιχειρήσεων από την άλλη, που προμηθεύουν την αγροτική παραγωγή με μέσα παραγωγής ή αγοράζουν το αγροτικό προϊόν. (Μωυσίδης, 1988)

Τα θετικά που προκύπτουν από μια τέτοια διαχείριση της παραγωγής αφορούν στη μακρόχρονη εξασφάλιση της παραγωγής, την εξασφάλιση της διάθεσης του

προϊόντος στα επίπεδα που έχει συμφωνηθεί, την αύξηση του εισοδήματος και τις ενδεχόμενες διευκολύνσεις χρηματοδότησης της παραγωγής. (Μουσιδης, 1988)

Για την ενθάρρυνση της συμβολαιακής γεωργίας η εν λόγω δράση εξειδικεύεται ως ακολούθως:

- Ενθάρρυνση των αγροτών να συμμετάσχουν σε συστήματα συμβολαιακής γεωργίας.
- Λεπτομερής ενημέρωση των παραγωγών σχετικά με το θεσμό της συμβολαιακής γεωργίας και τα οφέλη που απορρέουν από την ανάπτυξή της.
- Δημιουργία ομάδας διαπιστευμένων συμβούλων, επιβλεπόντων, ελεγκτών και επιθεωρητών των συστημάτων παραγωγής.
- Θέσπιση κανόνων λειτουργίας στις εταιρείες διαχείρισης της παραγωγής.
- Πιστοποίηση συστήματος παραγωγής.
- Προώθηση βιολογικών – ποιοτικών προϊόντων.
- Υιοθέτηση/χρήση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

Στήριξη της Επιχειρηματικότητας και της Καινοτομίας στον Τομέα των Τροφίμων

Η στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας στον τομέα των τροφίμων είναι μία δράση, η οποία συνδέει την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των τροφίμων με την καινοτομία και την έρευνα, οδηγώντας στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, αλλά και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των σχετικών επιχειρήσεων και εκμεταλλεύσεων της περιοχής.

Η δράση αυτή εξειδικεύεται περαιτέρω ως ακολούθως:

- Επιχειρηματική ενημέρωση, κατάρτιση και ενθάρρυνση / στήριξη της καινοτομίας.
- Δημιουργία Τεχνολογικής πλατφόρμας για την αγροτο-βιομηχανία στην περιοχή με στόχο την ενημέρωση των επιχειρήσεων σχετικά με τις τεχνολογικές εξελίξεις στον κλάδο.
- Χάραξη στρατηγικής για την έρευνα και συμμετοχή σε Ευρωπαϊκές Τεχνολογικές Πλατφόρμες.

- Προώθηση της δημιουργίας καινοτόμου επιχειρηματικού κέντρου στην περιοχή, το οποίο θα παρέχει πληροφορίες και ενημέρωση στις αγροτικές / μεταποιητικές επιχειρήσεις σχετικά με τις τεχνολογικές εξελίξεις στον τομέα των τροφίμων.
- Ενίσχυση της εξωστρέφειας και επιχειρηματικότητας στον τομέα της επεξεργασίας και τυποποίησης των τροφίμων.
- Δημιουργία καινοτόμων ηλεκτρονικών εργαλείων για τη συνεργασία με επιχειρήσεις του εξωτερικού.
- Απόκτηση νέου εξοπλισμού προηγμένης τεχνολογίας για την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων ή την εφαρμογή καινοτόμων διαδικασιών.
- Πρόσβαση σε πληροφορίες για την ηλεκτρονική αναζήτηση και αναγνώριση διεθνών επιχειρηματικών ευκαιριών.

Μεταποίηση και Προώθηση του Εμπορίου

Η προώθηση των προϊόντων που έχουν παραχθεί, επεξεργαστεί και τυποποιηθεί από επιχειρήσεις της περιοχής τόσο στην αγορά της περιοχής όσο και στην εγγύς αγορά της Αθήνας ή ακόμα και στις διεθνείς αγορές μέσω των εξαγωγών είναι καθοριστικής σημασίας για την τόνωση της οικονομίας και την ενίσχυση του εισοδήματος.

Η εν λόγω δράση εξειδικεύεται ως ακολούθως:

- Ανάπτυξη συστήματος ηλεκτρονικής πώλησης αγροτικών προϊόντων με δικτυακή μορφή.
- Προώθηση του ηλεκτρονικού εμπορίου.
- Δημιουργία και διαχείριση ηλεκτρονικών καταστημάτων και προηγμένων interactive web sites μέσω διαδικτύου.
- Δημιουργία καινοτόμων και προηγμένων συστημάτων εξυπηρέτησης των πελατών.
- Προώθηση καινοτόμων καθετοποιημένων δομών για τη συλλογή, επεξεργασία και εμπορία των παραγόμενων προϊόντων.

- Υιοθέτηση σύγχρονων τεχνολογιών επεξεργασίας, τυποποίησης, συσκευασίας αγροτικών προϊόντων με τη χρήση οικολογικών συσκευασιών από τη βιομηχανία τροφίμων.
- Αξιοποίηση αγροτικών παραπροϊόντων, υποπροϊόντων και άλλων πρώτων υλών για την παραγωγή προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Οργάνωση διαφημιστικών πακέτων για την προώθηση των προϊόντων στην εσωτερική αλλά και την Ευρωπαϊκή αγορά.
- Διείσδυση σε νέες αγορές στη βάση πιστοποιημένων προϊόντων υψηλής ποιότητας.
- Αναβάθμιση δικτύου μεταφορών στην περιοχή και βελτίωση της διασύνδεσης της πόλης με τις παραγωγικές ζώνες.

Εφαρμογή Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Η εφαρμογή ενός τέτοιου συστήματος έχει σα στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, την προστασία του εδάφους, την εξοικονόμηση υδάτινων πόρων και προστασία του υδροφόρου ορίζοντα, την ανάπτυξη νέων ποικιλιών και γενικότερα την παραγωγή βιώσιμων οικονομικά εκμεταλλεύσεων.

Στην ουσία η Ολοκληρωμένη Διαχείριση αφορά στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, δίνει όμως έμφαση στην προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος, προϋποθέτοντας τη λήψη μέτρων για την επίλυση τέτοιων προβλημάτων.

Η εν λόγω δράση εξειδικεύεται ως ακολούθως:

- Ενθάρρυνση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων για άσκηση των δραστηριοτήτων τους μέσα σε πλαίσια κανόνων και όρων λειτουργίας.
- Σχεδιασμός και παρακολούθηση της εφαρμογής του Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

6.1.3 ΜΕΤΡΟ 3 - ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Το μοντέλο της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας στην περιοχή χαρακτηρίζεται από τη διάσπαρτη σημειακή χωροθέτηση αν και υπάρχει οργανωμένος υποδοχέας. Το γεγονός αυτό, έχει οδηγήσει σε πολλαπλά προβλήματα περιβαλλοντικού (ρύπανση, υποβάθμιση τοπίου, διευκόλυνση της μη εφαρμογής διατάξεων), πολεοδομικού (συγκρούσεις χρήσεων γης, ανάπτυξη παρόδιας δόμησης, υποθήκευση μελλοντικής οικιστικής ανάπτυξης), αλλά και αναπτυξιακού χαρακτήρα. Η σχετική ακαμψία των χωρικών δομών δεν επιτρέπει προφανώς μια ριζική αναστροφή αυτής της κατάστασης βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα. Για το σκοπό αυτό απαιτούνται κάποιες δράσεις για τη συγκέντρωση ενός τμήματος της βιομηχανίας σε οργανωμένους υποδοχείς, όπως στηρίζει και το συγκεκριμένο αναπτυξιακό σενάριο.

Απαιτούνται λοιπόν μια σειρά από επιμέρους δράσεις για αυτόν τον ιδιαίτερης σημασίας τομέα της βιομηχανίας στην περιοχή προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Επέκταση και Αναβάθμιση ΒΙ.ΠΕ. Λαμίας

Πρόκειται για μια περιοχή που έχει οργανωθεί προκειμένου να λειτουργεί σαν χώρος υποδοχής βιομηχανικών μονάδων και συμπληρωματικών δραστηριοτήτων.

Για το σκοπό αυτό προωθούνται:

- Ενδυνάμωση και επέκταση της ΒΙΠΕ ως υποδοχέας μέσης και υψηλής όχλησης.
- Αποκατάσταση της χωροθέτησης και παραμονής στη περιοχή του Δήμου των μονάδων που λειτουργούν σε διάφορες θέσεις και ενδεχομένως αντιμετωπίζουν ή δημιουργούν προβλήματα.
- Δημιουργία ΒΙΟ.ΠΑ, ΒΙ.ΠΑ, logistics και αγροτοβιομηχανίες ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται στην περιοχή.
- Δημιουργία Τεχνολογικού πάρκου.
- Παροχή δυνατότητας διατήρησης και επανάχρησης εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών κτηρίων και χώρων.

Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας των Βιομηχανιών της Περιοχής

Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανιών, η τόνωση της εξαγωγικής δραστηριότητας και η εξωστρέφεια που απαιτεί το σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον δεν μπορούν να μην είναι ένα ζητούμενο και για την ανάπτυξη της οικονομίας στο Δήμο Λαμιέων.

Στο πλαίσιο αυτό προωθούνται:

- Ανασυγκρότηση του παραγωγικού ιστού προς τομείς, κλάδους και υπηρεσίες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης διακλαδικών (ενδοτομεακών και διατομεακών) σχέσεων της βιομηχανίας.
- Προώθηση εμπορίου βιομηχανικών προϊόντων με εξειδίκευση στην περιοχή όπως τα πλαστικά, έπιπλα, αλουμίνιο κ.α..
- Ενσωμάτωση τεχνογνωσίας και καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία.
- Χρήση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας.
- Διασύνδεση των βιομηχανιών με την εφοδιαστική αλυσίδα (logistics).
- Σύνδεση με δραστηριότητες του τριτογενή τομέα, όπως εμπορευματικά κέντρα, υπηρεσίες.

Ανάπτυξη Βιομηχανίας Εναρμονισμένη με την ανάγκη Προστασίας του Περιβάλλοντος

Η προστασία του περιβάλλοντος γίνεται όλο και περισσότερο κρίσιμη παράμετρος της βιομηχανικής πολιτικής. Πλέον, δεν περιορίζεται στην αντιρρύπανση, αλλά συνίσταται στην ολοκληρωμένη ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στο σύνολο των λειτουργιών και παραγωγικών διαδικασιών. Η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης παίζει ήδη θετικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό, αλλά δεν υποκαθιστά το χωροταξικό σχεδιασμό ούτε υποκαθίσταται από τον τελευταίο.

Στο πλαίσιο αυτό προωθούνται :

- Αποτροπή δημιουργίας βιομηχανικών μονάδων σε μικρή απόσταση από προστατευόμενες περιοχές και ευαίσθητα οικοσυστήματα.
- Ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης των στερεών και υγρών αποβλήτων.

- Κατασκευή μονάδας βιολογικού καθαρισμού.
- Οργάνωση του δικτύου αποχέτευσης, ακαθάρτων και όμβριων υδάτων στις παραγωγικές ζώνες.
- Μείωση εξάρτησης από ενέργεια που στηρίζεται στα ορυκτά καύσιμα και προώθηση αξιοποίησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβίασης των περιβαλλοντικών όρων.

6.1.4 ΜΕΤΡΟ 4 – ΗΠΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Κάθε πόλη ή οικιστική συγκέντρωση διατηρεί μέσα της τα στοιχεία που συνετέλεσαν στην ανάπτυξή της ως αποτέλεσμα των ιστορικών, κοινωνικών και πολιτιστικών ανακατατάξεων της ίδιας ή μιας γενικότερης εξέλιξης. Η Λαμία είναι μια τέτοια πόλη, που το όνομά της δημιουργεί συνειρμούς σε ένα σύνολο ιστορικών και πολιτιστικών αξιών. Οι λόγοι αυτοί, αλλά και τα πλούσια πολιτιστικά της αποθέματα και οι αρχαιολογικοί της θησαυροί δημιουργούν ένα σύνολο συγκριτικών πλεονεκτημάτων για την περιοχή, καθιστώντας την μοναδική ως προς τη δυνατότητα ανάπτυξης μιας υψηλών απαιτήσεων μορφής πολιτιστικού τουρισμού, αλλά και πηγή έρευνας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Η ανυπαρξία μέτρων ανάδειξης του αρχαιολογικού πλούτου της περιοχής, σε συνδυασμό με την υποβαθμισμένη εικόνα που παρουσιάζει σήμερα το ιστορικό κέντρο της Λαμίας ως προς την αξιοποίηση των διαθέσιμων πολιτιστικών πόρων, καθιστά την ανάγκη ενός νέου σχεδιασμού επιτακτική.

Η υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού αποτελεί προϋπόθεση για την ορθολογική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Μέσα από αυτό δημιουργείται ένα πρωτόγνωρο τουριστικό προϊόν για την περιοχή, αφού δεν υφίσταται σήμερα, διαμορφώνοντας ένα πλαίσιο κατευθύνσεων προς την ανάπτυξή του. Το εν λόγω μέτρο εξειδικεύεται στις παρακάτω δράσεις:

Προστασία και Ανάδειξη του Αρχαιολογικού Πλούτου

Στόχος του μέτρου είναι η πόλη της Λαμίας να ανακτήσει την ιστορική της αξία, μέσα από μια ολοκληρωμένη ανάδειξη του αρχαιολογικού πλούτου και των μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς με συνετή διαχείριση, υπέρ της δημιουργίας θετικού πλεονάσματος για την πόλη ως πολιτιστικό – τουριστικό εθνικό και διεθνή πόλο. Στην προσπάθεια αυτή οι επιμέρους δράσεις που προωθούνται είναι οι εξής:

- Ανάπλαση του ιστορικού Κάστρου της Λαμίας
- Ανάπλαση των πυλών Θερμοπυλών
- Διενέργεια ανασκαφών για την αποκάλυψη σημαντικών αρχαιολογικών θησαυρών.
- Έλεγχος θεμελίων και οικοδομικών αδειών από τις αρμόδιες Εφορείες αρχαιοτήτων για την πρόληψη από την εξάπλωση της οικοδομικής δραστηριότητας σε αρχαιολογικούς χώρους.
- Έλεγχος και επαναπροσδιορισμός του συντελεστή δόμησης εντός του ιστορικού κέντρου για τη διαφύλαξη της φυσιογνωμίας της περιοχής.
- Οριοθέτηση και κήρυξη αρχαιολογικών χώρων που παραμένουν ανεκμετάλλευτοι.
- Διαφύλαξη ιστορικών, αρχιτεκτονικών σημείων του χώρου με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.
- Συνολική ανάπλαση του ιστορικού κέντρου.
- Προσπάθεια ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων.
- Ανάπλαση αξιόλογων κτηρίων της πόλης.

Πρώθηση Πολιτιστικού Τουρισμού

Η πολιτιστική ταυτότητα αποτελεί σημαντικό πόρο προς αξιοποίηση στα πλαίσια της ανάπτυξης μιας ήπιας πολιτιστικής τουριστικής δραστηριότητας. Η ανάπτυξη των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και η ανάπτυξη οικονομικών δραστηριοτήτων σε σχέση με τον πολιτισμό και τα προϊόντα του, λειτουργεί σαν παράγοντας προστιθέμενης αξίας για την περιοχή και συμβάλει στην ολοκληρωμένη αξιοποίηση των πόρων της. Η δράση εξειδικεύεται περαιτέρω ως εξής:

- Ένταξη στο δίκτυο ιστορικών πόλεων.
- Ανάπτυξη της γνώσης και κατανόηση της πολιτιστικής κληρονομιάς – καταγραφή πολιτιστικών πόρων.
- Δικτύωση βάσει θεματικών ενοτήτων όπως κοινή ιστορία, κοινά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά – ανταλλαγή εμπειριών και επιτυχημένων πρακτικών.

- Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών.
- Ενίσχυση της πολιτιστικής δραστηριότητας με διοργάνωση εκδηλώσεων διεθνούς ενδιαφέροντος.
- Ενίσχυση δράσεων τύπου RI-SE για τη δημιουργία πολυχώρων ψηφιακής αναπαράστασης ιστορικών, μυθολογικών σεναρίων (σύνδεση καινοτομίας – πολιτισμού).
- Ενημέρωση των επισκεπτών για τη θέση και το περιεχόμενο των τουριστικών πόρων.
- Ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων.
- Εξασφάλιση προσβασιμότητας, επισκεψιμότητας και οργάνωσης των αρχαιολογικών χώρων.
- Αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας για τη ψηφιοποίηση και προώθηση των πολιτιστικών πόρων.

Οργάνωση Υποδομών Τουριστικής Ανάπτυξης

Η οργάνωση των απαραίτητων υποδομών για την υποδοχή των τουριστικών ροών, αλλά και τη δημιουργία ενός ελκυστικού τουριστικού προϊόντος μπορεί να συμπεριλάβει τις εξής δράσεις:

- Αναβάθμιση δομημένου χώρου με πολεοδομικές παρεμβάσεις και αναπλάσεις κοινόχρηστων χώρων ή πεζοδρομήσεις.
- Κατασκευή καταλυμάτων, ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και χώρων εστίασης μικρής κλίμακας.
- Εμπλουτισμός παρεχόμενων υπηρεσιών και χώρων εξυπηρέτησης όπως εκδοτήρια, αναψυκτήρια, φυλάκια κ.α.
- Δημιουργία χώρων στάθμευσης.
- Αναβάθμιση δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Αναβάθμιση του δικτύου μεταφορών.
- Βελτίωση αστικών συγκοινωνιών.

6.1.5 ΜΕΤΡΟ 5 – ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας οικονομίας βρίσκεται στην ικανότητά της να καινοτομεί και κατά συνέπεια να αναβαθμίζεται. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι παραγωγικές μονάδες να αποκτούν ιδιαίτερο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους, στο πλαίσιο του έντονου ανταγωνισμού και των νέων προκλήσεων.

Η καινοτομία δεν είναι φυσικά αυθύπαρκτη, αλλά καθορίζεται από ένα σύνολο παραγόντων, όπως είναι η ανάγκη των καταναλωτών για νέα προϊόντα, η διαθεσιμότητα επιστημόνων και στελεχών και η ικανότητά τους να παράγουν και να αξιοποιήσουν την καινοτομία, αλλά και η καταλληλότητα των υλικοτεχνικών υποδομών να υποστηρίξουν τις ανάγκες δημιουργίας και διάχυσης νέων καινοτομικών προϊόντων.

Στην ουσία η καινοτομία μπορεί να αποτελέσει το εφαλτήριο τόσο για οικονομική όσο και για κοινωνική εξέλιξη. Αποτελεί φυσικά αναπόσπαστο τμήμα της επιχειρηματικότητας και μπορεί να εφαρμοστεί στην παραγωγή και υλοποίηση των νέων ιδεών, στο εργασιακό περιβάλλον των παραγωγικών μονάδων, στην εισαγωγή στην αγορά νέων προϊόντων και στην υιοθέτηση πρωτοποριακών μεθόδων ως προς την προβολή των επιχειρήσεων και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους.

Η διάχυση λοιπόν νέας τεχνολογίας και καινοτομίας στα πλαίσια του Δήμου Λαμιέων μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα ώθησης της περιοχής σε μια δυναμική και βιώσιμη αναπτυξιακή τροχιά.

Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (ΤΠΕ)

Στόχος της εν λόγω δράσης είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και αποδοτικότητας κάθε τομέα ανάπτυξης μέσα από τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (ΤΠΕ). Η εν λόγω δράση έχει ιδιαίτερη σημασία στον αγροτικό τομέα, καθώς στοχεύει στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων της ψηφιακής οικονομίας για την αύξηση του ρυθμού προσαρμογής των εκμεταλλεύσεων στο νέο οικονομικό περιβάλλον και την ταχύτερη ενσωμάτωσή τους στις μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς.

Οι ΤΠΕ αποτελούν σημαντικά εργαλεία, καθώς συμβάλουν στην αναβάθμιση των αγροτικών επιχειρήσεων (δικτύωση, προώθηση προϊόντων), στην παροχή εξειδικευμένης πληροφορίας, στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού και στην

προώθηση της συμμετοχής του πληθυσμού στη λήψη αποφάσεων μέσω του διαδικτύου. Η εν λόγω δράση εξειδικεύεται ως ακολούθως:

- Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακών υποδομών σε όλο το Δήμο (πόλη – οικισμοί).
- Ανάπτυξη ευρυζωνικών ασύρματων δικτύων. (Τράκας, 2006)
- Δημιουργία κέντρων πληροφόρησης για θέματα που αφορούν στον αγροτικό τομέα.
- Δημιουργία κόμβων πληροφόρησης και επικοινωνίας για τη διάχυση πληροφορίας σχετικής με θέματα που αφορούν σε κάθε τομέα ανάπτυξης της περιοχής.
- Παροχή εξοπλισμού, υλικού, λογισμικού σε νέες επιχειρήσεις ή νέους αγρότες.

Προώθηση Τεχνολογίας – Καινοτομίας

Η καινοτομία σαν αποτέλεσμα ερευνητικής δραστηριότητας και μεταφοράς τεχνογνωσίας οδηγεί στην παραγωγή νέων προϊόντων ή στη βελτίωση άλλων και δίκαια θεωρείται ως το απαραίτητο υπόβαθρο πάνω στο οποίο οι εθνικές οικονομίες στηρίζουν την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους.

Προβάλλει έτσι ως μια από τις σημαντικότερες παραμέτρους ανάπτυξης τόσο σε επίπεδο εθνικής οικονομίας όσο και σε επίπεδο επιχείρησης. Οι διαφορές ανταγωνιστικότητας και του κατά κεφαλήν εισοδήματος που παρατηρούνται ανάμεσα στις εθνικές οικονομίες μπορούν σε μεγάλο βαθμό τουλάχιστον, να αποδοθούν σε διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης καινοτομικών προϊόντων, διαδικασιών ή υπηρεσιών (Dosi et al., 1990).

Για την προώθηση της τεχνολογίας – καινοτομίας προωθούνται:

- Δημιουργία Τεχνολογικού Πάρκου.
- Δημιουργία καινοτόμου επιχειρηματικού κέντρου.
- Διάδοση των νέων τεχνολογιών.

- Προώθηση, εισαγωγή και ανάπτυξη καινοτομικών προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και μεταφορά και αφομοίωση της τεχνολογίας.
- Ερευνητική δραστηριότητα και ανταλλαγή ιδεών στην κατεύθυνση πιθανής εμπορικής αξιοποίησης.
- Παροχή υπηρεσιών διαμεσολάβησης και δικτύωσης μεταξύ επιχειρήσεων, ερευνητικών κέντρων.
- Παροχή υπηρεσιών πρόσβασης σε δίκτυα και βάσεις δεδομένων.
- Προβολή καινοτόμων συστημάτων / τεχνολογιών σε τομείς όπως ο αγροτικός, η ενέργεια, ο τουρισμός, τα τρόφιμα για υψηλή διείσδυση στην περιοχή.

Δικτύωση μεταξύ των Επιχειρήσεων (Networking)

Η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας για τη δικτύωση μεταξύ των επιχειρήσεων αποτελεί πολύ σημαντικό παράγοντα για την αξιοποίηση ευκαιριών, τη διεύρυνση της πρόσβασης στην αγορά αλλά και γενικότερα ευνοεί τη δημιουργία ενός σταθερού, αξιόπιστου και διάφανου οικονομικού περιβάλλοντος μέσω του ηλεκτρονικού επιχειρείν.

Η δικτύωση των επιχειρήσεων είναι πολύ σημαντική, καθώς δίνεται η δυνατότητα μεταφοράς και ανταλλαγής γνώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων, δυνατότητα άντλησης χρηματοδοτικών κεφαλαίων, προσέλκυσης ανθρώπινου δυναμικού υψηλού επιπέδου, αλλά και μέσα από τον ανταγωνισμό ωθείται η στροφή προς την καινοτομία. Στο πλαίσιο αυτό προωθούνται:

- Προώθηση οριζόντιας / κάθετης συνεργασίας – Δικτύωση επιχειρήσεων (networking).
- Σύνδεση των επιχειρήσεων με ερευνητικά κέντρα.
- Προώθηση ηλεκτρονικού εμπορίου.
- Δικτύωση ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων (clusters).
- Δημιουργία κέντρου πληροφόρησης και τεχνολογικού κέντρου.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση ως προς τα οφέλη της δικτύωσης.
- Υποστήριξη start-ups επιχειρήσεων.

6.1.6 ΜΕΤΡΟ 6 – ΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΑΠΕ

Το ενεργειακό ζήτημα αγγίζει τον πυρήνα του κυρίαρχου αναπτυξιακού μοντέλου, το οποίο μέχρι σήμερα βασίστηκε σε ένα εξαιρετικά ενεργοβόρο πρότυπο παραγωγής και (υπέρ)κατανάλωσης. Στην Ελλάδα σήμερα, η παραγωγή ενέργειας βασίζεται κυρίως στα ορυκτά καύσιμα και το φυσικό αέριο, επιτείνοντας το σημαντικό ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Τελευταία παρατηρείται στροφή προς τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, οι οποίες συνιστούν πηγές ενέργειας φιλικές προς το περιβάλλον και συνιστούν ειδικότερη έκφανση αλλά και βασική συνιστώσα της αειφόρου ανάπτυξης συμβάλλοντας παράλληλα στην απεξάρτηση της χώρας στον ενεργειακό τομέα και στην καλύτερη χωρική αξιοποίηση των φυσικών πόρων.

Το ζήτημα της προώθησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρίσιμο γιατί μπορεί καταρχήν να χαρακτηρίζονται ως δραστηριότητες φιλικές προς το περιβάλλον, εν τούτοις δεν στερούνται παντελώς επιπτώσεων σε αυτό.

Αξιοποίηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας

Η επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης απαιτεί τον επαναπροσανατολισμό των τοπικών κοινωνιών στο ζήτημα της κάλυψης των ενεργειακών τους αναγκών μέσα από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό προωθείται η παραγωγή περιβαλλοντικής ενέργειας μέσα από:

- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σε θέματα παραγωγής ενέργειας με τη βοήθεια των ΑΠΕ μέσα από ημερίδες.
- Προώθηση των ΑΠΕ μέσα από τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας σχετικά με τα οφέλη ενσωμάτωσής τους στα κτίρια ή σε δραστηριότητες.
- Διερεύνηση πιθανής θέσης για χωροθέτηση αιολικού πάρκου χωρίς ωστόσο να απειλούνται προστατευόμενες περιοχές, ευαίσθητα οικοσυστήματα ή το δομημένο περιβάλλον της περιοχής.
- Αξιοποίηση των ΑΠΕ σε δημόσια κτήρια.
- Δημιουργία φωτοβολταϊκών πάρκων σε αγροκτήματα της περιοχής.

- Χρήση των ΑΠΕ στον αγροτικό τομέα (παραγωγή ενέργειας από βιομάζα).
- Εξοικονόμηση ενέργειας στον οικιστικό τομέα.
- Προώθηση των ΑΠΕ στις βιομηχανίες της περιοχής.

Εξοικονόμηση Ενέργειας

Η εξοικονόμηση ενέργειας είναι ίσως ο ταχύτερος, ο οικονομικότερος και ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για μείωση της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα, καθώς και για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα εξαιτίας της χρήσης τους.

Το σκεπτικό της εξοικονόμησης ενέργειας βασίζεται στην προσπάθεια για εξεύρεση τρόπων που θα μειώσουν την κατανάλωση ενέργειας και θα βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση του εξοπλισμού που καταναλώνει ενέργεια, χωρίς να επηρεάζονται οι συνθήκες άνεσης των χρηστών. Επιτυγχάνεται έτσι μείωση της ζήτησης ενέργειας και συνεπώς μείωση της κατανάλωσης καυσίμων. Στα πλαίσια αυτά προωθούνται:

- Χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων στα κτήρια.
- Ενσωμάτωση παθητικών συστημάτων (σχεδιασμός κελύφους κτιρίου, φωτισμός, αερισμός).
- Χρήση ηλιακών.
- Ενημέρωση τοπικής κοινωνίας σχετικά με τρόπους εξοικονόμησης ενέργειας στον οικιστικό τομέα.
- Βιοκλιματικός σχεδιασμός βιομηχανικών κτηρίων.
- Προώθηση ανακύκλωσης.
- Παραγωγή ενέργειας από βιομάζα.

6.1.7 ΜΕΤΡΟ 7 – ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Σκοπός της αστικής ανάπτυξης είναι καταρχήν η εξασφάλιση μιας πιο ελκυστικής εικόνας της πόλης της Λαμίας αλλά και των γύρω οικισμών, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, η βελτίωση των υποδομών και ιδιαίτερα των μεταφορικών, η καλύτερη λειτουργία του αστικού κέντρου και η προβολή της

ιδιαίτερης ταυτότητας της πόλης. Για την επίτευξη αυτού το στόχου προτείνονται οι παρακάτω δράσεις.

Αξιοποίηση της Ακίνητης Δημοτικής Περιουσίας

Ο Δήμος διαθέτει αρκετά ακίνητα και είναι στο χέρι του να τα αξιοποιήσει σωστά. Ειδικά η ακίνητη περιουσία με την κατάλληλη αξιοποίηση μπορεί να αποτελέσει μια αξιόλογη πηγή εσόδων. Στο πλαίσιο αυτό λοιπόν προτείνονται οι εξής δράσεις:

- Η καταγραφή των νομικών, πολεοδομικών και εμπορικών χαρακτηριστικών των ακινήτων και η ηλεκτρονική αποτύπωσή τους σε γεωγραφικό σύστημα πληροφοριών, που θα παρέχει άμεση και ολοκληρωμένη εικόνα της γεωγραφικής θέσης των δημοτικών ακινήτων, καθώς και οποιαδήποτε άλλη διαθέσιμη πληροφορία που συνδέεται με το κάθε ακίνητο.
- Η κατηγοριοποίηση των ακινήτων με γνώμονα διάφορες παραμέτρους (π.χ. μέγεθος, αξία, δυνατότητες ανάπτυξης κλπ)
- Η διερεύνηση της σκοπιμότητας και η αξιοποίηση κτιρίων, κτημάτων, κληροδοτημάτων.
- Η εκμετάλλευση χώρων στάθμευσης, συμπεριλαμβανομένων υπέργειων και υπογείων σταθμών και η εκμετάλλευση πολιτιστικών, αθλητικών, τουριστικών, ψυχαγωγικών, ξενοδοχειακών και άλλων υποδομών
- Η προώθηση νέων μορφών συνεργασίας, αλλά και η συμμετοχή σε διάφορα σχήματα αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας.
- Η παροχή υποστήριξης κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της αξιοποίησης αλλά και μετά την ολοκλήρωσή της.
- Η παρακολούθηση μισθώσεων, ο προγραμματισμός και η παρακολούθηση τακτικής και έκτακτης συντήρησης.

Η συγκεκριμένη πρόταση προχωρά πέρα από την υποχρέωση τήρησης Κτηματολογίου – Περιουσιολογίου του Δήμου και στοχεύει καθαρά στην αύξηση των εσόδων για την εκπλήρωση της αποστολής του.

Δημιουργία και Εξασφάλιση υψηλής ποιότητας Κοινόχρηστων Χώρων

Οι κοινόχρηστοι χώροι πρασίνου και οι ελεύθεροι χώροι γενικά είναι ανεκτίμητος πλούτος για τους κατοίκους της πόλης. Αποτελούν αναντικατάστατους περιβαλλοντικούς πόρους και τόπους αναψυχής και ξεκούρασης. Όμως η πόλη της Λαμίας αντιμετωπίζει ένα τεράστιο πρόβλημα που αφορά τις συνεχείς παραβάσεις των καφετεριών στο κέντρο της Λαμίας και την αδυναμία να μπει τάξη στα πεζοδρόμια, στους πεζόδρομους και τις πλατείες. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος προτείνονται οι εξής δράσεις:

- Παροχή ασφάλειας, προστασίας και άνεσης της κίνησης των πεζών, χωρίς εμπόδια σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους και ειδικότερα η χρήση τους από άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Η αισθητική και η λειτουργικότητα των κοινόχρηστων χώρων σε συνδυασμό με την αποδοτικότητα τους.
- Η ελεύθερη, άμεση και συνεχής διάθεση τους από το κοινό και η μέριμνα του Δήμου, ενεργοποιώντας τα εκτελεστικά όργανα για την συνεχή προστασία του δημόσιου προορισμού τους.
- Η πρόληψη κινδύνων που δημιουργούνται με την ανεξέλεγκτη εναπόθεση αντικειμένων σε οδούς, πεζοδρόμια, πλατείες κ.λπ.
- Η οργάνωση των εξυπηρετήσεων σε κοινόχρηστους χώρους σε σχέση με τις συνήθειες και τις ιδιομορφίες της πόλης της Λαμίας.
- Ειδικότερα για τους πεζόδρομους και τα πεζοδρόμια προτείνεται να οριστεί και να σημειωθεί η ακριβής ζώνη ανάπτυξης των τραπεζοκαθισμάτων έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ασφαλής και ανεμπόδιση διέλευση των πεζών και των ΑΜΕΑ.
- Για τις πλατείες να οριστεί μέγιστο εμβαδό κατάληψης, να καθοριστεί ζώνη των τραπεζοκαθισμάτων και λοιπού εξοπλισμού (τέντες κλπ.) και να σημειωθεί ο παραχωρούμενος χώρος.
- Έλεγχος και επιβολή προστίμων όπου υπάρχουν παραβάσεις.

Προστασία / αναβάθμιση αστικού περιβάλλοντος

Ειδικότερα εντός του ιστορικού κέντρου, εάν συνεχίσουν να ισχύουν οι σημερινοί όροι δόμησης, θα αναιρεθούν εκ των πραγμάτων όλες οι παρεμβάσεις αναβάθμισης της αισθητικής του δημόσιου χώρου που έχουν προταθεί.

Όμως η μείωση των σημερινών Μ.Σ.Δ. όπως προτείνονται από το Γ.Π.Σ. του Ν.1337 δεν είναι πλέον εφικτή στην προγραμματική περίοδο του νέου Γ.Π.Σ., γι' αυτό και προτείνονται Μ.Σ.Δ. που θα έχουν ως στόχο τη σταδιακή μείωση των πυκνοτήτων, δηλαδή την υλοποίηση χαμηλότερων Σ.Δ. στις πιο πυκνοδομημένες περιοχές σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου. Έτσι θα βελτιωθεί το πρόβλημα της πυκνοκατοίκησης και θα υπάρξει δυνατότητα αποσυμφόρησης της πίεση δόμησης στις πυκνοδομημένες περιοχές του κέντρου της πόλης. Επίσης θα αναβαθμιστεί η αισθητική και πολιτιστική αξία του ιστορικού κέντρου της πόλης και θα επιτευχθεί η ανάδειξη του ήδη προστατευόμενου και προτεινόμενου για προστασία παραδοσιακού κτιριακού αποθέματος.

Συγκεκριμένα προτείνεται μείωση κατά 20% των Σ.Δ. που είναι μεγαλύτεροι του 2 ήτοι μείωση του Σ.Δ. 2,6 σε 2,08 και του Σ.Δ. 2,2 σε 1,76.

Σημειώτεον ότι οι σημερινοί Μ.Σ.Δ. είναι κατά πολύ υψηλότεροι στις ενότητες «Κεντρική Περιοχή» και Αγ. Λουκάς σε σχέση με τους προτεινόμενους από το ισχύον ΓΠΣ / Ν.1337 της Λαμίας ήτοι οι υπολογιζόμενοι σήμερα Μ.Σ.Δ. στις πιο πάνω ενότητες είναι 1,93 και 1,47 έναντι 1,6 και 0,9.

Βασική επιδίωξη είναι η συνέχιση του πλέγματος των πεζοδρόμων προς τις νέες λειτουργίες της πόλης. Η προτεινόμενη μικτή πεζοδρόμηση των οδών που περιγράφονται στη συνέχεια, στοχεύουν να εξασφαλίσουν μια λειτουργική και ανεκτή αισθητικά διαδρομή στο ιστό της.

Η προτεινόμενη μικτή πεζοδρόμηση αφορά τις οδούς: Δωδώνης – Παπαφλέσσα Κανάρη –Λεωνιδίου – Πατρόκλου – Λεωσθένους (έως Καποδιστρίου) – Χατζοπούλου (από Λεωνιδίου έως Σατωμβριάνδου). Από το στρατόπεδο Τσαλτάκη προς το ιστορικό κέντρο - το κάστρο – το παλαιό νοσοκομείο, (μέσω του νέου περιφερειακού πεζοδρόμου του κάστρου).

Συγκεκριμένα όσον αφορά τους δρόμους που προτείνεται να πεζοδρομηθούν έχουν πλάτος περίπου 8μ. (πλην πεζοδρομίων) και θα διαμορφωθούν με τρεις λωρίδες για πεζούς και ήπια κυκλοφορία οχημάτων. Διαμορφώνεται έτσι μια ή δυο λωρίδες για

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία – Σημειώσεις μαθημάτων

1. Λαμπριανίδης, Λ., (2006) *Οικονομική γεωγραφία: Στοιχεία θεωρίας και εμπειρικά παραδείγματα*, Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη
2. Πολύζος, Σ., (2011) *Περιφερειακή ανάπτυξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική

Οργανισμοί – Ιστοσελίδες

1. Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ. ΣΤΑΤ.): www.statistics.gr [πρόσβαση 2014]
2. Δήμος Λαμιέων: <http://www.lamia-city.gr/index.php> [πρόσβαση 2014]
3. Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας: www.stereaellada.gov.gr [πρόσβαση 2014]
4. Ελεύθερη διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια: <http://el.wikipedia.org> [πρόσβαση 2014]
5. Υπουργείο περιβάλλοντος ενέργειας & κλιματικής αλλαγής: www.minenv.gr [πρόσβαση 2014]
6. Σχολή Θετικών Επιστημών: <http://www.sci.uth.gr/> [πρόσβαση 2014]
7. Δημόσιο ΙΕΚ Λαμίας: <http://iek-lamias.fth.sch.gr/> [πρόσβαση 2014]
8. Τ.Ε.Ι. Στ. Ελλάδας: <http://www.teiste.gr/> [πρόσβαση 2014]

Θεσμικά Κείμενα

1. Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, ΦΕΚ 1469/Β'/09.10.2003
2. Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δήμου Λαμιέων, ΦΕΚ 955/Δ'/15.10.1986
3. Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Δημοτικής Ενότητας Λαμίας, Β2 φάση 2012

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γιαουτζή, Μ., & Στρατηγέα, Α., (2011) *Χωροταξικός σχεδιασμός (θεωρία και πράξη)*, Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική
- Δέκλερης, Μ., (1996) *Ο δωδεκάδελτος του περιβάλλοντος: Αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης*, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα
- Δέκλερης, Μ., (2000) *Το δίκαιο της βιώσιμης ανάπτυξης: Γενικές αρχές*, Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα
- Λεοντίδου, Λ., (2001) *Πόλεις της σιωπής: Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά, 1909-1940*, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς
- Μητούλα, Ρ., (2008) *Βιώσιμη ανάπτυξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Rosili

- Τσουκαλά, Κ., (2009) *Εξαστισμός και ταυτότητα*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Επίκεντρο
- Γαλανός Φ., Αλμπάνης Κ., (1999) *Η αειφορία και οι επιδράσεις της στα δάση, το περιβάλλον και την οικονομία*, Αθήνα: Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς
- Μικρός, Α., & Σκαντζουρης, Κ., (2013) *Λαμία: Οικιστική ανάπτυξη και δημόσιος χώρος*, 5^ο ΓΕΛ Λαμίας
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (1998) *Αειφόρος αστική ανάπτυξη Στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πλαίσιο Δράσης*, Βρυξέλλες
- Αθανασίου, Ε. (2013) *Η έννοια της βιώσιμης πόλης στη συνθήκη της κρίσης*, Τεύχος 2
- Τερζής Ε., (2009) *Διαχείριση Απορριμμάτων*, WWF Ελλάς, Αθήνα

Ξένη Βιβλιογραφία

- Dosi G. (1990), *Finance, innovation and industrial change*, *Journal of Economic Behavior & Organization*, Elsevier
- ICCN/UNEP/WWF, *Caring for the earth: A strategy for sustainable living*, Swiss, 1991
- Meadows C. et al, *The limits to growth*, Universe books, New York 1972
- World bank, *Environmental Assessment sourcebook*, The world bank, Washington D.C 1991
- Watkins M., *Sustainable solutions that won't cost the earth*, 2006
- Fink D, Hargreaver A, *Sustaining Leadership*, Phi Delta Kaippan, 2003
- Reid D., *Sustainable Development: An Introductory Guide*, Earthscan Publications, London 1999
- Coleman K., *Sustainable: not just another marketing initiative*, Wood & Wood Products, 2005
- Roberts T., *Sustainability for Business Growth*, Malaysian Business, 2008
- United Nations, *UN report says Energy indicators can help achieve Sustainable Development goals*, M2 Presswire, 2007